ਵਤਨੋਂ ਦੂਰ

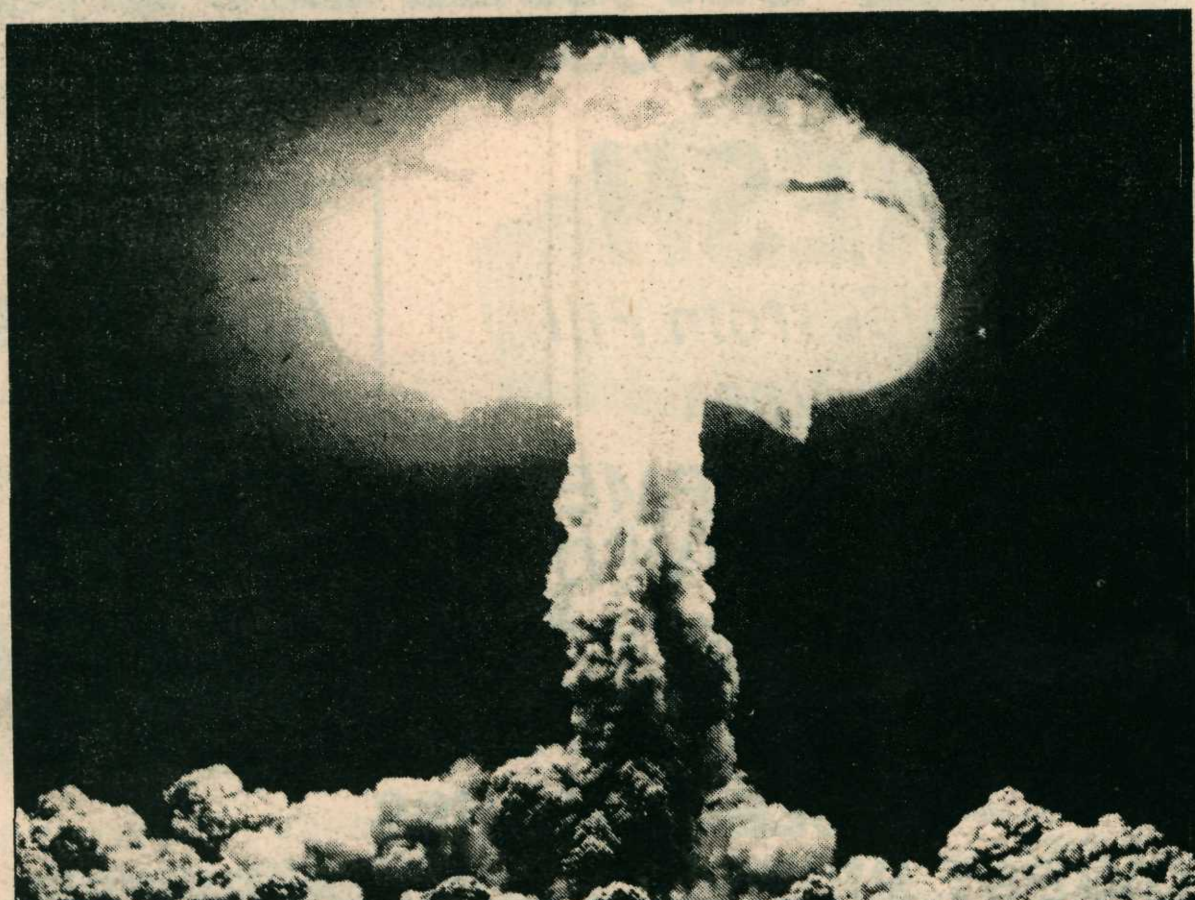

ਮਈ / ਜੂਨ ੧੯੮੨

"ONE-STOP" GROCERY CENTRE

Victoria Food Centre

FIGURE ON SAVINGS

WHEN YOU FOOD SHOP HERE

FRESH

Vegetables from Fiji
Every Week

SPECIAL SHIPMENT
JUST ARRIVED

LARGE VARIETY OF
RECORDS & 8-TRACKS

SPECIAL OFFER:

ALL SIZES
HEAVY-
BOTTOM
PATILAS

ਹਰ ਸਾਈਜ਼ ਦੇ ਭਾਰੇਂ ਥੱਲੇ
ਵਾਲੇ ਪਤੀਲੇ ਦੀ ਸੇਲ

CLEANLINESS
LOWEST PRICES —PURE & FRESH
QUALITY GROCERY ITEMS

5380 VICTORIA DRIVE [AT 38TH]
VANCOUVER
PH: 325-2933

Goyal Import-Export Ltd

Proudly announces a Grand Sale on PANASONIC and TOSHIBA Video Machines.

PANASONIC'S PV-1275K
(Best Selling Video Machine in Town)
8 Hours Rec., SP/LP/SLP

Regular $ 1650
Before $ 1175
Now $ 999

Rajinder Goyal

ਅਸੀਂ ਹਰ ਹਫਤੇ ਹਿੰਦੀ
ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ
ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਰੀਲੀਜ
ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ:
873 - 8308

PV-1370K VIDEO MACHINE
(Acknowledged As one of the Best VHS Machines)
SP/LP/SLP, Omnisearch, Still frame, 9 Button Remote

Regular $ 1275
Before $ 900
Now $ 825

ਅਸੀਂ ਵਿਡੀਓ ਟੇਪਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ
ਡਿਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰ ਹਾਂ। ਹੋਲ ਸੇਲ ਤੇ
ਵਿਡੀਓ ਟੇਪਾਂ ਖ੍ਰੀਦਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੋ

TOSHIBA'S V-9200(1982 Model)
Remote-control, 7 days programmer, Front loading etc.
VERY SPECIAL AT ONLY $899⁰⁰

4156 Fraser St., Vancouver,
(604)873-8308

Goyal Travels Inc.

IATA

4152 Fraser Street, Vancouver, B.C., Canada V5V 4E8
PH: (604) 872-7658

Cheapest Fares to:
FIJI—INDIA—PAKISTAN—
—COLOMBO—NEPAL

THINKING OF TRAVEL?
WE CAN SAVE YOU
TIME—TROUBLE—MONEY

ASSOCIATED OFFICES IN INDIA:
- Court Road, Moga, Distt. Faridkot Phone 2798
- Court Road, Jagraon, Distt. Ludhiana Phone 252

੫

ਬੰਬੇ ਸਵੀਟ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਰ

FOR LARGEST VARIETY IN INDIAN SWEETS

ਉਥੇ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਮਠਿਆਈਆਂ - ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਵਾਦੀ ਖਾਣੇ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ,

OUR TEMPTATIONS.

Largest Variety in Indian Sweets

Burfi - Laddo - Rasgulas - Gulab Jamuns - Masu - Pinnis
Balu Shahi - Besan - Petha - Gajarpak

ਅਸੀਂ ਹਰ ਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਸਵਾਦੀ ਮਠਿਆਈਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹਾਂ।
ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਲਈ ਖਾਸ ਰਿਆਇਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਆਓ ਤੇ ਵਧੀਆ ਸਾਮਾਨ ਘੱਟ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਸਾਥੋਂ ਖਰੀਦੋ
ਥੋਕ ਤੇ ਮਠਿਆਈ ਖ੍ਰੀਦਣ ਲਈ

ਸ਼ੁਕਲਾ ਬ੍ਰਾਦਰਜ਼

- ਛੋਲੇ ਭਟੂਰੇ • ਸਮੋਸੇ • ਆਲੂ ਟਿੱਕੀ
- ਕਰਾਰੇ ਕਰਾਰੇ ਗੋਲਗੱਪੇ ਆਦਿ ਆਦਿ....

.....ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹਰ ਸਮੇਂ ਤਿਆਰ ਮਿਲੇਗਾ

4405 MAIN ST. (AT 28TH. AVE)
VANCOUVER — TEL. 874-5722

LADDO
$ 1·75/Lb.

Manager: SHUKLA

JALEBI
$ 1·75/Lb.

ਤੁਹਾਡੀ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ
ਬੰਬੇ ਸਵੀਟ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਰਾਂਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਗੜ੍ਹ - ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ
6545 MAIN ST., (NEAR 49TH. AVE) ਦੇ ਕੋਲ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ

321-1414

WE ARE OPEN EVERY DAY 9 A.M. TO 9:30 P.M.

BOMBAY SWEET MANUFACTURER

LITERARY & CULTURAL BI-MONTHLY OF PANJABI

THE WATNO DŪR

P.O.Box 67681 Stn.'O'
Vancouver, B.C. V5W 3V2

ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਦੋ ਮਾਸਕ - ਪੱਤਰ

ਵਤਨੋਂ ਦੂਰ

P.O.Box 67681 Stn.'O'
Vancouver, B.C. V5W 3V2

2nd Class Mail Reg. No.3233 ANNUAL SUBSCRIPTION: Canada-U.S.A. $10.00 Other SEA $10.00 Countries AIR $15.00	VOL. 9 NO. 92 MAY/JUNE 1982	*All officeholders and members of WATNO DUR PUBLICATIONS (Reg'd.) past and present have been and are honorary associates of WATNO DUR.*

EDITOR:
Sadhu, 437-9014

ASSISTANT EDITOR:
Sukhwant Hundal, 321-9221

CIRCULATION EDITORS:
Amarjit Chahal, 581-0406
Inderjit Rode,

ADVERTISING AND MANAGING EDITOR:
Paul Binning, 879-3339

ADVISERS:
Ajmer Rodey, 438-7793
Surinder Dhanjal (403) 539-9614

WATNO DUR REPRESENTATIVES:
Raghbir Mand, 325-9564 Vancouver
Iqbal Ramuwalia, Toronto
Avtar Gill, Sherwood Park Alta (464-3851)
Dave Jatana, Prince Rupert 627-7209
Harnek Mann, Pr. George (564-6245)
J.S. Aulakh, Mission (826-4888)
Avtar Rodey, Quesnel (992-7578)
Tej Sandhu, Quesnel (992-6775)
Satwant Deepak, Edmonton 469-2444
Kashmira Singh Chaman, Calgary (248-2841)
Jagdev S. Jatana, Fort Nelson (774-6308)
LAYT BHINDER EDMONTON 435-7469

ਇਸ ਅੰਕ ਵਿੱਚ

ਕਹਾਣੀ: ਸਾਧੂ

ਕਵਿਤਾ: ਅਲੈਕਸਾ ਪੈਂਚੀਕੋ
ਸੁਰਜੀਤ ਬਰਾੜ, ਮਹਿੰਦਰ
ਸੂਮਲ, ਕਿੰਦੀ ਢੱਕ

ਲੇਖ: ਪ੍ਰੋ: ਐੱਮ. ਸੀ. ਭਾਰਦਵਾਜ

ਸਥਾਈ ਕਾਲਮ: ਦੂਰੋਂ ਨੇੜਿਉਂ

ਰਿਪੋਰਟ: ਹਰਦੇਵ ਦਰੈਲ
ਇਕਬਾਲ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਾਠਕ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗ
ਇੱਕ ਕਾਪੀ - 2 ਰੁਪਏ
ਸਾਲਾਨਾ - 10 ਰੁਪਏ
ਇਸ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੈਲੇ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।
Surinder Kailay
9-D, Sarabha Nagar
Ludhiana 141001

ਵਤਨੋਂ ਦੂਰ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵਤਨੋਂ ਦੂਰ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ; ਵਿਚਾਰ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਹਨ।

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ

ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਵਤਨੋਂ ਦੂਰ ਆਪਣੇ ਦਸਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਰੱਖੇਗਾ। ਇਸ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵਧਾਉਣ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਵਤਨੋਂ ਦੂਰ ਦੇ ਚੰਦੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਰਿਆਇਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਜੁਲਾਈ 15 ਤੋਂ ਅਗਸਤ 15 ਤੱਕ

ਵਤਨੋਂ ਦੂਰ ਸਾਲ ਭਰ ਲਈ ਸਿਰਫ
5 ਡਾਲਰ ਵਿੱਚ

ਐਡੀਟੋਰੀਅਲ

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਕੁਝ ਚੌਧਰੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਮੇਲਨ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ। ਸਰਕਾਰੀ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਤਮਾਸ਼ਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਇਸ ਤਮਾਸ਼ੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੀ ਸਿਰ ਨੀਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਨਾਲ ਮਖੌਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸੰਮੇਲਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਥੇ ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸੌ ਤੋਂ ਵੀ ਥੱਲੇ ਹੋਵੇ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਲੇਖਕ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਦਰਜਨ ਲੇਖਕ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਲੈਣ, ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚਲੇ ਸੌ ਤੋਂ ਉਪਰ ਲੇਖਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਪੰਜ ਲੇਖਕ ਹੀ ਭਾਗ ਲੈਣ। ਅਜਿਹੇ ਸੰਮੇਲਨ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਮੇਲਨ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇਣਾ ਨਾਂ ਦੀ ਤੌਹੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਨਪਰਚਾਵੇ ਤੋਂ ਵਧ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਹੁਣ ਜਦ ਕਿ ਇਹ ਤਮਾਸ਼ਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਘਟਨਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾਵਾਂ ਅੱਗੇ ਆ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਿਆ ਕਿ ਇਕ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਨ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਜੁਰਅਤ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਰਾਂਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਵੀ ਕੀ ਗਰੰਟੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਚੌਧਰੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਕਲ੍ਹ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋਰ ਅਡੰਬਰ ਨਹੀਂ ਰਚਾਉਣਗੇ? ਕਨੇਡਾ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਕੋਲ ਕਿਹੜੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਸਟੇਜ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਗੈਰ ਸੰਜੀਦਾ ਹਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜਾਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ?

ਸ਼ਾਇਦ ਹੁਣ ਠੀਕ ਮੌਕਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਲੇਖਕ ਕੋਈ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ, ਜਿਹਦੇ ਨਾਲ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸਾਹਿੱਤਕ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਤੇ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ ਤੇ ਗਲਤ ਰੁਝਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਲਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਹੋਈ ਇਸ ਦੁਰਘਟਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਾਫ਼ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਕਨੇਡਾ ਦੇ ਲੇਖਕ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਅਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬੋਲੇ ਪਰ ਹੁਣ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, "ਛੁਟ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਸੰਮੇਲਨੀਅਨਾਂ" ਤੋਂ ਬਾਕੀ ਸਭ ਇੱਕ ਅਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਨ। ਇਸ ਸਾਂਝੀ ਉੱਠੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ ਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਵਲੋਂ ਅਕਸਰ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਮੁੱਚੇ ਲੇਖਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਇੱਕ ਦੋ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ (ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ ਰਵੀ ਦੀ ਇਸਮਾਪਾ) ਉਹ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮੁੱਚੇ ਲੇਖਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸਨ। ਹੁਣ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਲਈ ਅਧਾਰ ਕਾਇਮ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਮੌਕਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦਾ ਲੇਖਕ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ ਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਦ ਕਿਸੇ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਬਨਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਛਿੜੇ ਤਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਵੇ ਉਹ ਠੋਸ ਤੇ ਸੁਹਿੱਰਦ ਹੋਵੇ। ਜਿਥੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ (ਈਸਟ, ਵੈਸਟ, ਜਾਂ ਸੈਂਟਰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ) ਉਥੇ ਹੀ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ ਲੇਖਕ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੇ ਥਾਂ ਕੋਈ ਇਕੱਤਰਤਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੀਆ ਗੱਲ ਹੋਵੇ।

ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਪਰਚੇ ਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਨੇੜ ਹੈ, ਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਛੇੜਣ ਤਾਂ ਕਿ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਵਤਨੋਂ ਦੂਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਥਾਂ ਦੇਵੇਗਾ।

ਸੰਪਾਦਕ

ਲੋਂੜਉ

ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ — ਸਾਧੂ

ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਚਲਦੀ ਅਮਨ ਲਹਿਰ ਨੇ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਫੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ 'ਪਰਮਾਣੂ ਤਾਕਤ' ਵਿਰੁੱਧ ਅਕਸਰ ਵਿਖਾਵੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਹੁਣ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਹਿਮ ਹੁਣ ਹੀ ਤੇਜ਼ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੂਨ ਦੀ 12 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੇ ਰੋਕ ਥਾਮ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਚਲ ਰਹੀ ਸੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਸ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਕੱਲੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਜਲੂਸ ਕੱਢੇ ਗਏ।

ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੋਂ ਵੀਹ ਕੁ ਮੀਲ ਦੂਰ ਅਮਰੀਕਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਬਾਰਡਰ ਉੱਤੇ 'ਪੀਸ ਆਰਕ' ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪ੍ਰੈਲ 24 ਨੂੰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿੱਚ ਪੈਂਤੀ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਮਨ ਲਈ ਜਲੂਸ ਕੱਢਿਆ। ਇਹ ਜਲੂਸ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਜਲੂਸ ਸੀ।

ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਭ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਵਿਖਾਵੇ ਪੱਛਮੀ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਸਿੱਧਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਜੰਗ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪੱਛਮੀ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰਾਂ ਤੇ ਪੂਰਬੀ ਯੂਰਪ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਅਤੇ ਰੂਸ ਵਿਰੁੱਧ ਤਾਇਨਾਤ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪੱਛਮੀ ਜਰਮਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭੈ-ਭੀਤ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੂਰਪ ਦੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਭਿਆਨਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਜਪਾਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਮਰੀਕਨ ਜੰਗ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਇੱਕ ਕੌੜੀ ਸਚਾਈ ਹੈ। ਉਥੇ ਵੀ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਖਾਵੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਟੋਕੀਓ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਖਾਵੇ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਲੱਖ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ "ਨੋ ਮੋਰ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾਂ, ਨੋ ਮੋਰ ਨਾਗਾਸਾਕੀ" ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਲਾਏ।

ਜਿਥੇ ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਬਾਕੀ ਵਿਖਾਵੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਥੇ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਕਈ ਜਗ੍ਹਾ ਪੁਲੀਸ ਤੇ ਅਮਨ ਲਹਿਰ ਦਰਮਿਆਨ ਟਕਰਾਅ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਮਲ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਵੀ ਤੇ ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਕੱਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਹੀ ਕਸੂਰਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕੁਝ ਇਕੱਲੇ ਰੂਸ ਨੂੰ ਹੀ। ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਦੋਹਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰੀਗਨ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਦੇ ਸਾਰ ਲੜਾਈ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਵਧਾਇਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਰੀਗਨ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਇਹ ਖ਼ਤਰਾ ਕੋਈ ਘੱਟ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ।

ਦੋਹਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਸਕਣ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹਥਿਆਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਆਮ ਆਦਮੀ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇਕੱਲੀ ਇਕੱਲੀ ਪਣਡੁੱਬੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਨੇ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰ ਫਿੱਟ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਉਹਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਰੂਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰੂਸ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਏਸ ਤੋਂ ਵੀ ਤਾਕਤਵਰ ਹਥਿਆਰ ਹੋਣ।

ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਵਕਤ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ 550 ਬਿਲੀਅਨ ($ 550 BILLION) ਡਾਲਰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦਾ ਫ਼ੌਜ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੇ ਖ਼ਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਬੇ-ਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਭੁੱਖ ਮਰੀ ਤੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ।

ਇਹ ਅਮਨ ਲਹਿਰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਚਲੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵਖਰੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੈ ਇਹ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਸਿਸਟਮ ਵਿਰੁੱਧ, ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਤਬਾਹੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਯਤਨ ਹੈ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਹਰ ਉਮਰ, ਹਰ ਕੌਮ, ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੋਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜੋ ਜੋ ਲੋਕ ਵੀ ਅਜੋਕੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਤੋਂ ਚੇਤੰਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉਠਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਹੀ ਅਵਾਜ਼ ਦੁਨੀਆਂ ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਸੰਗ ਜਾ ਰਲਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਖਤਰਾ ਹਨ। ਜੇ ਕਦੀ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਤੱਕ ਨੌਬਤ ਆ ਗਈ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹਰ ਸ਼ਖਸ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰੇ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਵੇ।

o o o

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਨਸਲੀ ਜ਼ਿੱਦ

ਅਮਰਜੀਤ ਚਾਹਲ

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਨਾਂ ਜਦ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਜਾਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ ਦੁਖਾਂ-ਦਰਦਾਂ ਭਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਹੁਤ ਹਨ। ਲੇਕਿਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਚੋਂ ਜੋ ਉੱਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਉਹ ਹੈ ਅਮਰਜੀਤ ਸੰਧੂ ਦੀ ਹੱਡ ਬੀਤੀ ਅਤੇ ਜੱਗ ਬੀਤੀ।

ਸੰਨ 1978 ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਾਦੀ ਕੀਤੀ। ਵਾਪਿਸ ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਕੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਜਦ ਨਾ ਉਸਨੂੰ ਮੰਗਾਇਆ ਤਾਂ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਦ ਉਹ ਖੁਦ ਵਿਜ਼ਿਟਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਗਈ। ਪਰ ਇਥੇ ਦੋ ਹਫਤਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਦ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਅਮਰਜੀਤ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦਾ ਇਥੇ ਕੋਈ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਿਸਨੂੰ ਦੂਜੀ ਜ਼ਬਾਨ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਖੁਦ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਲਓ। ਉਸ ਦਾ ਇਥੇ ਰਹਿਣਾ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਭਰਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਾਬਾਸ਼! ਉਸਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੀਵਾਰਾਂ ਦੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਭਰੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਹਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇਥੇ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਉਸ ਨਾਲ ਹੋਈ ਵਿਵਾਹਿਕ ਬੇ-ਇਨਸਾਫੀ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਇਸ 25 ਸਾਲਾਂ ਅਮਰਜੀਤ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ 2000 ਤੱਕ ਤਾਰਾਂ, ਖੱਤ ਜਾਂ ਟੈਲੀਫੂਨ ਰਾਹੀਂ ਸੁਨੇਹੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਮੰਤਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਏ। ਪਰ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਲੋਇਡ ਐਕਸਵਰਦੀ ਨੇ ਇੱਕ ਹੀ ਜ਼ਿੱਦ ਫੜ੍ਹ ਲਈ ਸੀ। ਉਸ ਕੁੜੀਆ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਭੇਜਣ ਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰ B.C.O.F.R. ਨੇ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਭਾਰਤ ਵਾਪਿਸ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਰਕੀ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਕੈਥਰਿਨ ਮੈਂਡਬੋਰਨ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ," ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਰਕਾਰ ਯੌਰਪ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਹੱਸ ਕੇ ਸੁਆਗਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਕਿ ਇਤਨੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। (ਉਸਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਉਹਨਾਂ ਚਾਰ ਸੌ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵੱਲ ਸੀ ਜੋ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆ ਵੱਲੋਂ ਸਨ) ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ"

ਇਹ ਹੈ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਨੰਗਾ ਚਿੱਟਾ ਨਸਲਵਾਦੀ ਵਿਤਕਰਾ।

ਰਿਪੋਰਟ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 13 ਜੂਨ 1982 ਨੂੰ 5052 ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਡਰਾਈਵ ਵਿਖੇ ਬਾਅਦ ਦੁਪਿਹਰ ਦੋ ਵਜੇ ਹੋਈ। 16 ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਸਭਾ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੀਸਰੀ ਅੱਖ" ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਰਚਤਾ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਵਾਸ਼ਨਾ' ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਵੀ ਨੇ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਣ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਦਰਸਾਈ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਨਜ਼ਮ 'ਕੈਦੀ' ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦਾ ਖੰਡਣ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਕੈਦੀ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਦੀ ਦੁਖਦਾਈ ਮੌਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤੀਸਰੀ ਨਜ਼ਮ "ਗਰੀਟਿੰਗ ਕਾਰਡ" ਵਿੱਚ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਸਭਿਅਤਾ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆਈ ਮਹਿਮਾਨ ਕਵਿਤਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਕਲਪਨਾ ਨੇਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋ ਗੀਤ ਤਰੰਨਮ ਵਿੱਚ ਗਾਏ। ਕੁਲਦੀਪ ਕਲਪਨਾ ਔਰਤ ਦੀ ਮਨੋਦਿਸ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਵਿਕ ਦਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਬੜੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਦਲੀਆ ਜੋਕ ਹੈ। ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਨੇ ਤਿੰਨ ਕਵਿਤਾਵਾਂ 'ਦੋ ਧਾਰੀ, ਸਵੇਰਾ, ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦ-ਮੀਆ ਪੜ੍ਹੀਆਂ। ਜਰਨੈਲ ਚੰਦੀ ਨੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਮੇਲਨ ਬਾਰੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਕ ਵਿਸਥਾਰ ਭਰਪੂਰ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਿਆ ਬਾਦ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਤਿੰਨ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ। ਮੰਗਾ ਸਿੰਘ ਬਾਸੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਗੀਤ ਸੁਣਾਇਆ। ਹਰਦੇਵ ਦਲੈਲ ਨੇ ਦੋ ਕਵਿਤਾਵਾਂ 'ਸ਼ਰੀਰ ਦਾ ਖੂੰਡ' ਅਤੇ 'ਸਮੂਰੇ' ਪੜ੍ਹੀਆਂ।

29 ਮਈ 1982 ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ, ਪ੍ਰੋ: ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੰਗਾਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣ ਪਾਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਹਰ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬੋਲੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਵਿਖਿਆਨਿਆਂ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਦੀ ਅਗਲੀ ਮੀਟਿੰਗ 5887 ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਡਰਾਈਵ ਵਿਖੇ 11 ਜੁਲਾਈ 1982 ਬਾਦ ਦੁਪਿਹਰ ਦੋ ਵਜੇ ਹੋਵੇਗੀ।

ਹਰਦੇਵ ਦਲੈਲ

ਸਵੈ-ਮਾਣ

ਅਲੈਕਸਾ ਪੈਂਚੀਕੋ

ਮੈਂ ਅੰਦਰੋਂ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਬਲ ਰਹੀ ਹਾਂ
ਪਰ ਹਲੀਮੀ ਦਾ ਮੁਕਟ ਪਹਿਨਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ
ਭੁੱਖ ਮਰੀ 'ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ
ਮੈਂ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੀ ਹਾਂ
"ਹਾਂ ਜੀ"
'ਨਹੀ'
"ਜਰੂਰ ਜਰੂਰ"
ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਅੰਤ 'ਚ ਹੀ
ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਥੁਕਣ ਦਾ ਉਬਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ
ਉਹ ਅੱਖ ਮਾਰ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਮੂੰਹ ਦੀ ਕੁੜੱਤਣ ਨਿਗਲ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ
ਉਹਦੇ ਘਰ ਵਾਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ
ਆਪਣੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਅੰਦਾਜ਼ ਤੇ ਆਕੜ ਨਾਲ
ਉਹ ਬਾਹਰ ਕੇ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ
ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਤਨਖਾਹ ਤੋਂ ਕੰਮ ਸਿਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ
ਮੈਂ ਮੰਨ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ - ਤਿੰਨਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨੇ
ਮੇਰਾ ਕਚੂਮਰ ਕੱਢ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।
ਮੇਰਾ ਸਵੈਮਾਣ ਮੇਰੀ ਮੂਰਖ ਮੁਸਕਰਾਹਟ 'ਚ ਗੁੰਮ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਮੈਨੇਜਰ ਮੈਨੂੰ ਕੰਮ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਨਾਲ ਹੀ ਮੇਰੇ ਜਿਸਮ ਦੀ ਛਾਣ-ਬੀਣ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਉਹਦੇ ਘਰ ਵਾਲੀ ਆਪਣੀ ਵੱਲੋਂ ਮੈਨੂੰ ਵੈਕਮ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ
ਗੰਦਗੀ ਭਰੇ ਪਿਛਵਾੜੇ 'ਚ ਥੱਕੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਔਰਤ
ਸਿੰਕ ਤੇ ਝੁਕੀ ਖੜੀ ਹੈ
ਪਲੇਟਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਤੋਂ ਘਬਰਾਈ
ਮੈਂ ਉਥੋਂ ਤਲ ਚੌਂਦੀ ਹਾਂ
ਮੇਰਾ ਮੁਕਟ ਲੜਖੜਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਸਟੋਵ ਕੋਲ ਖੜਾ ਚੀਨੀ ਰਸੋਈਆ ਸਲਾਮ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਉਹਦੇ ਤਪੇ ਹੋਏ ਮੱਥੇ ਤੋਂ ਪਸੀਨਾ ਤਿੱਪਕਦਾ ਹੈ
ਚਮਕੀਲੇ ਸ਼ੋਅ-ਰੂਮ 'ਚ ਸ਼ੋਖ ਰੰਗੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ
ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਵਰਤਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।
ਅਸੀਂ ਦਾਇਮ ਦਫਤਰ 'ਚ ਵੜਦੇ ਹਾਂ
ਭੜਕੀਲੇ ਸੂਟ 'ਚ ਸਜਾਇਕ ਮੈਨੇਜਰ
ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਤੇ ਸਿਧਾ ਮੇਰੀਆਂ ਛਾਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਝਾਕਦਾ ਹੈ
ਇੱਕ ਚੀਕ ਮੇਰੇ ਢਿੱਡ 'ਚ ਦਹਾੜਦੀ ਹੈ
ਘਰ ਪਰਤਦੀ ਬੱਸ 'ਚ ਬੈਠੀ
ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਥੱਕੀ ਤੇ ਘਬਰਾਈ ਹੋਈ ਹੱਸਦੀ ਹਾਂ
ਕਿੰਨੀ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਮੈਂ -
ਇੱਕ ਸੜੀ ਖਿਝੀ ਬੇ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਔਰਤ,
ਜਿਹੜੀ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਡੀਕ ਕਰਦੀ ਦੀ
ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਟੋਟੇ ਟੋਟੇ ਹੋਈ ਸੀ, ਤੋਂ
ਇੱਕ ਨੌਕਰੀ ਤੱਕ।

ਅਨੁਵਾਦ : ਸਾਧੂ

ਅਸੀਂ

ਸੁਰਜੀਤ ਬਰਾੜ

ਅਸੀਂ ਉਹ ਰੁਸੇ ਹਾਂ
ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਸੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰੂਦ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ
ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਫਰਜ਼ੰਦ ਹਾਂ
ਜੋ ਰੋਟੀ ਤਵੀ ਤੋਂ ਚੋਟ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ
ਜੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹਨ -
ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਲੈਣਾ ਹੈ ਦਸਤਪੰਜਾ
ਵਹਿਸ਼ੀ ਜਾਲਮਾਂ ਦੀ ਜੀਭ ਅਪੇਖਸ਼ -
ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਉਹ ਸਰਵਣ ਹਾਂ
ਜਿਥੇ ਉੱਕਰਿਆ ਹੈ ਸ਼ਬਦ - 'ਮੰਜ਼ਲ'
ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਅਸਕਤਾ ਦੇ ਅਟਸਾਲੇ ਹਾਂ
ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਹੱਕ ਸੱਚ ਦੇ ਸ਼ਾਹਦ ਹਾਂ
ਅਸੀਂ ਕਬੂਬਾ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ
ਉਸਾਰੂ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹਾਂ
ਅਸੀਂ ਅਦਾਲਤੀ ਦੀ ਟੰਗ ਤੋੜ ਕੇ
ਜਾਬਰਾਂ ਦੀ ਆਕੜੀ ਧੌਣ ਮਰੋੜ ਕੇ
ਸਾਹ ਲਵਾਂਗੇ - ਸਾਹ ਲਵਾਂਗੇ -
ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਉਦਾਸ ਜੀਵਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉੱਤੇ
ਲੋਰਮਤਾਂ ਦੀ ਚਿਤਰਕਾਰੀ ਹਾਂ -
ਅਸੀਂ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ - ਵੇਦਾਂਤ ਵੇਤਾ ਨਹੀਂ
ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਆਦਮੀ ਹਾਂ
ਜੋ ਗਾਰੂ - ਕੇਰੂਆ ਤੋਂ ਸੂਰਜ ਛੁਡਾਉਣ
ਤੁਰੇ ਹਾਂ -
ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਐਸੇ ਦਾਰੂ - ਦਰਮਨ ਹਾਂ
ਜੋ ਕ੍ਰਿਆਨਕ ਰੋਗਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਾਉਣ ਤੁਰੇ ਹਾਂ

ਗ਼ਜ਼ਲ

ਮਹਿੰਦਰ ਸੁਮਲ

ਉੱਠ ਖੜੇ ਨੇਂ ਕਦਮ ਜੋ, ਅੱਗੇ ਵਧਾਏ ਜਾਣਗੇ।
ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਤੇ ਨਸਲੀਆਂ ਦੇ, ਸਿਰ ਝੁਕਾਏ ਜਾਣਗੇ।
ਮੌਤ ਦਾ ਤਾਂ ਡਰ ਨਹੀਂ, ਡਰ ਕਾਇਰਤਾ ਨਾਲ ਜੀਣ ਦਾ।
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਣ ਤੇ, ਫਿਟਕਾਰ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ।
ਸੋਚ ਨਾਂ ਕਰ ਖੂਨ ਦੀ, ਬਰਸਾਤ ਦੀ।
ਬੇਸਹਾਰੇ ਪਾਈਆਂ ਤੇ ਦੀਪ ਲਾਏ ਜਾਣਗੇ।
ਧਰਤ ਦੇ ਅੰਗੀਂ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਜੋ,
ਨਾਗ ਜ਼ਹਿਰੀ ਕੀਲ ਕੇ ਪਟਾਰੀ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ।
ਬੀਜਦੀ ਹੈ ਸਾਂਝ ਸਾਰੀ ਧਰਤ 'ਤੇ,
ਜ਼ਹਿਰ ਭਰੀਆਂ ਬੂਟੀਆਂ ਨੂੰ, ਸਾੜ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ
ਛੇੜ ਨਾਂ ਗੱਲ ਹੁਣ ਕਹਿਰੀ ਰਾਤ ਦੀ,
ਹੁਣ ਸੁਨਹਿਰੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਚਾਨਣ ਦੀ ਧੁੰਦਲ

ਨਿੰਦੀ ਢੱਕ

ਐ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀਓ!
ਪੱਥਰ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਅੱਗੇ ਮੱਥੇ ਰਗੜਦਿਆਂ ਰਗੜਦਿਆਂ ਤੁਹਾਨੂੰ
ਵੇਖੋ! ਰਾਤ ਦਾ ਅੰਧੇਰਾ ਵੀ ਆ ਛੁਪਿਆ ਹੈ
ਚਾਨਣ ਦੀ ਧੁੰਦਲ ਵਿੱਚ,
ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਦਾ ਅੰਧੇਰਾ ਹੋਰ ਗਹਿਰਾ -
- ਹੋਰ ਗੂੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦੈ,

ਉਠੋ! ਮੁਖੜੇ ਵੇਖਦੇ ਚੰਦ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੇ ਟੁੱਟੇ ਟੋਟੇ
ਮਨ - ਮੰਦਿਰ ਵਿੱਚ ਝਾਤੀ ਮਾਰੋ!
ਤੁਹਾਡਾ ਭਵਿੱਖ, ਵੇਦਨਿਆਂ ਦੀ ਗੋਦ ਦੀ ਬਜਾਏ
ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਅਮਲਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ ਨੱਚ ਰਿਹੈ.

ਆਉ! ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਸਾਜ਼ ਛੇੜੋ
ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਗੀਤ ਛੁਹੋ
ਤੋੜ ਸੁੱਟੋ ਉਸ ਸਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ
ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਤਾਲ, ਬੇ-ਸੁਰ ਹੈ ਜੋ ਕਰ ਰਿਹੈ,
ਬਦਲ ਦੇਵੋ ਉਸ ਤਰੰਗ - ਰਹਿਤ ਗੀਤ ਨੂੰ
ਸੀਨੇ ਤੇ ਜ਼ਖਮ ਹੈ ਜੋ ਕਰ ਰਿਹੈ
ਤੋੜ ਸੁੱਟੋ ਉਸ ਪੱਥਰ ਦੇ ਬੁੱਤ ਨੂੰ
ਤੁਹਾਡਾ ਵਕਤ ਅਜਾਈਂ ਹੈ ਜੋ ਗੁਆ ਰਿਹੈ।

ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ! ਸਮਾਜ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀਓ!
ਤੁਹਾਡੀ ਮੰਜ਼ਿਲ - ਪੱਥਰ ਦੀ ਮੂਰਤ ਨਹੀਂ
ਤੁਹਾਡੇ ਅਮਲ - ਇਸ ਬੁੱਤ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨਹੀਂ
ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੇ ਅਮਲ ਤੁਹਾਡੇ
ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰੀਆਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਹੈ
ਉਸਾਰੀ - ਜੋ ਉੱਚੀ ਹੋਈ ਹੈ
ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਖਾਈਆਂ ਵਿੱਚ
ਵੇਖੋ! ਰਾਤ ਦਾ ਅੰਧੇਰਾ ਵੀ ਆ ਛੁਪਿਆ ਹੈ
ਚਾਨਣ ਦੀ ਧੁੰਦਲ ਵਿੱਚ ----।

•

If you are looking for
*Quality
* Quality
* Price
* After sale service when buying your car contact
Kuldip S. Jhand

ਕਿਸੇ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰ ਖ਼੍ਰੀਦਣੀ ਜਾਂ ਟਰੇਡ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਖ਼੍ਰੀਦਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਲਦੀਪ ਝੰਡ ਨੂੰ ਮਿਲੋ ਜਾਂ ਫੂਨ ਕਰੋ

Office
521-7731
Res. 524-4137

WESTMINSTER CHEVROLET-OLDSMOBILE
12 th Ave. at Queens Ave,
New West Minster

MOONLIGHT
CARPETS CLEANED BY PROFESIONALS

DEEP STEAM CLEANING, MOST MODERN EQUIPMENT

ਆਮ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚੋਂ **25% OFF**
ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਤੇ ਵਾਜਬ ਰੇਟ
ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲ਼ਈ ਫ਼ੂਨ ਕਰੋ
321-2029 or 324-1015
MOONLIGHT BUILDING MAINTENANCE
8167 MAIN ST., VANCOUVER, B.C. V5X 3L2

ਬੁੱਕ ਕੀਪਿੰਗ, ਅਕਾਂਊਟਿੰਗ ਅਤੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਸਬੰਧੀ

ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਲਈ
ਮਿਲੋ ਜਾਂ ਫੂਨ ਕਰੋ
ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ

REMEMBER
FOR ACCOUNTING, BOOKKEEPING INCOME TAX.
CALL OR VISIT

RANJIT SINGH BAINS

BAINS TAX & ACCOUNTING SERVICES
10-6679 MAIN STREET., VAN., B.C.
321-2132

ਫ਼ੌਜੀ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ

ਸਾਧੂ

ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਘਰ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਕੋਲ ਖੜਾ ਨਾ ਦਿਸਿਆ। ਘਰ ਬੜਾ ਰੁੱਖਾ ਤੇ ਬੇਜਾਨ ਜਿਹਾ ਲੱਗਾ। ਲਿਫਿਆ, ਸਿਆਣਾ ਸਰੀਰ ਸੋਟੀ 'ਤੇ ਝੁਕਾ, ਪੌੜੀਆਂ ਦੇ ਕੋਲ ਖੜਾ ਉਹ ਘਰ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਮੋਹਰੇ ਦਾ ਇਕ ਅੰਗ ਹੀ ਤਾਂ ਲਗਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੀਂਹ-ਕਣੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਬਰਫਬਾਰੀ, ਮੇਰੇ ਆਉਣ ਤੱਕ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਆ ਖੜਦਾ। ਕਦੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਕਾਲੇ ਕੋਟ ਪੈਂਟ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਕਦੀ ਮੈਲੇ ਤੇ ਘਸੇ ਹੋਏ ਕੁੜਤੇ ਪਜਾਮੇ ਵਿਚ। ਮੈਨੂੰ ਘਰ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਨੂੰ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦਾ ਸਲੂਟ ਮਾਰਦਾ। ਜੇ ਕਦੀ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਸੋਟੀ 'ਤੇ ਝੁਕਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦਾ ਸਲੂਟ ਹੀ ਠੋਕ ਦਿੰਦਾ। ਇੰਝ ਕਰਦਾ ਉਹ ਬੜਾ ਹਾਸੋ-ਹੀਣਾ ਲਗਦਾ ਤੇ ਹਰ ਵਾਰ ਮੇਰਾ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ। ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗੁੱਸੇ ਗਿਲੇ ਦੇ ਮੇਰੇ ਹਾਸੇ 'ਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।

ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦਸ ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਗੱਪਾਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਮੇਰੀ ਵੀ ਆਦਤ ਜਿਹੀ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ 'ਸਟਰੀਟ' ਦੇ ਬਾਕੀ ਘਰਾਂ 'ਚ ਮੈਂ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚਿੱਠੀਆਂ ਸੁੱਟਦਾ ਚਲੇ ਜਾਂਦਾ, ਪਰ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਜ਼ਰੂਰ ਰੁਕਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀ ਕਾਹਲ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੁੱਖੇ ਵਰਤਾ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਛੇਆਂ ਸੱਤਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਡਾਕ ਵੰਡਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਦਿਲੀ ਲਗਾਅ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੁਹਣੇ ਸਾਂਭੇ ਸੰਵਾਰੇ ਘਰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਫੈਕਟਰੀ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਨ ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਚਾਰ, ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਸੌ ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਵੀਹ ਘਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਵੀ ਸਨ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਘਰ ਹੀ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਖਿਚ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਪੈਰ ਉਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਦੋ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਸਕਿਆ। ਤੇ ਅੱਜ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਥੇ ਖੜਾ ਨਾ ਵੇਖ ਕੇ ਉਦਾਸ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਦਿਨ ਬੀਤ ਗਏ ਪਰ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਨਾ ਦਿਸਿਆ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸ਼ਾਇਦ ਬਿਮਾਰ ਹੋਵੇ। ਜਾਂ ਕਿਧਰੇ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਮੁੰਡੇ ਕੋਲ ਈ ਨਾ ਚਲੇ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਈ ਮੈਂ ਹੁਣ ਕੰਮ ਉਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ।

ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਸੋਚਦਾ ਜਦ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਕੋਲ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਦੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦੀ - ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੈਂ ਅਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਅੱਧਾ 'ਬਲਾਕ' ਪਰ੍ਹੇ ਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸੋਟੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਫੈਂਕੜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ, "ਦਾਤਿਉ ਬੜੀ ਦੇਰ ਲਾ ਤੀ ਅੱਜ ਤਾਂ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੁਣ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਹੁਣ ਵੀ। ਕੁਝ ਘੰਟਾ ਹੋ ਗਿਆ ਰਾਹ ਤੱਕਦੇ ਨੂੰ"। "ਮੈਂ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਵਾਲੇ ਟਾਇਮ ਹੀ ਆਇਆਂ। ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਹਲੀ ਜਾਪਦੀ ਆ"। ਮੈਂ ਕਹਿ-ਦਿਆਂ ਅਗਲੇ ਘਰ ਚਿੱਠੀਆਂ ਸੁੱਟਣ ਚਲੇ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਸੜਕ 'ਤੇ ਖੜਾ ਉਡੀਕਦਾ ਬੜਾ ਬੇਚੈਨ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਚ ਚਿੱਠੀਆਂ ਸੁੱਟ ਕੇ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਆ ਖੜਿਆ।

"ਕੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਅੱਜ ਤਾਂ ਬੜਾ ਘਾਬਰਿਆ ਲਗਦਾਂ"

"ਘਾਬਰਨਾਂ ਕਾਹਦਾ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਪਾੜ੍ਹੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ ਆਂ ਪਈ ਇਹ ਗੱਲ ਸੱਚੀ ਵੀ ਆ। ਆਹ ਕੱਲ ਚਿੱਠੀ ਆਈ ਸੀ ਗੌਰਮੈਂਟ ਦੀ ਅਖੇ 'ਚੈਕ' ਕਰਨ ਆਉਣਾ ਪਈ ਮੇਰਾ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਤੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਖਰਚ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਆਉਂਦਾ ਆ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ 'ਸਰੀ' ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਆ। ਮੇਰੇ ਜੁਆਨਾ 'ਬੈਂਕ' 'ਚ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਪੈਸੇ ਹੈਗੇ ਆ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਪਈ ਜੇ ਕੋਈ ਇਦਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆ ਤਾਂ ਉਰੇ-ਪਰੇ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਆਂ"। ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਉਹ ਸਹਿਮਿਆ ਜਿਹਾ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਸੋਟੀ ਉਤੇ ਦਈ ਮੋਹਰ ਨੂੰ ਝੁਕਿਆ ਖੜਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਗੱਲ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਮਝ ਤਾਂ ਨਾ ਆਈ ਪਰ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਐਂਵੀ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਿਆਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ 'ਸਰਵੇ' ਵਗੈਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਣੇ ਆ। ਤੇਰੇ ਆਪਣੇ ਪੈਸਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੀ ਛੇੜਦਾ। ਤੂੰ ਬੇਫਿਕਰ ਰਹੀਂ।

ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਨਾਲ ਉਹਦੀ ਰਤਾ ਵੀ ਤਸੱਲੀ ਨਾ ਹੋਈ, ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਤੈਨੂੰ ਨੀ ਪਤਾ ਕਾਕਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੋਰਿਆਂ ਦਾ, ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ 'ਹੈਂਡੂਆਂ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਬੰਦ ਕਰਨੀ ਹੋਊ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਪਈ ਅਸੀਂ ਖਰਚ ਤਾਂ ਭੋਰਾ ਨੀ ਕਰਦੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਮਝਦੇ ਹੋਣੇ ਆ ਪਈ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਕੀ ਕਰਨੇ ਆਂ"

ਮੈਂ ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਹਨੂੰ ਮੇਰਾ ਇੰਜ ਹੱਸਣਾ ਬੜਾ ਅਜੀਬ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਪੂਰੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਗੱਲ ਹੱਸਣ ਵਾਲੀ ਨੀ ਬਾਬੂ ਜੀ, ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇਦਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਆ। ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਪਟਿਆਲੇ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਰਸਾਲੇ 'ਚ। ਸੰਨ ਤੇਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਣੀ ਆ। ਸਾਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਤਨਖਾਹ ਮਿਲਦੀ ਅਸੀਂ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਬਚਾ ਲੈਂਦੇ ਤੇ ਗੋਰੇ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਉਡਾ ਦਿੰਦੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਪਈ ਇਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਤਾਂ ਪੈਸਾ ਖਰਚਦੇ ਈ ਨਹੀਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਧੂ ਪੈਸੇ ਕੀ ਕਰਨੇ ਆ। ਲਉ ਜੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਤਨਖਾਹ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਗੋਰਿਆਂ ਦੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ"। ਮੈਨੂੰ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਜੀਬ ਦਲੀਲ ਨੇ ਲਾ-ਜਵਾਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਉਹਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਪਈ ਤੇਰੇ ਬੈਂਕ ਦੇ ਪੈਸੇ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਉਹ ਵੇਖ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਜੇ ਤੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਵੀ ਦੇਵੇਂ ਤਾਂ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨੀ ਪੈਣਾ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਆਖੇ ਮੰਨ ਤਾਂ ਗਿਆ ਪਰ ਉਹ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਪੈਸੇ ਘਟਣ ਦਾ ਡਰ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਕਾਇਮ ਸੀ।

ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ

ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਨੂੰ ਰੀਟਾਇਰ ਹੋਏ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁਣ ਤਾਂ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਬਾਤ ਰੰਗ ਢੰਗ 'ਚ ਫੌਜੀ ਪੁਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਇਮ ਸੀ। ਗੁਰ-ਦੁਆਰੇ, ਜਿਥੇ ਉਹਦੇ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਬੁੱਢੇ ਬੈਠੇ ਗੱਲਾਂ ਮਾਰਦੇ, ਉਹ ਉਹਨਾਂ 'ਚ ਕਦੀ ਵੀ ਰਚਦਾ ਮਿਚਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਰੋਜ਼ ਇਕ ਅੱਧ ਵਾਰ ਉਥੇ ਜਾਂਦਾ ਜ਼ਰੂਰ, ਪਰ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਲੜ ਝਗੜ ਕੇ ਮੁੜ ਆਉਂਦਾ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਇ[illegible]ਹੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੰਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਚੋਂ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ 'ਚ ਫੌਜੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜ਼ਰਾ ਚੌਧਰੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ। ਉਹ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਕਿਰਸਾਨੀ ਬੁੱਢੇ, ਗੱਪਾਂ ਦੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਮਾਹਿਰ, ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਲਾਂ 'ਚ ਹੀ ਉਥੋਂ ਤੁਰਦਾ ਕਰਦੇ। ਮੂੰਹ 'ਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦਾ ਉਹ ਸੋਟੀ ਖੜਕਾਉਂਦਾ ਘਰ ਵਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰਦੁਆਰਿਉਂ ਆਉਂਦਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, “ਬਾਬਾ ਅੱਜ ਤਾਂ 'ਮੂਡ' ਖਰਾਬ ਹੋਇਆ ਲਗਦਾ, ਕੀ ਗੱਲ ਹੋਈ”?।

“ਗੱਲ ਕੀ ਹੋਣੀ ਆ ਯਾਰ, ਆਹ ਜਿਹੜੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬੁੱਢੇ ਬੈਠੇ ਹੁੰਦੇ ਆ ਨਾ, ਐਨੇ ਗੰਦੇ ਬੰਦੇ। ਤੋਬਾ ਰੱਬ ਦੀ। ਦੇਖੋ ਖਾਂਦੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਬੈਠ ਰਤਾ ਵੀ ਨੀ ਸੰਗਦੇ। ਉਹ ਉਪਰਲਾ ਸਭ ਦੇਖਦਾ। ਚੱਲ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ - ਛੇਤੀ ਹੀ ਕਰੂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਗੰਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਬੰਦ”। ਤੇ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਬੁੜਬੁੜਾਉਂਦਾ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਦੱਸੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਪਿਛੋਂ ਮੈਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਉਂ ਨਿਕਲਦੇ ਕਾਲੀ ਪੱਗ ਵਾਲੇ ਬਾਬੇ ਤੇਜੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਬਾਬਾ ਅੱਜ ਫੌਜੀ ਨੂੰ ਬੜਾ ਤਪਾਇਆ ਕਈ”। ਬੁੱਢਾ ਤੇਜ ਪੁਰਾਣਾ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸੀ, ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਹੱਸ ਪਿਆ, - “ਜਵਾਨਾ ਗੱਲ ਕੀ ਹੋਣੀ ਆ - 'ਘੁੱਲੇ' ਫੌਜੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਗੱਲ ਥੋੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਦਿੰਦੈ, ਜਦੋਂ ਲੱਗ ਪਵੇ ਫੌਜ ਦੀਆਂ ਦੱਸਣ। ਅੱਜ ਵੀ ਲੱਗਾ ਸੀ ਹਮਲੇ ਤੁਮਲੇ ਕਰਨ। ਮੂਹਰੋਂ ਕਿਸ਼ਨਾ ਲੰਬੜ ਵੀ 'ਘੁੱਲੇ' ਪੂਰਾ 'ਡਰਟੀ-ਮਾਂਈਡਡ' ਆ, ਫੌਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਬੁੱਢਿਆ ਜਿਹਾ ਇਥੇ ਆਕੇ ਸਾਡੀ ਪਰੇਡ ਕਰਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਨਾ- ਬੁੱਢੀ ਤੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਕਦੀ ਬੇਸਮੈਂਟ 'ਚ ਵੀ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ ਕਦੇ। ਬੰਤਾ ਸਿਉਂ ਏਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਚਿੜਦੈ - ਬੱਸ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦਾ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਮਿਲਕੇ ਫੌਜੀ ਨੂੰ ਛੇੜਦੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਆ 'ਘੁੱਲੇ'। ਤੇਜੇ ਨੇ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਆਖਰੀ ਗੱਲ ਦਿਲੋਂ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਮਾਇਤ 'ਚ ਆਖੀ ਸੀ।

ਦਰਅਸਲ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਵਾਕਿਆ ਈ ਬਹੁਤ ਖਿਝਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਉਹ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, “ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਮੇਰਾ ਬੜਾ ਸ਼ਾਤਰ.... ਆ। ਉਂ ਤੇ ਵੇਲੇ ਪਾਠ ਕਰੂ ਨਾਲੇ ਮੈਂ ਦਾਹੜੀ ਖੁਲ੍ਹੀ ਜਾਊ। ਬੁੱਢੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਚਾੜ੍ਹਿਐ ਪਈ ਉਪਰ ਈ ਰਹੂ ਥੱਲੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਹਦੀ ਜੌਬ ਵੀ ਆਪ ਈ ਕੈਸ਼ ਕਰਾਉਂਦਾ ਆ। ਉਹ ਵਿਚਾਰੀ ਉਤੇ ਬੈਠੀ ਪਾਠ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਆ। ਮੈਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਸਾਰੀ ਜੌਬ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਪਰ ਜਾ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਰੋਟੀ ਵੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਖਾ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਸੌ ਡਾਲਰ ਈ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਬੱਸ ਤੁਰਿਆ ਪਿਆ। ਮੁੰਡੇ ਹੱਥ ਥੱਲੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਭੇਜ ਦਊ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਤੇ ਬਾਥਰੂਮ ਵੀ ਜਾ ਆਈਦਾ ਸੀ, ਕਿਤੇ ਟੱਬ 'ਚ ਬੈਠ ਕੇ ਨਹਾ ਧੋ ਵੀ ਲਈਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਥੱਲੇ ਈ 'ਸ਼ਾਵਰ' ਲੈਣਾ ਪੈਂਦੇ, ਉਹ ਵੀ ਜੇ ਕਿਤੇ ਵਿਹਲਾ ਮਿਲ ਜਾਏ ਤਾਂ - ਭੈਣ ਦੇਣੀ ਦੇ ਗੋਰੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਆ ਬੇਸਮੈਂਟ 'ਚ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਇਕ ਹੀ ਸੜ੍ਹਿਆ ਜਿਹਾ ਰੂਮ ਆ ਬੱਸ। ਦੋ ਘਰ ਹੋਰ ਲਏ ਹੋਏ ਆ ਇਹਨੇ - ਖਬਰੇ ਸਾਲੇ ਨੇ ਕਿੰਨਾ ਪੈਸਾ ਕੀ ਕਰਨਾ ਆ.... ਕੁੱਤੀ ਔਲਾਦ।”

ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਖੂਬ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦਾ। ਉਹਦਾ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ 'ਟਾਊਨ' ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਉਹ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਫੇਰ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਖੜਕ ਪਈ ਤਾਂ ਇਥੇ ਦੂਜੇ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ।

ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਕ ਦੋ ਦਿਨ ਤਾਂ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਮੇਰੀ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਫੇਰ ਇਕ ਦਿਨ ਜਦ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਚਿੱਠੀਆਂ ਸੁੱਟ ਕੇ ਪੌੜੀਆਂ ਉੱਤਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਝਕਦਿਆਂ ਝਕਦਿਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਫੇਰ ਹੋਲੀ ਦੇਣੀ 'ਹੈਲੋ' ਕਹੀ। ਮੈਂ ਉਹਦੀ ਘਬਰਾਹਟ ਸਮਝ ਅੱਗੋਂ ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਸੁਣਾਓ ਬਾਬਾ ਜੀ ਕੀ ਹਾਲ ਚਾਲ ਆ,” ਤਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਵੱਲ ਆਇਆ ਤੇ ਦੂਰ ਤੱਕ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਹਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਇਆ। ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਜਨਮਾਂ ਦਾ ਵਿਛੜਿਆ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਉਹਨੇ ਮੇਰਾ ਮੋਢਾ ਥਪਥਪਾਇਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ,” ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਖਬਰੇ ਕੋਈ ਟਕੀ ਟੀਕੀ ਦਾ ਭਾਈ ਹੋਣਾ ਆ। ਪਰ ਤੂੰ ਤਾਂ ਜਵਾਨਾ ਆਪਣਾ ਈ ਬੰਦਾ ਨਿਕਲਿਆ--ਆਹ ਤਾਂ ਬੜੀ ਮੌਜ ਹੋਈ। ਕਿਹੜਾ ਪਿੰਡ ਆ ਪਿੱਛੇ ਜਵਾਨਾ ਪੰਜਾਬ 'ਚ'”? “ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ ਜਲੰਧਰ ਕੋਲ ਆ ਬਾਬਾ ਜੀ”, ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਇਆ ਲਗਦਾ ਸੀ ਪਰ ਫੇਰ ਖੁਸ਼ ਹੋਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਚਲੋ ਪ੍ਰਦੇਸਾਂ 'ਚ ਕੀ ਆ ਇਕੋ ਗੱਲ ਆ”।

ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਅਸੀਂ ਉਮਰਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰਕੇ ਦੋਸਤ ਬਣ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼, ਧਰਮ, ਸਿਆਸਤ, ਇਥੋਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਬਾਰੇ, ਗੱਲ ਕੀ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਗੁਰ-ਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ, ਉਥੇ ਬੈਠਦੇ ਉਹਦੇ ਵਰਗੇ ਸਿਆਣੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਬੜੇ ਦਿਲਚਸਪ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੁਣਾਉਂਦਾ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਕਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਉਹਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ। ਉਹਦੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਮੋਚੀ ਗੁਰ-ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੋਚੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਮੋਚੀਆਂ ਦੀ ਅਕਸਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਗੱਲੇ ਆਏ ਦਿਨ ਜੁੱਤੀ ਖੜਕਦੀ, ਤੇ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਲੜਾਈ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਬੜੀਆਂ ਚੁਸਕੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ, ਖਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੋਚੀਆਂ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢ ਕੱਢ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਵੀ ਠੰਡਾ ਕਰਦਾ। ਉਹਦੀਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਹਦੇ ਮਨ ਦਾ ਦੁੱਖ ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਝਲਕਦਾ ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਬੇਪਤੀ ਤੇ

ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਗੱਲ ਦਾ ਉਹਨੂੰ ਅੰਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੁੱਖ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਇਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦਾ, "ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਵੱਡਿਆਂ ਵਡੇਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਾਣਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦੇ ਉਹਨਾਂ ਤਾਂ ਰੱਬ ਹੀ ਰਾਖਾ ਆ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਚੌਧਰੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨੀ ਕੇਹੀ ਵੇਖੀ ਦੇ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਆ, ਲੋਹਿਆਂ ਮਰਿਆਂ ਦੇ ਪਤਾ ਨੀ ਕਿਹੜੇ ਲਾਲਚ ਨੂੰ ਬਾਪੇ ਦੀ ਥਾਂ ਵੇਚ ਕੇ ਸੌਰ ਮਾਰੀ- ਪਈ ਦੱਸੋ ਸਾਹਿਬ ਮਹਿਣ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਸਰ ਗਈ ਸੀ ਜਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਆਇਆ ਸੰਗ ਲੈਂਦੇ-ਉਸ ਸਮਾਨ ਇਤਹਾਸਕ ਥਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਂਭ ਰੱਖਦੇ....'' ਤੇ ਫੇਰ ਉਹ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢਦਾ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਘਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਉਹ ਬੜਾ ਘਾਬਰਿਆ ਜਿਹਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਤੇ ਰਾਜ਼ ਭਰੇ ਅੰਦਾਜ਼'ਚ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਸੁਣਿਆ ਆ 'ਬੀਰ ਜੋਤ' ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਚਲਣਾ ਫੇਰ ਜ਼ਰੂਰ"। ਮੈਂ ਸਮਝਿਆ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਅਖੰਡਪਾਠ ਰਖਾਇਆ ਹੋਊ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਤਸੱਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਆ ਬਾਬਾ ਜੀ।"

"ਨਹੀਂ ਭਾਈ ਆਪਣਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨੀ। ਸਗੋਂ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਆ। ਤੂੰ ਪਹੁੰਚੀਂ ਜ਼ਰੂਰ"।

ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਆਲਾ ਦੁਆਲਾ ਵੇਖ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਓ ਕਾਕਾ ਵੱਡੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਲੈਕਚਰ ਆ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਪਈ ਕੈਮਿਸਟ ਗੁਰੂ ਘਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਆ। ਬੱਸ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਾ"। "ਨਾਲੇ ਹੋਰ ਚੌਧਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣਾ ਰਹਿਣਾ ਤਾਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਦਲੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ," ਮੈਂ ਬਾਬੇ ਤੋਂ ਹੋਰ ਗੱਲ ਬਾਤ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।

"ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਈ ਆ। ਪਰ ਚਲੋ ਆਪਣਾ ਕੀਤਾ ਪਾਉਣਗੇ। ਪਰ ਉਹ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਰੱਬ 'ਚ ਤਾਂ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੇ ਆ। ਤੇ ਇਹ ਕੈਮਿਸਟ ਤਾਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਈ ਨੀ ਮੰਨਦੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਈ ਵੇਚ ਵੱਟ ਕੇ ਖਾ ਜਾਣਗੇ"।

ਮੈਂ ਉਹਦੀ ਸਿਆਸਤ ਬਾਰੇ ਉਹਨੂੰ ਕਈ ਕੁੱਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਜਿਹੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਵੇਖਕੇ ਚੁੱਪ ਹੀ ਕਰ ਗਿਆ।

ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ। ਉਹਦੀਆਂ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਨਿਆਣਿਆਂ ਵਰ-ਗੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਅਜੀਬ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਨਿਆਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਹ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਖੂਬ ਖਿਡਾਵਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ 'ਡਾਉਨ ਟਾਉਨ' ਗਿਆ ਤਾਂ ਉੱਥੋਂ ਕਿਸੇ 'ਸੈਕੰਡ ਹੈਂਡ' ਸਟੋਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਵੇਲੀਆਂ ਵਾਲੀ ਸੋਟੀ ਖਰੀਦ ਲਿਆਇਆ। ਉਸ ਸੋਟੀ ਦੇ ਸਿਰੇ ਤੇ ਹੱਥ ਪਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਹੈਂਡਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਹਦੀਆਂ ਦੋ ਫਾਕਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਉਪਰ ਬੜੇ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਬੈਠਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸੋਟੀ ਦਾ ਇਕ ਸਿਰਾ ਤਿੱਖਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਧੱਸ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਸਾਂਭੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦੀ। ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ 'ਚ ਉਰੇ ਹੀ ਆ ਮਿਲਿਆ। ਸੜਕ ਕੰਢੇ ਘਾਹ 'ਚ ਸੋਟੀ ਗੱਡ ਕੇ ਤੇ ਹੱਥੜੀ ਖੋਲ੍ਹ, ਲੱਤਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਪਾਸਿਆਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਗੋਡਿਆਂ ਉਪਰ ਹੱਥ ਰੱਖ ਹੱਥੜੀ ਉਪਰ ਪਿੱਛਾ ਟਿਕਾ ਕੇ ਉਹ ਨਿਆਣਿਆਂ ਵਾਂਗ ਮੇਰੀ ਵੱਲ ਝਾਕਣ ਲੱਗਾ। ਉਹਦਾ ਚਿੱਟੀ ਦਾਹੜੀ ਵਾਲਾ ਚਿਹਰਾ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਲਾਲ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਉਹਦੇ ਅੱਗੇ ਖੜਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਉਪਰ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਕਿਉਂ, ਹੁਣ ਦੱਸ? ਆਹ ਆ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਚੀਜ਼ - ਪੰਤਾਲੀਆਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਇਹ ਮੇਰੀ ਰੀਝ ਦਿਲ ਵਿਚ ਰੜਕਦੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਕੋਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ। ਮੈਚ ਵੇਖੀ ਦੇ ਜਿਥੇ ਮਰਜ਼ੀ ਗੱਡ ਕੇ ਝਟਪਟ ਟਿਕਾ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾਂਦੇ ਸੀ।" ਸੋਟੀ ਨੂੰ ਹੱਥ 'ਚ ਫੜੀ ਪਲੋਸਦਾ ਉਹ ਆਪਣੇ ਫ਼ੌਜੀ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਕਦੀ ਕਦੀ ਉਹ ਫ਼ੌਜ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬੜੀਆਂ ਵਧਾ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਕਰਦਾ ਲੱਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਹਰ ਗੱਲ ਰੋਅਬ ਪਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਉਹ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਅੱਕ ਕੇ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਕਹਿ ਬੈਠਾ, "ਬਾਬਾ, ਜਦੋਂ ਜੈਤੋਂ ਦਾ ਮੋਰਚਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਉਦੋਂ ਵੀ ਤੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਵਿਚ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਲੱਗੀ ਉਦੋਂ ਵੀ ਤੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਵਿਚ ਸੀ।" ਮੈਨੂੰ ਆਪ ਪੱਕਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਈ ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨੂੰ ਮੇਰੀ ਕਹੀ ਗੱਲ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਮਝ ਪੈ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਹਨੇ ਫੇਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਰੋਹਬ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਘਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੀਅ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੋਤੇ ਪੋਤੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਤੌਰ ਤਰੀਕਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਖੜ੍ਹਿਆਂ ਕੋਲ ਦੀ ਉਹਦਾ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਪੋਤਾ ਲੰਘਿਆ। ਉਹਦੇ ਲੰਬੇ ਲੰਬੇ ਵਾਲਾਂ ਵੱਲ ਵੇਖਦਾ ਤੇ ਖਿਝਦਾ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਬੋਲਿਆ, "ਵੇਖ ਸਾਲੇ ਮਾਤਰ.... ਨੇ ਕੀ ਵਜ਼ਾ ਬਣਾਈ ਆ- ਕੁੱਤਾ ਲੈ ਕੇ ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰੇ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਪਰੇਡ ਕਰਾਵੇ ਇਹਦੀ - ਵੇਖ ਫੇਰ ਸਿੱਧਾ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਜੁਆਕਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕੋਤਰ ਈ ਹੋਰ ਆ - ਅੱਛਾ ਚੱਲੋ ਇਹ ਵੀ ਦਿਨ ਵੇਖਣੇ ਸੀ"। ਉਹ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ 'ਚ ਇਕ ਵੈਰਾਗ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਰੋਸ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਹਦੀ ਇਕੱਲਤਾ ਦਾ ਹੋਰ ਵੀ ਡੂੰਘਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਉਂਦੀਆਂ, "ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਫ਼ੌਜ 'ਚ ਰਿਹਾਂ ਉ.... ਚਿਰ ਛੁੱਟੀ ਆਏ ਨਾਲ ਹੱਸ ਕੇ ਬੋਲਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਆਹ ਜੁਆਕ ਵੀ ਉਦੋਂ ਈ ਹੋ ਗਏ। ਪਿੱਛੋਂ ਤਾਂ ਸਹੁਰੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੱਸ ਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਦਸ ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਆ ਇਥੇ ਬੜੇ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦੀ ਨੂੰ - ਕੂੰਅਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਤਾਂ। ਬੱਸ ਪਾਠ ਈ ਕਰੀ ਜਾਂਦੀ ਆ ਚੌਵੀ ਘੰਟੇ - ਖਬਰੇ ਕਿਹੜੇ ਪਾਪ ਬਖਸ਼ਾਉਂਦੀ ਆ"। ਆਪਣੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਹ ਸਤ ਖਿਝਿਆਂ ਵਾਂਗ ਕਰਦਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਓਥੇ ਸਧਾਰਨ-ਪਾਠ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਾਫੀ ਥੱਕਿਆ ਥੱਕਿਆ ਲਗਦਾ ਸੀ, ਪਾਠ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਅੱਗੇ ਉਹ ਕਾਫੀ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਜ ਕਾਫੀ ਮੱਧਮ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ, "ਕਾਕਾ ਰਤੀ ਮਨ ਨੀ ਲੱਗਦਾ ਇਸ ਪਰਾਈ ਧਰਤ 'ਤੇ, ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਪਈ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਖੋਲ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਹੋਵਾਂ। ਉਥੇ ਸਾਰਾ ਪੈਲੀਆਂ 'ਚ ਫਿਰ ਤੁਰ ਕੇ ਇਧਰ ਉਧਰ ਦੇ ਚੱਕਰ ਮਾਰ ਕੇ ਵਾਹਵਾ ਦਿਨ ਲੰਘਾਦੇ ਸੀਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਤਾਂ ਕਦੀ ਦੇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ।" ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਵਤਨ ਤੋਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਤੇ ਖਿੱਚ ਸਾਫ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਸੀ।

"ਫੇਰ ਤੂੰ ਦੇਸ ਦਾ ਚੱਕਰ ਕਾਹਤੋਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਆਉਂਦਾ, ਕਿਹੜੇ ਅੱਜ ਪੈਸੇ ਲਗਦੇ ਆ।"

"ਦਿਲ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕਰਦਾ ਆ ਕਾਕਾ, ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਨੀ ਪਤਾ ਪਿੰਡਾਂ ਜਿਆਂ ਬੀਬਿਆਂ ਦਾ, ਸਰੀਕਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਨੀ ਜੀਣ ਦਿੰਦਾ। ਮੈਂ ਡਰਦਾ ਪਈ ਪੈਸੇ ਧੇਲੇ ਕੋਲ ਹੋਣਗੇ, ਬਾਹਰ 'ਚ ਆ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੱਕੀ ਮੰਗ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਨਾਂਹ ਕੀਤੀ ਹੋ ਜਾਊਗੀ। ਚੱਲੋ ਉਹਦੀ ਰਜ਼ਾ, ਰਹੂ ਤਾਂ ਇਥੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕੱਟਾਂਗੇ", ਉਹ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ 'ਚ ਗੱਲ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੈਂ ਐਂਵੀ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਉਹ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, "ਬਾਬਾ ਤੇਰਾ ਕਿਸੇ 'ਗੋਰੀ ਗਾਰੀ' ਨਾਲ ਜੋੜ ਨਾ ਕਰਾਈਏ ਕਿਤੇ", ਉਹ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਮੱਲੋ ਮੱਲੀ ਇਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਮੁਸਕਾਨ ਫੈਲ ਗਈ। "ਨਹੀਂ ਕਾਕਾ ਹੁਣ ਇਸ ਉਮਰੇ ਕਾਹਨੂੰ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਭਾਗੀ ਬਣਨਾ ਆ - ਹੋਰ ਚਾਰ ਦਿਨ ਐਥੇ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਨਿਕਲ ਜਾਣਗੇ।" ਫੇਰ ਜ਼ਰਾ ਰੁਕ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਉਂ ਕਦੀ ਬਾਰੀ ਦਿਲ ਤਾਂ ਕਰਦਾ ਪਈ ਚਿੱਟੇ ਚੰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਹੱਥ ਲਾ ਕੇ ਦੇਖ ਲਈਏ। ਉਞ ਇਹ ਮੁਲਕ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਆ ਇਸ ਗੱਲੋਂ- ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਿਰਤ ਕਰਿਣ ਦਿੰਦਾ ਆ। ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸ਼ਰਮ ਤਾਂ ਕਰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਤਾ। ਆਹ ਮੈਂ ਹੁਣ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਆਇਆਂ ਨਰੰਜਨ ਸਿਉਂ ਦੇ ਘਰੋਂ - ਉਹਦੇ ਛੋਟੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ- ਸਹੁਰਾ ਨਾਲ ਦੇ 'ਬੈੱਡਰੂਮ' ਵਿਚ ਵੜ ਵੜ ਕਰੀ ਗਿਆ ਮਾਂ ਆਪਣੀ ਦੇ ਨਾਲ। ਬੰਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਵੀ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਜੀਅ ਸਕਦਾ - ਬਖਸ਼ੀਂ ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਿਆਰਿਆ।" ਉਹ ਜਦ ਵੀ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਂਦਾ ਉਪਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ।

ਉਹਨੂੰ ਮੇਰੀ ਗੋਰੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਖੂਬ ਚੰਗੀ ਲੱਗੀ ਲਗਦੀ ਸੀ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਕਹਿੰਦਾ, "ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਆਪਾਂ ਤਿੱਪ ਤਿੱਪ ਦਾਰੂ ਦੀ ਲਾਈਏ ਬੈਠ ਕੇ ਨਾਲੇ ਫੇਰ ਤੈਨੂੰ ਜਵਾਨੀ ਬਾਰੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸੂ :- ਅਸੀਂ ਵੀ ਕੱਲਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਮੂਹਰੇ ਸਲੂਟ ਹੀ ਨੀ ਮਾਰਿਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਆ ਸਰਦਾਰ ਜੀ"।

ਉਹਦੀ ਦਾਰੂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਸੁਹਣੀ ਲੱਗੀ ਨਾਲੇ ਮੈਂ ਉਹਦਾ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਕਰਿਸ਼ਮਾ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਹਦੀਆਂ ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨ ਨੂੰ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਹੀ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਮੇਰੇ ਪੈਰ ਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗ ਗਈ। ਤੇ ਸਾਰੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਕੀਮ ਵਿਚੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ।

ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਛੇਵਾਂ ਦਿਨ ਸੀ ਕੰਮ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਨੂੰ ਪਰ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਕਿਤੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ। ਉਹਦਾ ਲੰਬੇ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਮੁੰਡਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ। "ਉਹ ਤਾਂ ਮਹੀਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ"। ਉਹਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਬੜਾ ਰੁੱਖਾ ਜਿਹਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰ ਦੇ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਪਿਛਾਂਹ ਨੂੰ ਸੁੱਟਦਾ ਤੇਜ਼ ਜਿਹੀ ਜੈਕਟ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ 'ਚ ਹੱਥ ਤੁੰਨੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲੇ ਕਰੀ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਖਬਰ ਦੀ ਕੁਲੱਤਣ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੇ ਰੁੱਖੇਪਨ ਤੇ ਬਹੁਤੀ ਖਿੱਝ ਆਈ ਉਂਝ ਉਹਦਾ ਵਰਤਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਅਜੀਬ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮੇਰੀ ਕੰਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਫੀ ਰੰਗ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਪਾਰਕ ਜਿਹੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਬੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੈਣ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬੰਦੇ ਦੀ ਮੇਲ ਜੋਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਮਰਨ ਦੀ ਖਬਰ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁਝ ਘੱਟ ਜਿਹਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਖੂੰਜਾ ਜਿਹਾ ਰੌਸ਼ਨ ਸੀ ਉਥੇ ਵੀ ਹਨੇਰਾ ਛਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਬਹਿ ਕੇ ਉਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਾਂ, ਮੈਂ ਮੂੰਹ ਵੇਖਣ ਲਈ ਉਸੇ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ। ਉਹਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੋਤਲ ਮੇਜ਼ ਦੀ ਲੱਤ ਨਾਲ ਟਿਕਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਨਿਆਣਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਟੀ. ਵੀ. ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਮਗਨ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਘਰ ਵਾਲੀ ਅੰਦਰ ਕਿਚਨ ਵਿਚ ਰੋਟੀ ਟੁੱਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਰ-ਸਰੀ ਇਕ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਫੇਰ ਚੁੱਪ ਜਿਹੀ ਛਾ ਗਈ। ਮੇਰਾ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਦਰ ਅਸਲ ਮੈਂ ਦਿਲ 'ਚ ਸੋਚ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਫੈਂਸੀ ਸੋਟੀ ਮੰਗ-ਲਾਂ, ਉਹ ਮੇਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਅੱਕ ਜਿਹਾ ਗਿਆ ਲਗਦਾ ਸੀ, ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਉਹਨੇ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਤਾਂ ਭੋਗ ਹੀ ਲਈ ਸੀ ਤੇ ਮਰਨਾ ਤਾਂ ਸੱਭ ਨੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇੰਨੀ ਸੌਖ ਸੀ ਪਈ ਸੌ ਡਾਲਰ ਆਈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਸ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਰੂਮ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੀ ਦੇ ਦੇਣੈਂ"।

ਮੈਂ ਵਾਪਿਸ ਘਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ- ਦੁਨੀਆਂ ਚੱਲਦੀ ਰੱਖਣ ਲਈ- ਔਲਾਦ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ- ਦੇਸ ਲਈ ਫੌਜ 'ਚ ਨੌਕਰੀ - ਧਰਮ ਲਈ ਮਹਾਂ ਮੂੰਗੀ ਪਾਠ - ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਪੋਤਿਆਂ ਲਈ ਹਰ ਪਹਿਰ ਅਰਦਾਸਾਂ - ਤੇ ਉਹਦੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਹਦੇ ਸੌ ਡਾਲਰ ਦਾ ਹੀ ਝੋਰਾ ਸੀ। ●

ਇੱਕ ਗਿਆਨੀ - ਸੱਤ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ

ਐਮ. ਸੀ. ਭਾਰਦਵਾਜ

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਚਲ ਰਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕਈ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਹਿਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਂਝ ਵੀ ਇਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁ-ਲਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਣ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਿੱਖ, ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਤੀ ਗੰਭੀ-ਰਤਾ ਵਾਲਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਗਲਬਾਤ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਥੋਂ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਬਾਰੇ ਕਾਫੀ ਚਰਚਾ ਹੈ ਇਹ ਚਰਚਾ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਇੰਜ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਬਨਣ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹੀ ਦੇਰ ਹੋਵੇ। ਉਂਝ ਇਹਦੇ ਬਨਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ। ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਤਸਵੀਰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰ-ਗਰਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜੋ ਕੁਝ ਇਥੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸੱਚ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕਰ-ਕੇ ਅਸੀਂ ਕਾਫੀ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਸਾਂ ਕਿ ਵਤਨੋਂ ਦੂਰ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਚਾਈ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕੀਏ। 'ਸਮਤਾ' ਦੇ ਜੂਨ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਛਪਿਆ ਡਾ: ਭਾਰਦਵਾਜ ਦਾ ਇਹ ਲੇਖ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰ ਸਕੇ। ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਉੱਪਰ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਕੋਣਾਂ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿ-ਖਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਪਰਚੇ ਵਿੱਚ ਏਡਾ ਲੰਮਾਂ ਲੇਖ ਦੇਣਾ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਵਧੀਕੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੀ ਦਿਲੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਬਾਰੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਣ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਠੀਕ ਰਾਇ ਕਾਇਮ ਕਰ ਸਕਣ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਸਲੇ ਉੱਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਛਪੇ ਸਾਰੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਲੇਖ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਇਸ ਕ-ਰਕੇ ਅਸੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਲੇਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪਰਚੇ ਦੇ ਕੁਝ ਸਫੇ ਵੀ ਇਸ ਵਾਰ ਵਧਾਏ ਹਨ। ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਕੱਟਣੇ ਪਏ। ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਲੇਖ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਲਾਭਵੰਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ 'ਸਮਤਾ' ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਭਾਰਦਵਾਜ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ।

ਅਦਾਰਾ ਵਤਨੋਂ ਦੂਰ

ਹੂੰ! ਤੇ ਹੁਣ 'ਉਹ' ਵੰਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹੋ ਹੀ...ਉਹੋ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਗਾਲੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ...ਮਰਾਠੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ...ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਬੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਤੇ ਦਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ...ਤੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਕ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਭੜਕਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ...ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂ ਨਾਲ ਲੜਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ—ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ—ਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਨੀਆਂ ਨਾਲ...ਪ੍ਰੋਟੈਸਟਾਂ ਤੇ ਕੈਥੋਲਿਕਾਂ ਨਾਲ (ਈਸਾਈਆਂ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ)...ਜਾਟਾਂ ਨੂੰ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਤੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਮਾਰਾਂ ਨਾਲ...ਅਤੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਖੁੰਝਣ ਦਿੰਦੇ...ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਾ ਹੋਉ ਤਾਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁਧ ਹੀ ਭੜਕਾਉਣ ਲਗ ਪੈਣਗੇ...ਅਤੇ ਜੇ 'ਉਹ' ਹੁਣ ਕਰਨ ਲਗੇ ਹਨ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਤਾਂ 'ਪਾੜੋ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ' (Divide & Rule) ਦੀ ਨੀਤੀ ਘੜਨ ਵਾਲਾ ਫਰੰਗੀ ਵੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੋਚ ਸਕਿਆ...? ਇਸ ਵੇਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੁਝ ਸਿਰ-ਫਿਰੇ, ਭੁਲੱਕੜ, ਆਪ-ਹੁਦਰੇ ਟਾਈਪ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਗੇ ਲਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਖਰੀ ਚਾਲ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਲਾ ਹੀ ਦਿਤੀ—ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਲੜਾਉਣ ਵਾਲੀ...? ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਲੜਾਉਣ ਵਾਲੀ...? ਕੇਸਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੇਸ-ਰਹਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਲੜਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹਨ ਪਰ...।

...ਪਰ ਉਹ ਮੂਰਖ ਇੰਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਜੀਂਦਿਆਂ ਜੋ ਸਰੀਰ ਨਾਲੋਂ ਰੂਹ ਨੂੰ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ..? ਉਏ ਪਾਜੀਓ, ਕਦੇ ਨੌਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਾਸ ਅੱਡ ਹੋਇਆ ਹੈ...??

'ਹਾਂ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬੁੱਚੜਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ...ਤੇ ਠੀਕ ਇਹੋ 'ਨੇਕ ਕੰਮ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁੱਚੜਾਂ ਨੇ ਕਰ ਵਖਾਇਆ ਹੈ... ... ।

ਗਊ ਹਤਿਆ ਮਹਾਂ ਪਾਪ :

ਵੈਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁੱਚੜ ਵੀ ਕਹਿਣਾ, ਬੁੱਚੜ-ਗਿਰੀ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਬੁੱਚੜ ਪਸ਼ੂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਟਦੇ ਹਨ ਮਗਰ ਕੌਮਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਂਦੇ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਹਿਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਜੋ ਕਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ,ਸਮੁੱਚੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸਿਰ ਮਾਰੇ ਸ਼ਰਮ ਦੇ ਝੁਕ ਗਿਆ ਹੈ...??? ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਰਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤਾ ਹੈ—ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਦਾਹਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੂਰਖਾਂ ਦੇ ਮੂਰਖ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ...

ਸਰਵਉਚਤਮ ਸਿੱਖੀ ਅਦਾਰੇ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ(Defination) ਮੁਤਾਬਕ, ਉਹ ਹਰ ਸ਼ਖ਼ਸ ਵੀ :ਸਿੱਖ' ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂਆ ਦੇ ਸਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ...ਔਰ ਲੇਖਕ ਦਾਹਵੇ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਦ ਮਜ਼ੂਬੀ ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਨੂੰ ਛਡਕੇ, ਚੰਦ ਤੰਗ-ਦਿਲੇ ਬਿਜ਼ਨੈਸਮੈਨਾਂ ਨੂੰ ਛਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਤਮਾਮ ਹਿੰਦੂ (ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਵਸੇ ਹੋਏ ਹਨ) ਸ੍ਰੀ ਹਰੀਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ-ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਅਤੀ ਪਾਵਨ ਤੀਰਥ ਅਸਥਾਨ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ, ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰਨ ਸ਼ਰਧਾ ਰੱਖਦੇ ਆਏ ਹਨ, ਰਖ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਖਦੇ ਰਹਿਣਗੇ !!

ਭਾਵੇਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਛੱਤੀ ਸੌ 'ਦਲ-ਅਖਾਲਸੀਏ' ਜਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਬਕਵਾਸ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਮਗਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿਚ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ—ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਤਿਆਗਣਗੇ !!!

...ਤੇ ਅਕਲ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਇਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਗਊ ਕੇਵਲ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਗਊ ਤਾਂ ਹਰ ਮਜ਼ੂਬ, ਹਰ ਕੌਮ, ਹਰ ਮੁਲਕ ਲਈ ਉਨੀ ਹੀ ਮਹਾਨ ਹੈ, ਉਨੀ ਹੀ ਪੂਜਨੀਕ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਾਸਤੇ, ਬ-ਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕੋਈ ਉਸਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝੇ ਤਾਂ ਹੀ......।

ਸ੍ਰੀ ਕਰਿਸ਼ਣ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ :

ਲਿਖਤੀ-ਅਲਿਖਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਮੁਤਾਬਕ, ਉਹ ਭਗਵਾਨ ਕਰਿਸ਼ਣ ਹੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ :

ਗਊ ਗੋਵਰਧਨ ਗੋਪਾਲ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰੋ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ 99 ਫੀ ਸਦੀ ਲੋਕ, ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਖੇਤੀ-ਬਾੜੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪੇਸ਼ਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਧੁਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਬੈਲ—ਗਊ ਦਾ ਜਾਇਆ... ?

• • •

ਅਤੇ ਗਵਾਲ ਨੇਤਾ, ਸ੍ਰੀ ਕਰਿਸ਼ਣ ਨੇ ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਤਮਾਮ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਸੀ—'ਕੇਵਲ' ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਤਾ (ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਕਤ ਦੂਜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਈਸਾਈ, ਸਿੱਖ ਹਾਲੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈਆਂ) ਉਸ ਮਹਾਨ ਫਿਲਾਸਫਰ ਦੀ ਅਮਰ ਫਿਲਾਸਫੀ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਗਾਂ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿਤਾ ਸੀ—ਗਊ ਮਾਤਾ !!!

ਗਊ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ-ਇਤਿਹਾਸ

ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਦੇ ਗਊ ਮਾਤਾ ਉਪਰ ਸੰਕਟ ਆਇਆ (ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਮਲਾਆਵਰਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਮਗਰੋਂ) 32 ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿਤੀ ਹੋਵੇ (ਸਿਵਾਏ 185 ਸਮੇਂ)—ਉਹ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮਗਰ ਇਨਾ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਹਰ ਸੰਕਟ ਵੇਲੇ ਗਊ ਦੀ ਰਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ!

ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਅਮਰ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਸਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਕੋ ਹੀ ਵਾਕ ਵਿਚ ਦਸੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਗਊ ਗਰੀਬ ਦੀ ਰਖਿਆ ਕਰੋ !!!

• • •

ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਗਊ ਹਤਿਆ ਬਾਰੇ

ਐ ਗਊ ਦੇ ਰਖਵਾਲੇ ਬਨਣ ਦਾ ਦਾਹਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਉ, ਅਗਰ ਹਿੰਮਤ ਹੈ ਤਾਂ ਰੋਕੋ ਉਸ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਟੱਨ ਮੱਖਣ, ਪਾਊਡਰ, ਕਰੀਮ ਅਤੇ ਘਿਉ ਨੂੰ ਡੱਬਾ ਬੰਦ ਹੋ ਹੋ ਕੇ ਹਰ ਮਹੀਨੇ, ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ...ਜੋ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਖੋਹ-ਖੋਹ ਕੇ ਬਾਹਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ...ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਖੂਨ...

ਬਾਕੀ ਐਵੇਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੁੱਤੀਓ-ਜੁੱਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਹਿੰਮਤ ਹੈ ਤਾਂ ਰੋਕ ਕੇ ਵੇਖੋ "ਉਸਨੂੰ" (?) ਜਿਸਨੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਹੀ ਪੂਨਾਰ (ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰਾ) ਵਿਖੇ 11 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ*,

*ਵੇਖੋ ਪੰਜਾਬੀ ਟਰਬਿਊਨ 11 ਅਪ੍ਰੈਲ—1982 (ਯੂ. ਐਨ. ਆਈ, ਖਬਰ)

ਗਊ ਹਤਿਆ ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਪਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗੇਗੀ...

ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕਿਸਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਇਹ...?...?? ਕਿਸੇ ਬਦੇਸ਼ੀ ਨੇ ਨਹੀਂ, ਸੀ-ਆਈ-ਏ ਦੇ ਏਜੰਟ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ...ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਧਰਾਂ ਦਾ ਖੂਨ, ਤੁਹਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਖੂਨ, ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਕੋਈ ਬਿਗਾਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਰਹੀ ਸਗੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ—ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਿਯ ਦਰਸ਼ਣੀ ਉਰਫ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਹੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕੁਝ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਬਾਰੇ

ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਕਾਂਗਰਸ (ਇੰਦਰਾ) ਦਾ ਬੱਚਾ ਹੈ

—ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ

"ਦਲ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਜਨਮ 1978 ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ—ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਗਲ ਤੋਂ ਸਭ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਦੇ ਇਕ ਕਾਂਗਰਸੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਜ਼ੀਰ ਨੇ, ਉਸ ਹੋਟਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਬਿੱਲ ਭਰਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਦਲ-ਖਾਲਸੀਆਂ ਨੇ 1978 ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਉਹ ਵਜ਼ੀਰ ਨਹੀਂ ਸਨ"*

---

* ਇਹ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ...? ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਹੈ...?

ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚ 29 ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਾਲੇ ਇਸ਼ੂ ਵਿਚ, 'ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਕਿਸ ਦਾ ਬੱਚਾ ਹੈ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ !!!

ਦਲ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ—ਜ਼ੈਲ — ਵੇਖੋ ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ 29.4.82 (ਪਰ ਕਿਉਂ...?)

'ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਣ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦਾ ਏਜੰਟ (ਵੇਖੋ LINK ਦਾ ਮਈ ਇਸ਼ੂ)

(ੳ) ਅਮਰੀਕਨ ਦੂਤਾਵਾਸ ਦਾ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਦੂਤ, ਲਗਾਤਾਰ ਪਿਛਲੇ ਦਿੰਨਾਂ ਵਿਚ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਗੇੜੇ ਤੇ ਗੇੜਾ ਮਾਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ—ਉਹ ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲ 2 ਕੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਅਸਰਾਂ ਬਾਬਤ ਜਾਨਣ ਬਾਰੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ...

(ਅ) ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਅਗਵਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕ "ਸ਼ੱਕੀ ਸਖਸ਼ੀਅਤ" (Fishy Character) ਵੱਖ 2 ਸਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦੀ ਵਿਖਾਈ ਦਿਤੀ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹੋ ਹੀ 'ਸ਼ੱਕੀ ਸਖਸ਼ੀਅਤ' ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ, ਚਾਣਚੱਕ, ਵਖਾਈ ਦਿਤੀ ਸੀ।

(ੲ) ਕੁਝ ਗਰਮਦਲੀਏ ਅਨਸਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਅਤੀ ਮਾਡਰਨ ਬਦੇਸ਼ੀ ਹਥਿਆਰ (ਸਟੇਨ ਗੰਨਾਂ, ਬੰਬ, ਟੈਲੀਸਕੋਪਿਕ ਗੰਨਾਂ ਆਦਿ) ਫੜੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਦੇਸ਼ੀ ਏਜੰਟਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਸਬੰਧ ਹਨ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਰੋਲ

(1) ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਕਾਨਫਰੰਸ ਅਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ 'ਸੈਲਫਮੇਡ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ'ਆਫ ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਨੇ ਵੀ ਐਡਰਸ ਕਰਨਾ ਸੀ ਮਗਰ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟ ਕਰਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਇਹ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦਿਤੀ! . . .

(3) ਬਾਡਰ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੁਝ ਗਰਮਦਲੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਟਰੇਨਿੰਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਬਾਬਤ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਾ ਹੈ।

ਨੋਟ : ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. ਦੇ ਨੇਤਾ ਕਾਮਰੇਡ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵੀ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਲਖਾਲਸੀਏ—ਜਹਾਜ਼ ਅਗਵਾਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਕਲ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਖਾਸ ਭੰਨ ਤੋੜ ਕਰਨ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਮਿਲਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ...

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਬਾਬਤ :

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਬੰਦੇ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਉਰਫ ਟੁੰਡੀਲਾਟ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾ ਦਾ ਇਹੀ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਪਾਸ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਅਮਰੀਕਨ ਡਾਲਰ ਹਨ। ਕੁਝ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੱਲਬਾਤ ਸਮੇਂ, ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਸੀ.ਆਈ. ਏ., ਪੈਨਟਾਗਾਨ ਆਦਿ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਫੰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ਼ਾਵਾਂ ਬਾਬਤ ਦਸਿਆ !!

1971 ਦੀ ਹਿੰਦ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲੜਾਈ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਡਰਾਂ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਹਿੰਦ ਨਾਲ ਗਦਾਰੀ ਕਰਕੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ/ਰੇਡੀਉ ਤੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੁਝੇ ਹੋਏ ਸਨ.. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਗਦਾਰੀ ਕਰਕੇ, ਇਹਨਾਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ - ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਪੋਰਟ ਲੈ ਕੇ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕ 'ਟਾਂਗਾ ਪਾਰਟੀ' ਬਣਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਖ਼ੁਦ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਸਨ ਅਤੇ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਉਸ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਨ ... 6.5.82 ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਟਰਬਿਊਨ ਵਿਚ. ਸੁਪ੍ਰਸਿਧ ਜਰਨਲਲਿਸਟ ਸ੍ਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਨਈਅਰ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ :—ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰੀ ਦੀ ਇਕ ਗੁਪਤ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸੈਲਫਮੇਡ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਆਫ ਫਰੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ, ਮਿਸਟਰ ਚੌਹਾਨ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਣਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧ ਹਨ :—

1. ਜਨਰਲ ਡੇਨੀਅਲ ਗਰਾਹਮ ਨਾਲ ਜੋ ਇਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਉਪ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੰਸਥਾ (American Security Council) ਦੇ ਉਪ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ...
2. ਸੈਨੇਟਰ ਜੈਸਾ ਹੈਲਮਜ਼ ਨਾਲ (Senater Jesa Helms) ਜੋ ਉਤਰੀ ਕਾਰੋਲੀਨਾ ਤੋਂ ਪਾਰਲੀਆਮੈਂਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ...
3. ਸੈਨੇਟਰ ਸਾਮਨ੍ਹਨ ਆਫ ਜ਼ਾਰਜੀਆ ਨਾਲ
4. ਟੁੰਡੀਲਾਟ ਸਾਹਿਬ ਖੁਦ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ (U. S. Secretary of State) ਮਿਸਟਰ ਅਲੈਕਜ਼ਨਡਰ ਹੇਗ ਅਤੇ ਬਦੇਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸੈਨੇਟ ਚਾਰਲਸ ਪੇਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ...

ਸੰਤ ਜੀ ਹੁਣ ਕੀ ਕਹਿਣਗੇ.....?

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜਦੋਂ ਦਲ-ਖਾਲਸੀਏ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਅਗਵਾ ਕਰਕੇ ਲੈ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਰਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ "ਸੂਰਮੇ" ਕਿਹਾ ਸੀ !!! ਅਜ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਊਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਕੱਟ ਕੇ ਮੰਦਰਾਂ ਅਗੇ ਸੁੱਟਣ ਵਿਚ ਬਹਾਦਰੀ ਦਰਸਾਈ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਤ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ "ਸੂਰਮਿਆਂ" ਬਾਬਤ ਹੁਣ ਕੀ ਬੋਲਣਗੇ...???

ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਵਰਗਾ ਸਲੂਕ ਕਿਉਂ..?

ਆਉ ਹੁਣ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਵਰਗਾ ਸਲੂਕ ਕਰਦੀ ਹੈ... "ਅਜ ਸਾਡਾ ਮਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਜਿਸਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਤੀਕ, ਸਿੰਧ ਤੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੀਕ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਪਾਰ ਕਾਬੁਲ-ਕੰਧਾਰ ਤੀਕ ਕਦੇ ਫੈਲੀਆਂ ਹੋਇਆ

ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ਅਜ ਕੇਵਲ 'ਸੂਬੀ' ਜਿਹੀ ਬਣਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਕੇਵਲ 'ਢਾਈ-ਘੰਟਾ-ਪੰਜਾਬ' ਹੈ। ਢਾਈਆਂ ਘੰਟਿਆਂ ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੰਬੀ ਤੋਂ ਲੰਬੀ ਸੜਕ, ਕਾਰ ਰਾਹੀਂ, ਪਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ—ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਰਾਜਪੁਰਾ—ਸ਼ੰਭੂ ਤੀਕ (ਜੀ.ਟੀ. ਰੋਡ)..."

ਹੁਣ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸਨੂੰ ਵੀ ਛੋਟਾ ਕਰਨ ਤੇ ਤੁਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ, ਜੁਗਰਾਫੀਏ ਪਖੋਂ ਨਿਕਾਰਾ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਨਿਪੁੰਸਕ ਕਰਨ ਤੇ ਆਖਿਰ ਕਿਉਂ ਤੁਲੀ ਹੋਈ ਹੈ...?

ਜਵਾਬ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਜਕੜ ਕਾਇਮ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ...!!! ਉਂਜ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਹਰ ਉਸ ਸੂਬੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਾਜ਼ਸ਼ਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਸੈਲਫ-ਰਸਪੈਕਟਿਡ ਅਤੇ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਲੋਕ ਵਸ ਰਹੇ ਹਨ—ਜਿਵੇਂ ਬੰਗਾਲ, ਕੇਰਲਾ, ਮਦਰਾਸ, ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਆਦਿ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਕ੍ਰੋਪ-ਦਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਖਾਸ ਪਾਤਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ...?

ਕੀ ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ (ਜੋ ਬੇਅੰਤ ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ) ਇਕ ਵੀ ਵੱਡਾ ਕਾਰਖਾਨਾ ਨਹੀਂ (Major Industry)...?

ਸੀਮੈਂਟ, ਕਾਗਜ਼, ਗੱਤੇ, ਕਪੜੇ, ਖੰਡ, ਘਿਉ, ਖਾਦ, ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਸਾਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਬੜੇ ਦੁਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੇਜਰ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ਫਾਡੀ ਹੀ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ...? ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਫੁੱਟ ਲੰਬੀ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਧਾਈ ਗਈ ਸਗੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਵੀ ਬੰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ...!!

ਕੀ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਕੋਲੋਂ ਲਗਭਗ ਮੁਫਤੋ-ਮੁਫਤ ਹੀ ਅਨਾਜ ਖੋਹ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? "ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ, ਇੰਦਰਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਅਸਟਰੇਲੀਆ ਤੋਂ ਡਿਉਢੇ ਭਾ, 225 ਰੁ: ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਵੀ ਕਣਕ ਖਰੀਦੀ ਮਗਰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨੀ ਕੋਲੋਂ 60 ਲੱਖ ਟਨ ਕਣਕ 135 ਰੁ: ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਹੀ ਹੜਪ ਗਈ! ਜ਼ਰਾ ਹਿਸਾਬ ਲਾਉ ਕਿੰਨੇ ਅਰਬ ਰੁਪਏ ਦਾ ਰਗੜਾ ਲੱਗਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ...?

60,00000 × 225—135 == 80 ਰੁਪਏ = 480 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਅਰਬ)

ਨੋਟ : ਕਿਸਾਨੀ ਕੋਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਕਣਕ 135 ਰੁ: ਵੀ ਰੋਂਦਿਆਂ ਪਿਟਦਿਆਂ ਉਠਾਈ ਸੀ ਮਗਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ, ਔਸਤਨ ਆਟੇ ਦਾ ਭਾਅ ਸਾਰੇ ਸਾਲ ਦੁਰਾਨ 200 ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਗੁਜਰਾਤ, ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ, ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਵੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਣਕ ਦੇ ਵੱਟੇ ਗਏ ਸਨ...।

ਥੀਨ ਡੈਮ :

ਥੀਨ ਡੈਮ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤੇ ਨੂੰ ਅੱਜ ਸਤਾਰਾਂ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ (ਡੈਮ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸੱਤ ਸਾਲ ਹੀ ਲਗਣੇ ਸਨ) ਮਗਰ ਅਜ ਤੀਕ ਵੀ ਉਸਦੀ ਨੀਂਹ ਤੀਕ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਜ਼ਬਾਨੀ ਕਲਾਮੀ ਉਸ ਡੈਮ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਦਿਤੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਹੈ । ਸੰਨ 1972 ਵਿਚ ਗਰੀਬੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਥੀਨ ਡੈਮ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਦਸ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਕਪੂਰੀ ਵਿਖੇ, ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਵੀ ਉਸੇ ਕੁਣਬਾ ਪਰਵਰ ਮਹਾਨ ਨੇਤਾ ਨੇ ਥੀਨ ਡੈਮ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ...ਪਹਿਲੀ ਵੇਰਾਂ ਤਾਂ ਨਕਸ਼ਾ ਹੀ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਿਲਿਆ ਹੁਣ ਵੀ ਥੀਨ ਡੈਮ ਦਾ ਲਕੜੀ ਦਾ ਮਾਡਲ ਹੀ ਹੈ (ਇਹ ਖੈਰ ਅਗਲੇ ਦਸਾਂ ਸਾਲਾਂ ਮਗਰੋਂ ਜਾ ਕੇ ਪਤਾ ਲਗੇਗਾ)... ।

ਉਸ ਸੱਤ ਘੱਟ ਬਹੱਤਰੀ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੁਛੇ ਕਿ ਥੀਨ ਡੈਮ ਦਾ ਮਾਡਲ ਤੇ ਤੂੰ ਦੇ ਦਿਤਾ ਪਰ ਸੱਤ ਅਰਬ ਰੁਪਈਆਂ ਦਾ, ਪੰਡਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਜੀ ਵਲੋਂ ਮਨੀਆਡਰ ਆਏਗਾ...? ਸਾਥੀਉ ਇਹ ਥੀਨ ਡੈਮ 2000 ਈ. ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੇਗਾ...!!!

ਐਸ. ਵਾਈ. ਐਲ.

ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਅਜ ਪੰਜਾਬ ਦੀ (ਛੋਟੀ) ਇੰਡਸਟਰੀ ਵੀ ਬਿਜਲੀ ਖੁਣੋਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਵੀ! ਕੱਟ ਤੇ ਕੱਟ, ਕੱਟ ਤੇ ਕੱਟ ਲਗਦਾ ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ...ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਨੂੰ ਕਈ 2 ਵੇਰ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਬਿਜਲੀ ਵੀ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਬੌਣੇਸੀ ਖਾਦਾਂ ਚੌਗੁਣਾ ਪਾਣੀ ਮੰਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਿਲਤ ਹੈ। ਕਿੱਲਾ ਭਰਨ ਖਾਤਰ, ਪੱਟੀ, ਅਬੋਹਰ, ਬਠਿੰਡੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪੰਦਰਾਂ 2 ਮਿੰਟ ਦੀ ਵਾਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਲੋਕੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਝਗੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਜਗੀਰਦਾਰ ਨਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਐਸ. ਡੀ. ਓ./ਓਵਰਸੀਅਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। 'ਟੇਲ' ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਪਾਣੀ ਖੁਣੋ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਠੀਕ ਉਸ ਵਕਤ ਜਦ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦਾ

ਬਾਕੀ ਸਫਾ ੨੩ ਤੇ

ਭਾਰਤੀ ਆਰਟ ਜਿਊਲਰਜ਼
ORIENTAL SILVER AND GOLD JEWELRY REPAIRING
BHARTI ART JEWELLERS
Specialist in East Indian Jewelry Craftware
RASIK PAREKH
Res.:.879-5610
Store: 874-9448
865 Kingsway nr. Fraser
Vancouver B.C., Canada
We Also Take Orders For
Marriage Party Photos and Group Photos
Contact Raj

VICON MEDIC PHARMACY

ਵਾਈਕਾਨ ਫਾਰਮੇਸੀ ਤੁਹਾਡੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ
6407 MAIN ST. ਤੇ ਖੁੱਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਥੇ
ਤੁਸੀਂ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ ਬਹੁਤ
ਹੀ ਸਸਤੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹੋ।
ਖੁਦ ਆਓ ਤੇ ਅਜ਼ਮਾ ਕੇ ਦੇਖੋ।

TEL: 324-3177

KENNY K. H. NG B.Sc. (PHARM.) R.P.E.B.C.

PAUL C. Y. FU B.Sc. (PHARM.) R.P.E.B.C.

**6407 MAIN ST.
VANCOUVER, B.C.**

THE HOUSE OF FASHIONS

ELITE TAILORS

ਇਥੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਰਦਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰੈਡੀਮੇਡ ਕੱਪੜੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ
ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਰਦਾਂ ਲਈ ਸ਼ਰਟਾਂ, ਪੌਲੀਐਸਟਰ ਪੈਂਟਾਂ, ਤਿੰਨ ਪੀਸ ਸੂਟ;
ਵੈਲਵੈਟ ਇਮੇਸ਼ਨ ਮਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਵੀ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।
ਲੇਡੀਜ਼ ਲਈ ਪੈਂਟਾਂ, 3 ਪੀਸ ਸੂਟ, ਵੈਲਵੈਟ ਜੈਕਟਾਂ ਆਦਿ ਵੀ
ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ

SATISFACTION GUARANTEED

Please Visit Us.

**ELITE TAILORS
4219 MAIN STREET
PHONE: 872-2276**

VISA * MAIL ORDERS ACCEPTED * master charge THE INTERBANK CARD

PAUL'S PLUMBING & ELECTRICAL SUPPLY

**PLUMBING & BATHROOM FIXTURES & SUPPLIES
HOT WATER TANKS
HOT WATER HEATING & SUPPLIES**

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ! ਤੁਹਾਡੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ
ਪਲੰਬਿੰਗ, ਹੀਟਿੰਗ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਸਮਾਨ
ਦਾ ਸਟੋਰ ਆਪਣੇ ਭਾਈ ਓਮ ਪਾਲ
ਵੱਲੋਂ 32 ਐਵੇਨਿਊ ਲਾਗੇ 4774 ਮੇਨ
ਸਟਰੀਟ ਤੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁੱਲਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਵੋ, ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਗੱਲ
ਬਾਤ ਕਰੋ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ
ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ।

872 3118

**English-Punjab-Hindi Spoken
4774 Main St (at 32nd)
Vancouver ● 872-3118
Open Sunday — Parking at rear.**

FOR YOUR INSURANCE NEEDS: SUCH AS —

- **AUTO INSURANCE**
- **BUSINESS**
- **COMMERCIAL**
- **HOME OWNERS**
- **TRAVEL INSURANCE**

BALDEV SANGRA
PH. 321-6557
(604) 687-7711
PAGER: 7648

Autoplan

ਹਰ ਪਕਾਰ ਦੇ ਬੀਮੇ ਜਿਵੇਂ ਕਾਰ,ਟ੍ਰੱਕ,
ਮਕਾਨ ਅਤੇ ਕੌਂਪਰ ਆਦਿ ਲਈ ਸ਼ਾਡੀਆਂ
ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ।

BENNET — SANGHRA
INSURANCE AGENCY LTD.
6553 VICTORIA DR. VAN. B.C.

ਆਵਦਾ ਵਿਸ਼ਵ(?) ਪੰਜਾਬੀ (?) ਸੰਮੇਲਨ, 1982

ਸੂਚਨਾਂ: ਪੰਜਾਬ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ 6 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭੰਗੜਾ ਮੁਫਤ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭੰਗੜਾ ਸਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੋ। ਫੋਨ ਨੰਬਰ: 879- ੨੨੨੦.

ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਅਖਾਉਤੀ ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਮੇਲਨ ਠੁੱਸ

ਇਕਬਾਲ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ

ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਵਲੋਂ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸੰਮੇਲਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੁੱਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਡੀਗਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਤਾਂ ਕੀ ਆਉਣਾ ਸੀ, ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਪੰਜ ਸੱਤ ਬੰਦੇ ਹੀ ਏਸ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ "ਦਰਸ਼ਨ" ਦੇਣ ਆਏ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਵਲੋਂ ਮੁਕੰਮਲ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ "ਸਦਾ ਲੇਖ" ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਹੋਈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਬਾਕੀ - ਪੰਜਾਹ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ - ਦੋ ਚਹੁੰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ - ਇਸ ਸੰਮੇਲਨੀ ਦਾ ਪੂਰਨ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ। ਸਰੋਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਆਪ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖਾਲੀ ਕੁਰਸੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ, ਭਾਂ ਭਾਂ ਕਰਦੇ ਹਾਲ ਵਿੱਚ, ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਦਿੱਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਆਦਿਕ ਕਿਸੇ ਤਮਾਸ਼ੇ ਦੀ ਰੀਹਰਸਲ ਹੀ ਜਾਪਦੇ ਸਨ। ਜਿਹੜੇ ਇੱਕਾ ਦੁੱਕਾ ਸਰੋਤੇ ਏਧਰੋਂ ਉਧਰੋਂ ਫੜਕੇ ਕੁਰਸੀਆਂ ਉੱਪਰ ਬਿਠਾਏ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਉਬਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਜ਼ਾਹਰ ਸੀ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਗੱਲ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਕਾਲਾ ਅੱਖਰ ਮੱਝ ਸਮਾਨ ਸੀ।

ਇੰਜ ਇਸ ਸੰਮੇਲਨੀ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਹਾਮੀ ਭਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸੰਮੇਲਨ ਕੇਵਲ ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ, ਪਾਠਕ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਬਾਨ, ਸਾਹਿਤ, ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਭਰਪੂਰ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਤਨ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੀਲ ਦੂਰ, ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਸਰੋਤਿਆਂ ਅੱਗੇ, ਦਸ ਪੰਦਰਾਂ ਲੇਖਕ ਇੱਕਠੇ ਕਰਕੇ, ਦੋ ਚਾਰ ਪਰਚੇ ਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਪੜ੍ਹ ਦੇਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਮੇਲਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਜੇ ਇਸਦੀ ਖ਼ਬਤ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣ ਇਸ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਆਪਣੀ ਝੂਠੀ ਜ਼ਿਦ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨ।

ਅਮਿਰਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਪੀਠ ਪੁਰਸਕਾਰ

ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉੱਤਮ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਗਿਆਨ ਪੀਠ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ "ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਕੈਨਵਸ" ਉਪਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਡੇਢ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਗਿਆਨ ਪੀਠ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੇ ਜਿਥੇ ਇਹ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤ ਕੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਥੇ ਉਸ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਵੀ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਵਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸ਼ੁਭ ਇਛਾਵਾਂ ਭੇਜਦੇ ਹਾਂ।

ਅਦਾਰਾ ਵਤਨੋਂ ਦੂਰ

ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਖ਼ਰੀਦਣ ਲਈ
ਅਮਰੀਕ ਸੱਲ ਨੂੰ ਮਿਲੋ।

FOR ALL YOUR REAL ESTATE NEEDS,
RESIDENTIAL — COMMERCIAL — INVESTMENTS
CONTACT: AMRIK SULL
PAGER: 3748-687-7711
Century 21
PH. BUSINESS: 582 - 2211
RESIDENCE: 581 - 6692
10667 - 135A ST., SURREY, B.C. V3T 4E3

AMRIK SULL

HIMALAYA RESTAURANT LTD.

6595 Main Street, Phone: 324-6514

2313 Main Street, (LICENSED PREMISES) Phone: 876-2911

VANCOUVER, B.C.

KEWAL SINGH PABLA

PABLA'S VIKING INN

828 East Hastings

Call 324 - 6514

JAGMOHAN SINGH PABLA

Mesu, Patisa, Besan, Barfi, Gajarpack, Laddo, Padha, Gulab Jamun, Rasgoole, Badana, Jalebi, Amratiyan, Shakerpare, Namkeen Bhujiya and many many more.

ਮਠਿਆਈ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਦੂਕਾਨ

S&S Insurance SERVICES

(FORMERLY KINGSGATE INSURANCE)

6679 MAIN STREET - 2nd FLOOR (at 51st. Ave)

VANCOUVER, B.C.

TEL: 324-2311

GET YOUR* autoplan *AND HOME INSURANCE

ਕਾਰਾਂ ਟਰੱਕਾਂ ਤੇ ਵੈਨਾਂ ਦੀ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਦੇ ਲਈ ਹੁਣੇ ਹੀ ਸਾਡੇ ਦਫਤਰ ਆਓ ਅਤੇ ਰਸ਼ ਤੋਂ ਬਚੋ। ਚੰਗੀ ਸਰਵਿਸ ਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਸਲਾਹ ਹਾਸਲ਼ ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਇਨਕੰਮ ਟੈਕਸ ਸਬੰਧੀ ਆਪ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਵੀ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਾਂਗੇ

Enquire about Added Autoplan Protection Benefits from us:

- **UNDER INSURED MOTORIST PROTECTION**
- **INCOME REPLACEMENT**
- **LOSS OF USE**
- **FREE AUTOPLAN MOTORIST KIT**

Income Tax Services also available

ਇਹ ਹਾਲ ਹੈ, ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਐਸ. ਵਾਈ. ਐਲ. ਰਾਹੀਂ 35 ਲੱਖ ਏਕੜ-ਫੁੱਟ ਪਾਣੀ ਹਰਿਆਣੇ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਜੋ ਅਗਰ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਸਰਾਸਰ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਧੱਕਾ ਹੈ, ਅਨਿਆਏ ਹੈ ..ਮੈਂ ਇਥੇ ਬਹੁਤੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ "ਅਗਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਗਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ 40 ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਪਾਣੀ ਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦਾ ਹੱਕ ਬਣਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਯਮਨਾ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚੋਂ 60 ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ !!! ਹਰਿਆਣਾ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਯਮਨਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਵਗਦੀ ਸੀ ਕਿ ਨਹੀਂ...? ਖਾਲੇ ਪੱਕੇ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਟੈਕਸ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੇ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਚਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਫ਼ਤੋ-ਮੁਫ਼ਤ ਹਰਿਆਣਵੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤਾ ਜਾਏ—ਇਹ ਕਿਧਰ ਦਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਹੈ ?" ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਪਾਣੀ ਉਨਾ ਚਿਰ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਥੀਨ ਡੈਮ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਤੇ ਡੈਮ ਕਦੇ ਬਣਨਾ ਹੀ...। ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਤਕਰੇ ਭਰਿਆ ਸਲੂਕ ਕਾਰਨ ਹੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵਰਗੀਆਂ ਵੱਖਵਾਦੀ ਲਹਿਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਅਧਾਰ ਬਨਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ...।

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਲਹਿਰ ਕਿਉਂ ਚਲਾਈ ਗਈ...?

ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ, ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਟੈਕਸ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਲਗੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਖੂਨ ਖਰਾਬਾ ਇਸੇ ਸਾਲ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੀ ਫੈਲਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਮਹਿਤੇ ਕਿੰਨਾ ਖੂਨ ਡੁਲ੍ਹਿਆ, ਜਗਤ ਨਾਰਾਇਣ ਦਾ ਕਤਲ ਸਿਰ ਫਿਰੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲਾਂ ਦੁਆਰਾ 'ਅਮ੍ਰੀਕਣ ਸਟਾਈਲ' ਵਿਚ ਬੇਕਸੂਰਾਂ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ..(Rape, molest, looting and shooting at random, is very common in Euorpean capitalist countries like U. K., West Germany U.S.A. etc.)

—ਜਲੰਧਰ ਕਤਲ, ਤਰਨਤਾਰਨ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਕਤਲ, ਗੁਰੂਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ, ਮੰਦਰਾਂ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ, ਨਾਭੇ ਕਰਫ਼ਿਊ, ਪਟਿਆਲੇ ਕਰਫ਼ਿਊ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਗੋਲੀ, ਬੁਢਲਾਡੇ ਲਾਠੀਚਾਰਜ—ਆਖਿਰ ਇਹ ਸਭ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ...? ਕੀ ਇਹ ਡਾਂਡਵ ਨਾਚ ਨਹੀਂ...??? "ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਇਸ ਲਈ ਰਚਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੁ ਲੋਕ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਕਿ ਪਿਛਲੇਰੇ ਸਾਲ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਡਿਉਢੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ...ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਰੇਟ ਸਵਾਏ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ...ਇਸ ਸਾਲ ਰੇਲ, ਮੇਲ ਦੇ ਰੇਟ ਵਧਾ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ...ਬਾਈ ਰੁਪਏ ਬਨਣ ਵਾਲੇ ਸੀਮੈਂਟ ਦਾ ਮੁੱਲ 66 ਰੁਪਏ ਫਿਕਸ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ 'ਅਤੇ ਲੋਕ ਖੁਸ਼ ਹਨ' ਇੱਟਾਂ 400 ਰੁਪਏ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਲਭਦੀਆਂ..."

ਨੌਂ ਵਾਲਾ ਘਿਉ, ਅਠ੍ਹਾਰੀਂ ਵਿੱਕੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ...। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਿਚ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ (ਗਰੀਬੀ ਹਟਾਓ ਦੀ ਬਾਂਗ ਦੇਣ ਮਗਰੋਂ) ਕੇਵਲ ਚੌਗੁਣਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। "1972 ਵਿਖੇ ਜਦੋਂ 'ਬੇਕਾਰ ਦਫਤਰਾਂ' ਵਿਚ ਦਰਜ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 50 ਲੱਖ ਸੀ ਅਜ 200 ਲੱਖ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਰੈਣ ਦੱਤ ਤਿਵਾੜੀ ਹੋਰਾਂ (ਬਗੈਰ ਸ਼ਰਮ ਹਯਾ ਦੇ) ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਸੀ... ।"

ਅਜ ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਖਾਲਿਸਤਾਨ, ਕਰਫਿਊ, ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ, ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਬਾਬਤ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਕੁਣਬਾਪਰਵਰੀ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ, ਬਲੈਕ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ, ਜ਼ਖੀਰੇਬਾਜ਼ੀ, ਭੁੱਖਮਰੀ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਮਿਲਾਵਟਖੋਰੀ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਜੋ ਅਲਾਦੀਨ ਦੇ ਜਿੰਨ ਵਾਂਗ ਅਕਾਰ ਵਧਾਈ ਹੀ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਅਚੇਤ ਹੋਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ—ਟੈਕਸ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਦੇ ਹੀ ਤੁਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਸ ਵਿਚ ਹੀ ਉਲਝਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਟੈਕਸ ਹੀ ਟੈਕਸ

ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਛਾਪੀ ਗਈ ਕਿਤਾਬ (FACTS ABOUT PANJAB-1980) ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਟੈਕਸ, ਸਰਕਾਰ, ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ, ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਪਬਲਿਕ ਕੋਲੋਂ ਵਸੂਲ ਕਰਦੀ ਹੈ !!!

ਸਾਲ	ਟੈਕਸ ਪ੍ਰਤੀ ਜੀ
1970-71—ਗਰੀਬੀ ਹਟਾਓ ਦੇ	78 ਰੁਪਏ
71-72 ਨਾਹਰੇ ਸਮੇਂ	84 ਰੁਪਏ
82-83—ਗਰੀਬੀ ਨਾ ਹਟਾਓ...	348 ਰੁਪਏ

ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਆਮਦਨ ਵੀ ਇਸੇ ਸਪੀਡ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ......?

—ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੂਵਮੈਂਟ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਚਲਵਾਈ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੁ ਪ੍ਰੀਤੂ ਪ੍ਰੈਸ ਵਾਲਾ ਭੁਲ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪੰਜਵੀਂ ਪਾਸ ਪੱਪੂ 23 ਅਤੇ 32 ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ...

ਤੇ ਇਹ ਲਹਿਰ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਚਲਾਈ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੁ ਤਮਾਮ ਪੰਜਾਬੀ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਕਿ ਦਫਤਰਾਂ/ਹਸਪਤਾਲਾਂ/ਠਾਣੇ/ਕਚੈਹਰੀਆਂ ਅਤੇ' ਸੈਕਟਰੀਏਟ' ਵਿਖੇ ਬਸ ਖਾਨਾ-ਪੂਰੀ* ਹੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ...

ਜੱਗਬਾਣੀ ਜਾਂ ਅੱਗਬਾਣੀ...?

ਇਹ ਲੇਖ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਅਧੂਰਾ ਸਮਝਾਂਗਾ ਅਗਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਬਾਬਤ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਲਿਖਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਹਨਮ ਤੀਕ, ਮਜ਼ਬੀ ਘ੍ਰਿਣਾ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੇ 'ਨੇਕ' ਕੰਮ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ

---

*ਇਥੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਹੌਲ ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰ ਨਾਉਂ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਦੋ ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਾਉਂਦੇ ਸੈਕਟਰੀ ਹਨ—ਸ੍ਰੀ ਤਜਿੰਦਰ 'ਖੰਨਾ' ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਆਈ ਸੀ ਪੁਰੀ

ਹੈ ਕੀਤਾ !! ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਇਕ ਸਨ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਾਰੈਣ ਜੀ !!!

ਅਜ਼ਾਦੀ ਸਮੇਂ ਕੁਲ 1200 ਅਖਬਾਰ ਛਪਦਾ ਸੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ—ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ (ਉਰਦੂ)...ਕੁੱਝ ਅਖਬਾਰ ਹੋਣ ਸਦਕਾ, ਕੁਝ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਨੇਤਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਕ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਆਮੈਂਟ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਸ ਮੈਂਬਰ ਬਨਣ ਦੀ ਦੇਰ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸੰਨ 1952 ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ, ਅਜਿਹੀ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਜ ਢਾਈ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧ ਅਖਬਾਰ (ਜੱਗਬਾਣੀ + ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ ਸਮੇਤ) ਹਰ ਰੋਜ਼ ਛਪਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਿਜਨੈਸ-ਮੈਨ ਹਿੰਦੂ ਪਰੀਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਚਾਹ ਦੇ ਖੋਖਿਆਂ ਤੇ (ਕਿਉਂਕਿ ਫਰੰਟ ਪੇਜ਼ ਤੇ ਨੰਗੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ) ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। "ਉਂਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਰਾਜ਼ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਾਂ ਬਾਬਤ ਲਿਖਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਪੀੜਤ ਕਿਸਾਨੀ ਬਾਬਤ, ਇਸਤਰੀ ਜ਼ਾਤੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਬਾਬਤ ਜਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵਰਗ ਬਾਬਤ... ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਰਾਜ਼ ਇਹੋ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਕਾਲੇ ਫਨੀਅਰ ਨਾਗਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੁਣਾ ਵਧ ਫਿਰਕੂ ਜ਼ਹਿਰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਉਗਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।" ਸੱਚ ਪੁਛੋ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਗਿਆਨ ਵਿਚ ਮਹਿਰੂਮ ਜਗਤਨਰਾਇਣ ਹੋਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਿਉਮੂਨਲ (ਫ੍ਰਿਕਾਪ੍ਰਸਤ) ਨੇਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਹੋਇਆ ਜਿਸਨੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹਿੱਤ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖਾਂ, ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਹਿੰਦੂ-ਈਸਾਈਆਂ ਵਿਚ ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਬੀਜ ਹੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਬੋਏ...ਅਤੇ ਅੰਤ ਖ਼ੁਦ ਵੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਲਾਈ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਰੜੇ ਮੈਦਾਨ ਹੀ ਕਾਬੂ ਆ ਗਿਆ—ਅਜ ਕੌਡੀ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਿਆ ਉਸਦੀ ਬੁਆਇਲਰ ਜਿੱਡੀ ਲਾਸ਼ ਦਾ...

ਬੇਸ਼ੱਕ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ "ਭੂਤਪੂਰਵਕ ਸੰਸਦ-ਸਦਸਯ" ਦੀ ਦੇਹ ਦਾ ਅੰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ—ਮੈਂ ਪਰਜ਼ੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਨਖੇਧੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਲੋੜ ਲਾਲਾ ਜੀ ਨੂੰ ਟਿਕਾਣੇ ਲਾਉਣ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ—ਸਗੋਂ ਸ਼ਰੇਆਮ, ਸ਼ਰੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਉਸਦੀਆਂ ਫ੍ਰਿਕਾਪ੍ਰਸਤਕ ਚਾਲਾਂ ਨੂੰ ਨੰਗਿਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਅਜਾਰੇਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਨੰਗਿਆਂ ਕਰਨ ਦੀ! "ਇਥੇ ਇਹ ਯਾਦ ਰਖਿਆ ਜਾਏ ਕਿ ਜਦੋਂ 1967-68 ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਇਜਰਾਇਲੀ ਹਮਲਾਆਵਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਰਬ ਦੇ ਨਾਸਰ ਦੀ ਪਿੱਠ ਤੇ ਖੜੇ ਸਨ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਇਕੱਲੇ ਲਾਲਾ ਜਗਤਨਰਾਇਣ ਜੀ ਹੀ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਚਰਚੇ ਗਾ ਰਹੇ ਸਨ".. ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਤਾਂ ਅਰਬੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ ਅਤੇ ਲਾਲਾ ਜੀ ਕੱਟੜ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਪਿੱਠ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਜੂ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ...ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਇਹ ਸੈਲਫਮੇਡ ਮਹਾਨ-ਨੇਤਾ ਜੋ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਨਾਈਆਂ ਜਾਂ ਸਬਜ਼ੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਸਮਾਰੋਹਾ ਸਮੇਂ 'ਫੋਟੋ' ਖਿਚਵਾਉਣ ਵਿਚ ਹੀ ਰੁੱਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ—ਖ਼ੁਦ ਇਕ ਵੱਡੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਸਨ। ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਆਪ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਈਆਂ ਦੀਆਂ ਮਿਲਖਾਂ ਬਣਾ ਲਈਆਂ, ਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਵਰਕਰ ਵਿਚਾਰੇ ਦਾਣੇ 2 ਨੂੰ ਮੁਥਾਜ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਲੇਖਕ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਆਪਣੇ ਜ਼ਾਤੀ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਦੁਕਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ ਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਠੀਕ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ ਜਿਥੇ ਲੇਖਕ ਅਕਸਰ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ...

ਤੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨੇ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ, ਲਾਲਾ ਜੀ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਫੈਲਾਉਣ ਦਾ ਪਰਮਾਨੈਂਟ ਠੇਕਾ ਦੇ ਰਖਿਆ ਸੀ ਮਗਰ ਦਲਖਾਲਸੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ 2 ਲਈ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿਤਾ [ਸ਼ਾਇਦ ਦਲ ਖਾਲਸੀਆਂ ਦੇ ਆਕਾ ਨੂੰ ਹੁਣ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਫਾਇਦਾ ਪੁੱਜ ਸਕਦਾ ਸੀ]...

...ਪਰ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੇ ਅੰਤ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਫਰਤ ਦੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ—ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਤਾਂ ਫ੍ਰਿਕਾਪ੍ਰਸਤੀ 'ਅਮਰ' ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਲਗਦੀ ਹੈ...

ਕੰਨ ਸਨ ਜਾਂ ਹਾਥੀ...?

ਚਾਹੇ ਦਲ-ਖਾਲਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਕੰਨ ਪਾਤਸਲ ਕਰਕੇ ਭੇਜਣੇ ਇਕ ਅਤੀ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਘਟਨਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਨਿੰਦਣ-ਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਗਰ ਦਲ-ਖਾਲਸੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਫਿਰ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਇਹ ਸੰਪਾਦਕ ਤਾਂ ਸਿਆਣਪਤਾ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਂਦੇ.. ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲੀਸ ਕਪਤਾਨ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਟੈਲੀਫੂਨ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਤੀ ਕੋਝੀ ਹਰਕਤ ਬਾਬਤ, ਆਇਸਤੇ ਜਿਹੇ ਦਸ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਅਗੋਂ ਪੁਲੀਸ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗੁਪਤ ਤੌਰ ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ, ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੇ ਦੋਖੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁੰਗ ਵਿਚ ਲਿਆ ਚਾਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਜੰਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੋਰਾਂ ਤੇ ਮਾਰ 2 ਪਟੇ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ...

ਪਰ ਮਹਾਸ਼ਾ ਵਰਿੰਦਰ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਮੇਸ਼ ਹੋਰਾਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਸਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸੁਨੈਹਰੀ ਮੌਕਾ ਹੋਰ ਕਿਹੜਾ ਹੱਥ ਆਵੇਗਾ (ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀ ਸੇਲ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲਾ) ਤੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋ, ਫਰੰਟ ਪੇਜ਼ ਤੇ ਲਾ ਦਿਤੀਆਂ ਤੇ ਜੋ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਿਆ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ...ਸੱਚ ਪੁਛੋ ਤਾਂ ਦਲ-ਖਾਲਸੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀਰੋ ਬਨਾਉਣ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਛਡੀ। ਅਗਰ ਇਹ ਚੁਪਚਾਪ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਖਬਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ 'ਜੰਤਾ ਦੇ ਮੁਜਰਮ' ਫੜੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਈ ਦਾ ਪਹਾੜ ਬਣਾਕੇ, ਸਮਾਜ ਦੇ ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੇ ਜੁਰਮ ਹੇਠ, ਜੰਤਾ ਵਿਚ ਭੜਕਾਣ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਫੈਲਾਉਣ ਦੇ ਜੁਰਮ ਹੇਠ ਤੁਰੰਤ

ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਭਲਾ ਕੋਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਕਲ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਛੇ ਕਿ ਪਾਰਸਲ ਵਿਚ ਕੌਨ ਆਏ ਸਨ ਕਿ ਜੀਉਂਦੇ ਜਾਗਦੇ ਹਾਥੀ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫਿਰਕਾ ਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਲਾਂਬੂ ਲਾ ਦਿਤੇ। ਕੀ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਦਾ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਣਦਾ... ? ਨਾਲੇ ਗਾਈਆਂ ਦੇ ਕੰਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਆਏ ਸਨ...??? ... ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਪਹੁੰਚ ਗਏ...ਟਰੀਬਿਊਨ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਟੀਆ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਪੁੱਜ ਗਏ ? ਸੁਹੇਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਪਾਰਸਲ ਆਏ ?? ਕੁਲਦੀਪ ਨਈਅਰ ਅਤੇ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਕੀ ਐਡਰੈਸ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸਨ— ਦਲ ਖਾਲਸੀਆਂ ਕੋਲ...? ਸੱਚ ਪੁਛੋ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਵਖਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ! ਤੁਹਾਡੀ ਹੀ ਫੈਲਾਈ ਜ਼ਹਿਰ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਤਮਾਚਾ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਗਿਰੇਬਾਨ ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਕੇ, ਅਗੇ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤੋਬਾ ਕਰਦੇ .ਮਗਰ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਲਾਂਬੂਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਨਸਤਰ ਭਰ ਭਰ ਪਾਉਣ ਲਗ ਪਏ...

ਐਟਮ ਬੰਬ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ...?

ਸੱਚ ਪੁਛੋ ਤਾਂ ਉਹ...ਮੂਰਖ ਹੈ !...ਮੂਰਖ !! ਅਬਲ ਦਰਜੇ ਦਾ ਮੂਰਖ !!! ਅਹਿਮਕ, ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਬੰਬ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਲਿਲਕੜੀਆਂ ਕਢ ਰਿਹਾ ਹੈ—ਅਖੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੇ ਮਾਰੂੰਗਾ...

ਓਏ ਅਕਲ ਦੇ ਵੈਰੀਆ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਬੰਬ ਸੁਟਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ ? ਬਸ ਤੂੰ ਐਂਜ ਕਰ, ਇਕ ਦੋ ਪਾਰਸਲ ਭੇਜ ਛੱਡ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਣ...

ਇਕ ਸਿਗਰਟਾਂ ਦੀ ਡੱਬੀ
ਇਕ ਵੱਛੀ ਦੀ ਪੂਛ
ਇਕ ਸੂਰ ਦੀ ਟੰਗ
ਸਮਝੋ ਲੱਗੀ ਖ਼ਾਨਾ-ਜੰਗ

...ਤੇ ਕੌਣ ਕੌਣ ਪੁਜਣਗੇ...?

ਤੇ ਇਸ ਜੰਗ ਵਿਚ, ਕੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਕੁਦਣਗੇ ..?

ਜਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ-ਕਿਸਾਨ ..??

ਜਾਂ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ...???

ਨਹੀਂ ! ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ !! ਇਹਨਾਂ ਚਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ, ਕਦੇ ਵੀ, ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਗੋਂ ਅਗਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਧਰਮ (ਕਿੱਤੇ, ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨ, ਡਿਊਟੀ) ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚੇ ਅਤੇ ਸੁਚੇ ਹਨ ਤਾਂ ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬ ਦੇ ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਡੱਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਨਗੇ ..

ਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਜੰਗ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ 'ਸੂਰਮੇ' ਕੁਦਣਗੇ...ਮਜ਼ਬੀ ਅੱਗਾਂ (Communal Riots) ਵਿਚ ਹੇਠ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੈਵਾਨ ਤੇਲ ਪਾਇਆ ਕਰਨਗੇ...

ਜੋ ਘਟ ਤੋਲਦੇ ਹਨ
ਝੂਠ ਬੋਲਦੇ ਹਨ
ਟੈਕਸ ਕੁਟਦੇ ਹਨ
ਧੂਫ ਧੁਖਾਉਂਦੇ ਹਨ
ਨਾਸਾ ਫੁਲਾਈ,
ਨਾਲੇ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਈ,
ਬਾਹਰੋਂ ਘੂਰਨਗੇ,
ਅੰਦਰੋਂ ਝੂਰਨਗੇ !!
ਦੂਰੋਂ ਭੂਤਰਨਗੇ,
ਅੰਦਰੋਂ ਮੂਤਰਨਗੇ !!!

ਝੂਠੋ-ਝੂਠ ਚਤਾਲੀ ਸੌ

ਤੇ ਜੋ ਅਫਵਾਹਾਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀ ਪਟਿਆਲੇ ਵਿਖੇ ਉਡਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਉਹ ਗੈਸਟਾਪੋ ਦੇ ਝੂਠਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਪਾ ਗਈਆਂ।

• • •

ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀ ਸੀ...?

ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਦੀ ਮੰਗ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੀ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਏਰੀਏ ਵਿਚੋਂ, ਸਿਗਰਟ-ਬੀੜੀਆਂ-ਪਾਨਾਂ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਹਟਾ ਲਈਆਂ ਜਾਣ...

ਤੇ 21 ਖੋਖਿਆਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲਾਂਬੂ ਲਗਾ ਦੇਣੇ (ਜਾਂ ਲਗਵਾ ਦੇਣੇ) ਕਿਧਰ ਦੀ ਅਕਲਮੰਦੀ ਹੈ ? ਹੁਣ ਵੀ ਤਾਂ 21-22 ਖੋਖਿਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਦਲਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੀ ਗਿਆ ਹੈ ਨਾ ਤੇ ਜੇ ਇਹੋ ਗੱਲ ਪਿਆਰ ਮੁਹੱਬਤ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੈਹਿ ਕਰ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ?? ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਾਂ; ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ, ਅਤੀ ਨਿਗੂਣੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਦਾ ਕੌਮੀ ਮਸਲਾ, ਮਜ਼ਬੀ-ਵਕਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ।

ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ...?

ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਇਹੋ ਹੀ ਰਾਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਸੂਬੇ, ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ, ਹਰ ਜਾਤੀ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਪਾ ਕੇ ਰਖੇਗੀ ਅਤੇ 'ਫੁਟ ਪਾਉ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ' ਅਜਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਅਸੂਲ ਹੈ। ਮਸਲਨ :—

ਅਸਾਮ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ :

ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਕੇਂਦਰ ਆਪਣੇ ਏਜੰਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਭਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਜਨੈਸ ਉੱਪਰ, ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ, ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਵਿਚ ਬੰਗਾਲੀ ਹੀ ਬੰਗਾਲੀ ਲਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਬੰਗਾਲੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਰ ਪਾ ਰਹੀ। ਬੰਗਾਲੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੀ, ਅਸਾਮੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ— ਇਸ ਲਈ ਬੰਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਕਢਣ ਵਿਚ ਹੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਹੈ। ਸੋ, ਇਕ ਪਾਸੇ, ਚੁਪਚਾਪ ਅੰਦਰ ਖਾਤੇ ਆਪਣੇ ਏਜੰਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਇਆ ਜਾ

ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਹੱਥ, ਆਪ ਕਾਂਗਰਸੀ, ਖੁਦ, ਬੰਗਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾ ਰਹੇ ਹਨ—ਵੇਖ ਲਉ, ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸੈਕੂਲਰ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, "ਪਾਏਦਾਰ" ਹੈ, ਕੇਂਦਰੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਵੋਟ ਪਾਇਉ। ਅਗਰ ਸਥਾਨਕ ਅਸਾਮੀ ਤਾਕਤ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਇਥੇ ਛਡਣ ਲਗੇ। ਸਮਝੇ !!! ਤੇ ਘਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਬੰਗਾਲੀ-ਬਿਹਾਰੀ, ਇੰਦਰਾ ਨੂੰ ਹੀ ਦੇਵੀ ਸਮਝਣ ਲਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ... ।

ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ : ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ.—

ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ (ਬੰਬਈ) ਵਿਚ ਊਧਮ ਮਚਾ ਰਖਿਆ ਸੀ ਅਖੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ-ਮਰਾਠੀਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤੀਓ, ਮਾਰਵਾੜੀਉ, ਪੰਜਾਬੀਓ, ਇਥੋਂ ਗੁੱਡੀਆਂ ਬਨ ਜਾਉ। ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਸਾਡੇ ਵਪਾਰ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਮਾਰਵਾੜੀ ਸਾਡੇ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣੀ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਯੂ. ਪੀ. ਦੇ ਭਈਆਂ ਨੇ ਪਾਨ ਬੀੜੀ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਪਜੱਕੇ ਮਾਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਸਾਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸਾਂਭੀ ਹੋਈ ਹੈ—ਜਿਸ ਬਦੌਲਤ ਅਸੀਂ ਮਰਾਠੀ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਬੇਕਾਰ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹਾਂ...ਸਭ ਕੋ ਮਾਰ ਭਗਾਓ...।

ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਨਸੰਘੀ ਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਵਾਲੇ ਕਰਦੇ ਹਨ—ਜੋ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਦੇ ਹੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹਨ, ਇਹੋ ਰੌਲਾ ਪਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਘਟਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਇਹ ਅੱਠ ਕਰੋੜ, ਸਾਨੂੰ (ਸੱਠ ਕਰੋੜ ਨੂੰ) ਖਾ ਜਾਣਗੇ...ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਖਤਰਾ ਹੈ ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਭਜਾਓ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ।

ਕਾਂਗਰਸ

ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਜਦੋਂ ਅਲੀਗੜ੍ਹ, ਮੇਰਠ, ਲਖਨਊ, ਆਗਰੇ, ਕਾਨਪੁਰ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਅਗਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੋਟ ਜੰਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਾ ਦਿਤੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਣਾ ਨਹੀਂ...ਸੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਪਿੰਦੀ ਜਿਨੀ ਪਰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਦਾ ਹਊਆ ਖੜਾ ਕਰਕੇ, ਡਰਾ ਧਮਕਾ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਪਵਾ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ...

ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਪਗ ਹਰ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਕੰਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗ, ਪਛੜੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਘਟ-ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਲੋਕ (Minority Cummunities) ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵੋਟ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਆਏ ਹਨ...

ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਅੱਗ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀ ਲਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਮੁੱਖ ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਣ ਸੀ...

ਹਰਿਆਣੇ ਦੀ ਅਲੈਕਸ਼ਨ

ਤੁਸੀਂ ਸੋਚੋਗੇ ਕਿ ਅੱਗ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲਵਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਇਸਦਾ ਹਰਿਆਣੇ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਤੁਅਲਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ..? ਆਉ ਮੈਂ ਦਸਦਾ ਹਾਂ, ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਜੋ ਬਾਹਰ ਅੰਦਰ ਘੁੰਮੇ ਫਿਰੇ ਹੋਣਗੇ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੀਕ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਗੇ...

ਪੰਜਾਬੀ ਵੋਟ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵੋਟਾਂ

ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ 14-15 ਫੀ ਸਦੀ ਵੋਟ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 90 ਫੀਸਦੀ ਪਿਛਾਵਰ-ਮੁਲਤਾਨ ਦੀ ਸਾਈਡ ਤੋਂ ਸੰਨ 1947 ਮਗਰੋਂ ਆਏ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਪਣੀ ਸੱਖਤ ਮਿਹਨਤ ਸਦਕਾ ਰੋਹਤਕ-ਕਰਨਾਲ, ਹਾਂਸੀ-ਹਿਸਾਰ, ਅੰਬਾਲਾ-ਪਾਨੀਪੱਤ ਵਗੈਰਾ 2 ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ ਪਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਸਟੇਬਲਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ ਹੋ ਸਕੇ। ਪਹਿਲੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰੋਹਤਕ-ਹਿਸਾਰ ਵਿਚ ਕਪੜੇ ਦੇ ਵਪਾਰ ਤੇ, ਜਗਾਧਰੀ-ਯਮੁਨਾ ਨਗਰ ਵਿਖੇ ਬਰਤਨਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਤੇ, ਅੰਬਾਲੇ ਕਬਾੜ ਦੇ ਕੰਮ ਉਪਰ ਸੁਹਣਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਪਰ ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕੀਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਦਿਹਾੜੀ-ਦਪਾ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਬਜੀ-ਭਾਜੀ ਵੇਚ 2 ਹੀ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਸਥਾਨਕ ਬਿਜਨੈਸਮੈਨਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ 'ਬਿਜਨੈਸ ਦੀ ਕੰਟਰਾਡਿਕਸ਼ਨ' ਕਾਰਨ ਖੁੜਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਉਂਜ ਹੀ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਹਿਮੋ-ਕਰਮ ਤੇ ਟਿਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਸੰਨ 1971-72 ਵਿਚ, ਰੋਹਤਕ ਵਿਖੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪੰਜਾਬੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਠ-ਅੱਠ, ਦਸ-ਦਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਪਕਾ 2 ਕੇ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਤੋਰਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਪਰ ਦਸੀਆ ਆਰਥਕ/ਸਮਾਜਿਕ ਨਾ ਬਰਾਬਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹਰਿਆਣਵੀਆਂ (Local) ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ (Outin-dess) ਵਿਚ ਵਿਤਕਰਾ ਵਿਰੋਧ ਬਣਿਆ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਹਿੰਦੀ ਖੂੰਹਦੀ ਕਸਰ ਦਲਖਾਲਸੀਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦੇਣੀ ਹੈ,...ਉਹ ਹੇਠਲੇ ਪੈਰੇ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵਸੇ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾ ਤੇ ਅਸਰ

ਇਹ ਤਾਂ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾ ਕਰੋੜ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਰਾਂ-ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਲੱਖ ਸਿੱਖ (ਹਰ ਦਸਵਾਂ ਸਿੱਖ), ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵਸੇ ਹੋਏ ਹਨ—ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੇਸ ਵਿਚ ਵੀ !! ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਧਿਓਂ ਵਧ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਬਾਕੀ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਕਲਕੱਤੇ (ਬੰਗਾਲ), ਪਟਨੇ (ਬਿਹਾਰ), ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ (ਬੰਬਈ), ਭੂਪਾਲ, ਗਵਾਲੀਅਰ ਝਾਂਸੀ ਵਗੈਰਾ 2 ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵਸੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵਸੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਲੱਖ ਤਾਂ ਇਕਲੇ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਡੂਢ ਸੌ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਵਿਖਰੇ ਹੋਏ। ਜਦੋਂ ਸਾਡੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲਿਆਂ ਸਫਿਆਂ ਤੇ 'ਡੱਬੀਆਂ' ਲਗਾ ਕੇ ਇਹ ਖਬਰਾਂ ਛਾਪ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ :—

ਕਾਲੀ ਦੇਵੀ ਕੇ ਮੰਦਰ ਮੇਂ ਗਊ ਕਾ ਸਿਰ ਪਾਯਾ ਗਯਾ...

ਜਲੰਧਰ ਮੇਂ, ਏਕ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਨੇ ਟਿਕਟ ਚੈਕਰ ਕੋ ਸਿਗਰਟ ਪੀਣੇ ਪੇ ਬਰਛਾ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿਯਾ...

ਸੁਪ੍ਰਸਿਧ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਨੇਤਾ, ਬਰ੍ਹਾਮਣ ਮਹਾਂ ਸਭਾ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਾ ਜੀ. ਟੀ ਰੋਡ ਪੇ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਤਲ—ਦੋ ਹਿੰਦੂ ਕਤਲ, ਚਾਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਕੇ ਕਾਤਲ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਮੇਂ ਛੁਪੇ ਹੂਏ ਹੈਂ—ਦੁਕਾਨੇ ਫੂਕ ਦੀ ਗਈ .. ਤਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕੀ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਰੋਹਤਕ, ਹਿਸਾਰ, ਕਲਕੱਤੇ, ਮਦਰਾਸ ਗਵਾਲੀਅਰ, ਭੁਪਾਲ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਪਰੀਵਾਰਾਂ ਤੇ.. ?

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਅਤੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਉਸੇ ਘੜੀ ਖਤਰਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਕੀ ਜਾਣਾ ਹੈ "ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਮੈਂ ਰੁੜਕੀ ਗਿਆ, ਮੇਰਾ ਇਕ ਪੁਰਾਣਾ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਅੱਸੀ ਪ੍ਰੀਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕੋ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੀ। ਉਸ ਕਿਹਾ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਬ ਜਦੋਂ ਦਾ ਆ ਫੇਣ ਦ.. ਦਲਖਾਲਸੀਏ ਜਹਾਜ਼ ਅਗਵਾ ਕਰਕੇ ਲੈ ਗਏ ਹਨ, ਐਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬੋਲਣਾ ਤੀਕ ਛਡ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖੇਡਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ. ਮੇਰੀ ਬੀਵੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਔਰਤ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦੀ। ਦਸੋ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਬ ਮੇਰਾ ਕੀ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਂ ਦੇ...ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਥੋਂ ਜੰਮ ਪਏ ਨੇ ਤੇ ਫੱਕਤ ਸਾਨੂੰ ਪਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਤੇ ਹੋਰ ਅਗੇ ਮੈਨੂੰ 'ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਂਦੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਅਬਲ ਤਾਂ ਬੁਲਾਂਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਸ ਘੂਰੀ ਜਾਣਗੇ ਜੇ ਕੋਈ ਬੋਲੂ ਵੀ ਤਾਂ ਕਹੂ 'ਓਏ ਸਰਦਾਰਾ'..."...ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰਾ ਅਤੇ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹਿਸਾਰ ਵਿਖੇ ਕੁਝ ਮਿਸਗਾਈਡਿਡ ਹਰਿਆਣਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੁਟਿਆ ਸੀ...

ਹੁਣ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਹੈ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਇੰਦਰਾ ਨੇ ਦੇਸ਼-ਦਿਸਾਂਤਰਾਂ ਦੇ ਘਾਟ-ਘਾਟ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੌੜੇ ਤਾਜ਼ੀ, ਕੁਣਬਾਪਰਵਰੀ ਅਤੇ ਧੱਕਾਦੇਹੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਧਰ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦਸ ਛਡਣਾ। ਐਨ ਮੌਕੇ ਸਿਰ ਉਸ ਪਹਿਲਾਂ ਐਸ. ਵਾਈ. ਐਲ. ਦਾ ਪੰਗਾ ਛੇੜ ਦਿਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਮਨਿਸਟਰੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ—ਉਦੋਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਐਸ. ਵਾਈ. ਐਲ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰ ਦਿਤਾ...?? ਤੇ ਕੀਤਾ ਵੀ ਕਿਧਰੋਂ, ਐਨ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਬਾਡਰ ਲਾਗਿਉਂ...? ਬਾਕੀ ਵੀ ਤਾਂ ਸੌ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਨਹਿਰ ਸੀ...ਪੂਰੀ 104 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬੀ ਨਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ 4 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬੀ ਨਹਿਰ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਹੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (Alignment) ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 11-15 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਸਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਜਿਹੜਾ ਟੁਕੜਾ ਹਰਿਆਣੇ ਨਾਲ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਕਲ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਪੁਛੇ ਭਈ ਜੇ ਹਾਲੇ ਨਹਿਰ ਦੀ ਐਲਾਈਨਮੈਂਟ ਦੇ 95 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (ਕਿ ਨਹਿਰ ਕਿਧਰ ਦੀ ਲੰਘਣੀ ਹੈ) ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਦਘਾਟਨ ਕਾਹਦਾ ਕਰਨ ਤੁਰ ਪਏ ਸੋ...? ਉਂਜ ਇਸ ਨਹਿਰ ਨੂੰ ਲਟਕਦਿਆਂ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ ..ਥੀਨ ਡੈਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਨਣ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਗੀ ਤੇ ਉਂਜ ਥੀਨ ਡੈਮ ਵੀ ਕਿਸ ਨੇ...?

ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਸਿਰਫ 'ਉਦਘਾਟਨ' ਕਰਨਾ ਸੀ ਸੋ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਹਰਿਆਣਵੀਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਵਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ (ਧੱਕੇ ਨਾਲ) ਪਾਣੀ ਖਿੱਚ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ—ਇਹ ਯਕੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੰਬੇ ਚੌੜੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ (ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਈਏ ਤੁਹਾਡੇ ਟੈਕਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਖਰਚ ਕੇ) ਦਵਾ ਦਿਤਾ.. ਨਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਆ ਲਉ 'ਥੀਨ ਡੈਮ'—ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਰੱਜਿਆ ਜੱਟ ਕਹੇ, "ਤੂੰ ਵੀ ਚੁੱਕ ਲਾ ਉਏ ਬਾਮਣਾ ਆਹ ਇਕ ਹਦਵਾਣਾ"। ਹਰਿਆਣਵੀਆਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵੋਟਾਂ ਪਾ ਦੇਣੀਆਂ ਨੇ ਕਿਉਂਕਿ ਯਮੁਨਾ ਵਿਚੋਂ ਹਿੱਸਾ ਦਿਤਿਆਂ ਬਗੈਰ, ਰਾਵੀ ਵਿਚੋਂ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲ ਜਾਏਗਾ।

ਚਾਰ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਉਨੇ ਵਿਚ ਸਾਂ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਵਾਲਿਆਂ ਉਥੇ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਡੰਡੇ ਚੁਕੀ ਫੁਲ ਬਰਦੀ ਪਾਈ ਪ੍ਰੇਡ ਕਰਦੇ ਨਿਕਲਣਾ (ਲੋਕਲ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੇ ਰੋਹਬ ਪਾਉਣ ਖਾਤਰ)...ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਰਮਤਾ ਜਿਹਾ (ਬੇਹੱਦ ਸਿਧੜ ਜਿਹਾ) 25-26 ਸਾਲਾਂ ਸਰਦਾਰ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ—ਹੱਥ ਵਿਚ ਸੋਟੀ ਫੜੀ! ਲਾਲੇ ਪੈ ਗਏ, "ਉਏ ਸਰਦਾਰਾ, ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਸੋਟੀ ਲੈ ਕੇ ਲੰਘਣ ਤੇ ਪਬੰਦੀ ਲਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਤੂੰ ਸਰਦਾਰ ਜਿਆ ਘੋੜਿਆ ਕਿਧਰ ਮੂੰਹ ਚੁਕੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈਂ"... ਅਤੇ ਉਥੇ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਔਖਾ ਕਰ ਪਾਇਆ ਕਾਸ਼! ਇਹ ਦਲ ਖਾਲਸੀਏ ਕਦੋਂ ਸਮਝਣਗੇ ਕਿ ਉਹ ਖਾਲਸ ਨਹੀਂ ਅਖਾਲਸ ਹਨ...।

ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਦਲ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਹਊਆ ਖੜਾ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬੁਕਲ ਵਿਚ ਕਰ ਲੈਣਾ ਹੈ. ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਰਕਤਾਂ ਨੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੀ 5-6 ਫੀਸਦੀ ਸਿੱਖ ਵੋਟ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਾ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਟੱਕਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਬਾਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਵੋਟ ਵੀ ਇੰਦਰਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੀ ਭੁਗਤਣਗੇ......??? ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਤਿਕੋਣਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਲਗਪਗ ਹਰ ਸੀਟ ਉਪਰ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿਕੋਣੇ-ਚੌਕੋਣੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ 6 ਫੀਸਦੀ ਸਿੱਖ ਵੋਟਾਂ ਜਾਂ 12-13 ਫੀਸਦੀ (ਕੁਲ) ਪੰਜਾਬੀ ਵੋਟਾਂ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਮਾਇਨੇ ਰਖਦੀਆਂ ਹਨ ???

ਬਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਉਪਰ ਅਸਰ :

ਪਿਛੇ ਜਹੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਆਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਭਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਐਡੀ ਵੱਡੀ ਅਜਾਰੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਅੰਕੜਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਨੰਗਿਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਦੀ ਤਾਕਤ ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ ੩੧ ਤੇ

ਕੂਨਰ
ਗਰੌਸਰੀ ਐਂਡ ਸਵੀਟ ਸ਼ੌਪ

ਜਿਥੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਅਤੇ ਮੱਠਿਆਈਆਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਤਾ: 155-4800 NO 3. RD.
RICHMOND. B.C.

ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੀ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਇੱਕਹੋਰ ਵੱਡਾ ਸਟੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਮੀਂਰਕਿਟ ਵਿੱਚ 49 ਅਤੇ ਮੇਨ ਦੇ ਕੋਨ੍ਹੇ ਤੇ ਪਾਬਲਾ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਖੋਲ੍ਹ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਵਿਆਹਾਂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਮੱਠਿਆਈਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।

ਬਾਸਮਤੀ 69¢ Lb.
ਸਾਬਤ ਮਾਂਹ — $ 2.99 Lb.
ਸਾਬਤ ਮੂੰਗੀ — $ 2.99 Lb.
ਦਲਵੇਂ ਮਾਂਹ — $ 2.99 Lb.
ਧੋਤੀ ਮੂੰਗੀ — $ 2.99 Lb.
ਬਕਰੇ ਦਾਮੀਟ — $ 2.99 Lb.

ਜਲੇਬੀ $1 89 Lb.
ਲੱਡੂ $1.89 Lb.

ਘਿਓ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਹੋਏ

6495 MAIN ST., VAN.
ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ
278-6022

ਨਾਲ ਆ ਦਸ-ਬਾਰਾਂ ਖਾਲਸੀਆਂ ਦੇ ਪਜਾਮੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਲਹਾ ਦਿੰਦੇ...? ਸਾਡੇ ਐਥੇ ਬੜਾ ਨੱਕ ਵਿਚ ਦਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ—ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੁੰਡੀ ਲਾਟ ਦਿਆਂ ਰੇਲਿਆਂ ਨੇ !!

ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਹਾਂ, ਖ਼ੁੱਦ ਸਿਗਰਟ ਨਹੀਂ ਪੀਂਦੇ ਪਰ ਤੁਹਾਥੋਂ ਕੀ ਛੁਪਾਉਣਾ, ਭਾਬੀ ਤੁਹਾਡੀ ਤਾਂ ਸਿਗਰਟਾਂ ਵੀ ਵੇਚਦੀ ਹੈ—ਸਿੰਘ ਬਰਦਰਜ਼ ਦੇ ਸਟੋਰ ਤੇ...ਜਦੋਂ ਕਲ ਹੀ ਕੋਈ ਮੇਮ ਉਸਨੂੰ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ, ਆਰ ਯੂ ਇੰਡੀਅਨ ਆਰ ਪਾਕੀ ! ਇੰਡੀਅਨ ! ਓ, ਆਰ ਯੂ ਸੀਖ (Sikh) ਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਭਾਬੀ ਨੇ ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਤਰ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਪੈ ਗਈ,

' What type of 'Seekh' you are ! Your 'Seekhs' are killing Hindus there over 'Ceegrets' and you are selling it here...Oh, God...

ਤੇ ਮਿਸਿਜ਼ ਕੌਲ ਪਾਣੀ ਪਾਣੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਹੋਰ......

ਇਕ ਗਿਆਨੀ –ਸੱਤ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ...

ਆਉ ਹੁਣ ਉਸ 'ਗਿਆਨੀ' ਦੇ ਰੋਲ ਤੇ ਵੀ ਜ਼ਰਾ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀਏ ਜਿਸ ਉਪਰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗ ਰਿਹਾ ਹੈ . ਇਹ ਉਹੋ ਹੀ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਢਾਈ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਸਾਮ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸੁਲਝਾਈ ਜਾ ਸਕੀ...

ਇਹ ਉਹੋ ਹੀ ਗਿਆਨੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜਪਾਟ ਵਿਚ, ਬਾਗਪਤ ਵਿਖੇ ਸ਼ਰੇਆਮ, ਸ਼ਰੇਬਜ਼ਾਰ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਲੁਟੀ ਗਈ, ਉਸਦੇ ਘਰਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ..ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਜ਼ਾਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਮਿਲਣ ਗਏ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਸਮਾਨ ਹੈ—ਇਸ ਨਾਲ ਹੋਈ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਜਾਏਗਾ । ਮਗਰ ਅਗਲੇ ਹੀ ਹਫਤੇ ਜਦੋਂ ਪਾਰਲੀਆ-ਮੈਂਟ ਅੰਦਰ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰੋਮਿਲਾ ਡੰਡਵਤੇ ਐਮ.ਪੀ. ਨੇ ਮਾਇਆ ਦੇਵੀ ਖਾਤਰ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਵਾਇਦੇ ਤੋਂ ਹੀ ਮੁਕਰ ਹੀ ਨਾ ਗਏ ਸਗੋਂ ਇਥੋਂ ਤੀਕ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਇਕ ਡਾਕੂ ਹੈ (Hardened Criminal) ..ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਡਾਕੇ ਪੈਣ, ਕਤਲ ਹੋਣ ਪਰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਸ਼ਾਂਤ...

ਡੱਬਵਾਲੀ ਔਰਤ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਕੇ, ਟਰੱਕ ਅਗੇ ਸਿਟਕੇ ਮਾਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ—ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਫਿਰ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹੇ...ਇਹ ਉਹੋ ਹੀ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੈਲਫ-ਮੇਡ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦਮਾਦ ਦਸ ਕੇ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਨੱਕ ਵੱਢ ਕੇ ਰਖ ਦਿਤਾ ਸੀ । (ਹੁਣ ਉਸ ਪੰਜਾਬਣ ਧੀ ਦੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਬਾਂਹ ਫੜਦੇ...? ਹਾਂ ਇਹ ਉਹੋ ਹੀ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਜਾਖੇ ਅੰਨੇ ਕੀਤੇ ਗਏ...ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹਿਆਂ ਤੇ ਲਾਠੀਚਾਰਜ਼ ਹੋਏ... ਇਹ ਉਹੋ ਹੀ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਮਹਿਤੇ ਖੂਨ ਦੀ ਹੋਲੀ ਖੇਡੀ ਗਈ...ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰੂਦੁਆਰੇ ਅੰਦਰ ਬੰਬ ਫੱਟੇ...ਅਜ ਤੀਕ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਲਗ ਸਕਿਆ ਕਿ ਕਿਸਨੇ ਰੱਖੇ ਸੀ...ਜਲੰਧਰ ਕਤਲ ਹੋਏ, ਤਰਨਤਾਰਨ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲੀਆਂ, ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰਾਂ ਨੇ ਵਹਿਸੀਆਂਵਾਂਗੂ ਕਤ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੇ। ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਦਾ ਕਤਲ ਅਜ ਤੀਕ ਟਰੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਹੋ ਸਕਿਆ (ਇਹ ਵਖਰੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਪਰ ਇਸਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੈਹਿਸ਼ਤ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨੰਗਿਆਂ ਨਾ ਕਰੀਏ) ..ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਦਾ ਏਜੰਟ ਜਥੇਦਾਰ ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸ਼ਰੇਆਮ, ਮਹਿਤਾ ਚੌਕ ਵਿਖੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾ ਗਿਆ ।

ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੀਸਾ, ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ. ਪਬਲਿਕ ਸੇਫਟੀ ਬਿਲ ਵਗੈਰਾ ਵਗੈਰਾ ਤਹਿਤ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਨਾ ਸੀ ਸਗੋਂ ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ ਠੋਕੀ... ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ (ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਸਟੇਨਗੰਨਾ ਚਲਾ ਕੇ ਦੈਹਿਸ਼ਤ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ, ਕਈ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਭੁੰਨ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿਤਾ ਮਗਰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਏਕ ਮਨ ਅਡੋਲ ਚਿਤ ਖੜੇ ਰਹੇ...)

...'ਦਿੱਲੀ' ਵਿਖੇ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਨੂੰ ਦਾਣਿਆਂ ਵਾਂਗ ਭੁੰਨ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿਤਾ—ਅਜ ਤੀਕ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਅਕਾਲੀ ਸੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੀ...? ਸਿੱਖ ਬਾਣੇ ਵਿਚ (ਜਾਤ ਦਾ ਹਸਾਈ*) ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਜਗ੍ਹਾ ਜਗ੍ਹਾ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀਆਂ ਚਿੰਗਾੜੀਆਂ ਬਾਲਦਾ ਰਿਹਾ ਮਗਰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦਖਲ ਨਾ ਦਿਤਾ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਤਿੰਨਾਂ ਮਹੀਨੇ ਬਾਦ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਵਾਇਰਲੈਸ ਜਰੀਹੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ :

"ਗੰਗਿਆ, ਅਗੇ ਤੋਂ ਤੇਰਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਬਤ । ਹੁਣ ਤੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣੇ ਆਕਾ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਜਾਈਂ । ਐਵੇਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਨਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਇਹੋ ਚਿੰਗਾੜੀ ਬਾਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਂ—ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਦੁੰਬਾ ਬਣਾ ਦੇਣ । ਹਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਸ਼ਾਂਤੀ-ਸਿੰਘ ਹੀ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਤ ਮੁੜਕੇ ਵੀ ਨਾ ਆਈਂ ਇਧਰ, ਮੇਰਾ ਵੀ ਕੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਪਲ ਹੋਰ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਰਹਾਂ"...। (ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਲੇਖਕ ਦੀ ਹੈ) ।

---

*ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਲੋਕ ਲਹਿਰ (ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਟਰਬਿਊਨ) ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਬਦੇਸ਼ੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੇ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ ਨੇ ਦੂਸਰੀ (ਜਾਂ ਤੀਜਰੀ) ਸ਼ਾਦੀ ਇਕ ਕਰਿਸਟੀਅਨ ਨਾਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਈਸਾਈ ਮਜ਼ਬ ਤੀਕ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ—'ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਰਖਿਆ ਜਾਏ ਕਿ ਈਸਾਈ ਮਜ਼ਬ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਅਡਾਪਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਸੱਤ ਲਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਤੇ ਇਕ 'ਵਿਚਾਰਾ' ਗਿਆਨੀ :—

ਉਪਰਲੀਆ ਸਤਰਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਤਾਂ ਗਊ ਸਮਾਨ ਹਨ... ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰ......ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਤਾਣੇ......ਹਾਏ ਵਿਚਾਰਾ ਗਿਆਨੀ...?

ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਛੇ ਘੱਟ ਬਹੱਤਰ ਸਾਲਾ, ਪੌਣੇ ਛੇ ਫੁੱਟ ਉੱਚਾ-ਲੰਮਾ, 'ਕਾਲੀ' ਭਰਵੀਂ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਾਲੇ ਪੂਰਨ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਰਖਣ ਵਾਲੇ ਹਨ (50 ਸਾਲ) ... ਡਾਕਟਰ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਐਕਸ ਸ਼ੇਰੇ-ਏ-ਪੰਜਾਬ, ਫਿਲਹਾਲ ਬਿੱਲੀ-ਏ-ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ ਮੇਰਾ ਨਹੀਂ ਖਿਆਲ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੇ ਇਹ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਬਣੇ ਹਨ, ਇਕ ਵੀ ਕੰਮ ਸਹੀ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇ ਸਿਵਾਏ ਇਕ ਦੇ...?

ਉਹੋ ਹੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਤੁਰੰਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ—ਜਿਸ ਨੇ, ਆਪਣੀ ਹੀ ਇਕ ਸਹਿਪਾਠ ਨਾਲ ਪਿਸਤੌਲ ਦੇ ਬਲ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ, ਡਿਸਮਿਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ... ਉਂਜ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਠੰਡੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਅਫਸਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਂਦੇ ਵਕਤ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਉਪਰੋਕਤ ਡਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਸੀ... ।

ਅਤੇ ਬੇਸ਼ਕ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਆਫ "ਸੈਕਿੰਡ ਬਿਗਿਸਟ ਕੰਟਰੀ ਆਫ ਦੀ ਵਲਡ" ਦੇ ਅੰਡਰ ਦਸ ਲੱਖ ਫੋਜ ਹੈ.. ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਸੇ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਦੇ ਅੰਡਰ ਅੱਠ ਲੱਖ ਪੁਲੀਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਨ...ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਸੇ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਅੰਡਰ ਸੱਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਸੀ. ਆਈ. ਡੀ. ਹੈ ਪਰ ਬੜੇ 'ਫਖਰ' ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ 'ਮੁਠੀ ਭਰ' ਦਲ ਖਾਲਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ...ਕਰਦੇ ਵੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ...?

ਅਠਾਰਾਂ ਲੱਖ ਫੋਜ ਤੇ ਪੁਲੀਸ ਤੇ ਦਲ ਖਾਲਸੀਏ ਕੁਲ ਸੱਤ-ਅੱਠ...? ਇਹ ਤਾਂ ਬੜੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਣੀ ਸੀ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਵਾਸਤੇ !!

ਹਰੀ ਦਾ ਦੁਆਰ—ਹਰੀ ਦਾ ਮੰਦਰ

ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀ ਸੀ...? ਜੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹਿਰਦੇ ਨਾਲ ਘੋਖਿਆ ਜਾਏ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਬਹੁਤ ਨਿਗੂਣੀ ਜਿਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦਰੁਸਤ ਵੀ। ਜਦੋਂ ਹਰੀ-ਦੁਆਰ ਵਿਖੇ ਆਂਡੇ-ਮੀਟ ਅੰਡੇ ਵੇਚਣ/ਵਰਤਣ ਤੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪਬੰਦੀ ਲਗੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ 'ਹਰੀ ਦੇ ਮੰਦਰ' ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸਿਗਰਟ ਬੀੜੀ-ਪਾਨ-ਤੰਮਾਕੂ ਵਗੈਰਾ ਵੇਚਣ/ਵਰਤਣ ਤੇ ਮਨਾਹੀ ਉਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਰਹੀ ਗਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੰਦਰਾਂ-ਵੀਹਾਂ ਪਾਨਵਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਹੈ—ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਕਿਹੜੀ ਕੁ ਵਡੀ ਗਲ ਹੋਵੇਗੀ...? ਦੁਕਾਨਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਬੋਕ-ਬਜਾਜੀ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਭਈ ਲੱਖਾਂ ਦੇ ਬਿਜ਼ਨੇਸ ਤੇ ਸੱਟ ਵਜੂਗੀ—ਯੂ. ਪੀ. ਦੇ ਵੀਰ ਹੀ ਹਨ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਪਿਛੇ ਜਹੇ ਹੀ ਆਣ ਕੇ ਬੀੜੀ-ਪਾਨ ਦੇ ਖੋਖੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ—ਜੋ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਰਨਾ ਪੈਣਾ !

ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਦਾ ਰੈਸਪੌਂਸ :—

ਇਥੇ ਇਹ ਗਲ ਵੀ ਬੜੇ ਅਚੰਭੇ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਤਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨਦੀ ਵਰਨਾ ਜਿਹੜੀ ਨਫਰਤ ਦੀ ਅੱਗ ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿਚ ਵਗੀ ਹੈ—ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਵਗਦੀ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ ਜਾਏ ਕਿ ਸਬੰਧਿਤ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ, ਅੱਜ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ—ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਦਲਵੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਦੇਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਉਥੇ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰ ਜਾਣਾ ਸੀ...।'

ਪਰ ਬੜੇ ਦੁਖ ਨਾਲ ਇਹ ਗਲ ਦਸਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮਝੌਤੇ ਵਲ ਗੰਭੀਰਤਾ ਸਹਿਤ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿਤਾ ਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦਲ-ਖਾਲਸੀਆਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੱਚ ਵੀ ਕਰ ਦਿਖਾਇਆ...5 ਅਪ੍ਰੈਲ ਪੰਜਾਬੀ ਟਰਬਿਊਨ ਵਿਚ ਛਪੀ ਖਬਰ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹੀ ਜ਼ਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਾ-ਅਹਿਲੀਅਤ ਕਾਰਨ ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੀ ਗੜਬੜ ਹੋਈ...।

ਛਪਦੇ-ਛਪਦੇ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚੌਗਿਰਦੇ 'ਚ ਮੀਟ, ਤਮਾਕੂ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ..

ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ 6 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਥੋਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਉਠਾ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਚੁਕਾ ਸੀ—ਫਿਰ ਮੁੜ ਮੁੜ ਉਹੋ ਫੈਸਲਾ ਕਰੀ ਜਾਣ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ...? ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਲਮਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ??

ਪਰ ਅਗਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚਲੇ ਮਤਭੇਦ, ਨਿਮਰਤਾ ਪੂਰਵਕ, ਆਪਸੀ ਮਿਲਵਰਤਣ ਨਾਲ ਹੀ ਨਜਿਠਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ 'ਬਬਰਸ਼ੇਰਾਂ' ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਫਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕਿਵੇਂ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ..."ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਜਾਨ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਤੀਕ ਲਗਾ ਦੇਵਾਂਗਾ...ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲੜਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਜਾਏਗੀ"—ਪੰਜਾਬੀ ਟਰਬਿਊਨ ਮੁਤਾਬਕ)

...ਨਾ ਜਿਥੇ ਛੱਤੀ ਸੌ ਹੋਰ, ਹਰ ਰੋਜ਼ ਐਕਸੀਡੈਂਟਾਂ, ਆਤਮਘਾਤਾਂ, ਭੁੱਖਮਰੀ, ਡਾਕੇ-ਕਤਲਾਂ, ਬੀਮਾਰੀ, ਆਰਥਕ ਤੰਗੀਆਂ ਵਗੈਰਾ ਕਾਰਨ ਬਿਨ ਆਈ ਮੌਤ ਮਰਦਾ ਹੈ—ਉਥੇ ਇਕ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹੋਰੀਂ (ਆਪਣੀ

ਮਰਜੀ ਨਾਲ ਤੁਰ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਕਿਹੜੀ ਸਕਾਈਲੈਬ ਆਣ ਡਿਗੂਗੀ...? ਉਸ ਦਿਨ ਮਿਸਟਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਤੁਸੀ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਇਹ ਦਲ ਖਾਲਸੀਏ ਚਿੰਣਗਾਂ ਲਾਉਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਸੀ...ਜਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਮਿਸਟਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਤੁਸੀਂ ਕੁੰਭਕਰਨ ਨਾਲ ਮਿਲਣੀ ਕਰਨ ਗਏ ਹੋਏ ਸੀ—ਜਿਨੀ ਦਿਨੀ ਲਾਲਾ 'ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ' ਜੀ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਹਾਸ਼ਾ/ਖਾਲਸਾ ਹਮਦਰਦ, ਫਿਰਕੂ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਬੀਜ ਬੋ ਰਹੇ ਸਨ... ਤੇ ਮਿਸਟਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ, ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸੱਤ ਸੌ ਅਫਸਰਾਂ ਵਾਲੀ ਪੁਲੀਸ ਵੀ ਉਂਘਲਾ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਬਾਡਰ ਤੋਂ 300 ਕਿਲੋ-ਮੀਟਰ ਦਾ ਫਾਸਲਾ ਤੈਅ ਕਰਕੇ, ਮਹਿਤਾ ਚੌਂਕ ਪੁੱਜ ਗਏ ਸਨ—ਪੂਰੇ ਬਤਾਲੀ ਠਾਣੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਪਾਰ ਕੀਤੇ—ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ (ਅਗਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੀ ਸੀ ਤਾਂ...?)—ਉਸ ਵਕਤ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੁਲ 14-15 ਹੀ ਚੇਲੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ, "ਕੀ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਪਾਸ ਨਿਊਟਰੌਨ ਬੰਬ ਸਨ ਜੋ ਤੁਹਾਡੀ ਤੀਹ-ਹਜ਼ਾਰੀ ਪੁਲੀਸ ਕੋਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਦਰਾਂ ਚੇਲੇ ਸੰਭਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਸਕਦੇ...?"

...ਤੇ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ, ਉਦੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਦਿਮਾਗਾਂ ਉਪਰ ਕਿਉਂ ਗੋਡਰਿਜ਼ ਦੇ ਤਾਲੇ ਵਜੇ ਹੋਏ ਸਨ—ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਨਾ ਵੀ ਨਾ ਸੁਝਿਆ ਕਿ ਅਗਰ ਹੁਣ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਖੂਨ ਖਰਾਬਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਉਸ ਵਕਤ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਹੁੰਣ ਤੇ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ)—ਅਖ਼ੀਰ ਉਹ ਭੀੜ-ਭੜੱਕਾ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਦਿਨ ਉਥੇ ਜੁੜਿਆ ਰਹਿਣਾ ਸੀ ? ਆਹਿਸਤੇ 2 ਅੱਠ-ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਬਾਦ ਸੰਗਤਾਂ ਆਪੇ ਤੁਰ ਜਾਂਦੀਆਂ—ਮੁੜ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਮਰਜ਼ੀ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪੁੱਛ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ...ਤੇ ਨਾਲੇ ਲੱਖ ਲਾਹਨਤ ਤੁਹਾਡੀ ਸੀ. ਆਈ. ਡੀ. ਤੇ—ਜਿਸ ਬਿਨਾ ਵਜਾ ਹੀ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ—ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਆਖਿਰ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ—ਮਹੀਨਾ ਭਰ ਪੁਲੀਸ ਕਸਟੋਡੀ ਵਿਚ ਰਖਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ !!

ਹੋਰ ਤੇ ਹੋਰ, ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸਾਰੀ ਉੱਚ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ—ਸਟੇਟ ਮਸ਼ੀਨਰੀ (ਡੂਢ ਸੌ ਆਈ. ਏ. ਐਸ ਅਫਸਰ, ਤਿੰਨ ਸੌ ਉੱਚ ਪੁਲੀਸ ਅਫਸਰ) ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਅੱਗੇ ਨੱਚ ਕਿਉਂ ਰਹੀ ਸੀ ?

ਅਤੇ ਅਗਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੱਕਮ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚਲਨੇ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੈਕਟਰੀਏਟ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਕੀ ਪਏ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ?

ਹੋਰ ਤੇ ਹੋਰ, ਤੁਹਾਡਾ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਹੱਦ ਤੀਕ ਦਿਵਾਲਾ ਨਿਕਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕੀਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਨ-ਮਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਤੁਹਾਡੇ ਸੀਨਅਰਮੋਸਟ ਸੈਕਟਰੀ ਸਹਿਬਾਨ, ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ, ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫ਼ੁੱਲੋ, ਵੇਖ 2 ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਘੋੜਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦੌੜੇਗਾ...! ਅਤੇ ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਘਸੇ ਪਿਟੇ, ਸੁੱਕੇ ਖੁੰਸੜ ਗਵਰਨਰ, ਅੰਡਰ ਮੈਟ੍ਰਿਕ—ਮਾਈ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੂੰ ਲਭ ਪੈਂਦੇ ਹਨ—ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਗਵਰਨਰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ ਹਨ, ਬੱਸ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਹੀ ਕੱਢ ਸਕਿਆ ਹੈ—ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੁਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਬਕਾ ਗਵਰਨਰ, ਉਪਰ-ਥਲੇ, ਯਮਦੂਤਾਂ ਨਾਲ.. ਅਤੇ ਜੋ ਗਵਰਨਰ, ਆਖਰੀ ਛੁੱਟੀ (Leave before death) ਕੱਟਣ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ—ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਟਾਂਵਾਂ 2 ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ-ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ—ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁੱਢੇ-ਖੋਸੜ ਗਵਰਨਰਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਉਮੀਦ ਰਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲੇ ਬੜੀ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਹਲ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ? ਜਿਹੜੇ ਸਾਬਕਾ ਕਿੰਗ (ਰਾਜਾ), ਅਮੀਨੱਦੀਨ ਜੀ ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਹੀ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ ਹਨ, ਦੋ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਕਾਲਜ ਆਏ। ਵੇਖਿਆਂ ਇੰਜ ਜਾਪੇ ਜਿਵੇਂ ਗਵਰਨਰ ਹਾਊਸ ਵਿਚੋਂ ਨਾ ਆਏ ਹੋਣ ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਕਿਤਿਉਂ... ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਗਣ ਤਾਂ ਦਸ ਮਿੰਟ ਖਊਂ-ਖਊਂ-ਖਊਂ ਕਰਨੋ ਹੀ ਨਾ ਹਟਣ ਜਿਵੇਂ ਕੁੱਤਾ-ਖੰਘ ਲਗੀ ਹੋਵੇ... ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਹਿਮਾਚਲ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਸਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਹੱਲ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗ ਗਈ—ਉਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਮਗਰ ਇਕ ਸੋਨੇ ਦੇ ਚਮਚੇ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਦਮਾ ਪੁੱਜਾ —ਹੀਰੇ ਜੜੀ ਡੰਡੀ ਵਾਲਾ ਪੂਰੇ 50,000 ਦਾ ਚਮਚਾ ਸੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ—ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਜੀ ਵੀ ਉਸ ਵਕਤ ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਉਸ ਸਕੂਲ ਦੇ ਫੰਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਫੈਂਸੀ ਡਾਨਸ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ—ਜਿਥੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਭਰ ਦੇ ਰਾਈਸਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ... ਪਟਿਆਲੇ ਦਾ ਯਾਦਵਿੰਦਰਾ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਭਰ ਦੇ ਅਮੀਰੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਚੌਥੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਉਹ ਉਦੋਂ ਮਸਰੂਫ ਸਨ ਜਦੋਂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਜਨੂੰਨ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੁਲਘ ਰਿਹਾ ਸੀ—ਇਹ ਫੈਂਸੀ-ਡਾਂਸ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ—ਠੀਕ ਉਸ ਵਕਤ ਜਦੋਂ ਦਲ-ਖਾਲਸੀਆਂ ਨੇ, ਸ਼ਰੇ-ਆਮ, ਸ਼ਰੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਲਲਕਾਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਓ ਦਰਬਾਰੀ ਸਿੰਹਾਂ ! ਤਕੜਾ ਹੋ ਜਾ !! ਅਸੀਂ ਵਸਾਖੀ ਤੇ ਗਾਈਆਂ ਵਢਣੀਆਂ ਈ ... ਲਾ ਲਈਂ ਟਿੱਲ ਜਿਹੜਾ ਤੇਰੇ ਕੋਂ ਲਗਦਾ ਹੈ" ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਮਿਸਟਰ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ, ਉਸ ਵਕਤ ਤਾਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੈਠਦੇ ਵਕਤ, ਟਾਂ ਟਾ ਕਰਨ ਗਏ ਹੋਵੋਗੇ ਨਾ ? ਉਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਲਾਡਲਾ ਭਾਵੇਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਟਿਚ ਨਾ ਸਮਝਣ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਹੋਰਾਂ ਜਿਹੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਚੁਕਣ ਦੇ ਪਰਮਾਨੈਂਟ ਟੈਂਡਰ ਭਰੇ ਹਨ—ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਵੀਰਾਂ ਦਾ ਸਿਰ, ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਨੀਵਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ ...।

...ਯਾਦ ਰਖੋ, ਇਥੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਵਰਗੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਤੇ ਇਹ ਧਰਿੰਦਰ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਵਰਗੇ ਕਿਸ ਬਾਗ ਦੀ ਮੂਲੀ ਹਨ ? ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੋਵੇਂ

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਹੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹੋ। ਦਿੱਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਖ ਨਹੀਂ ਸਿਆਣਦੀ—ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੀ ਪੱਗ, ਹਰ ਵਕਤ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲਾਹ ਕੇ ਫੜੀ ਰਖਦੇ ਹਨ...ਅਸੀਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ :

ਉਹ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰ ਅਫਸਰ ਸਨ ਕਿ ਪੱਥਰ ਦੇ ਬੁੱਤ ?

ਇਥੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ ਜਾਏ ਕਿ ਦਲ ਖਾਲਸੀਆਂ ਦੇ ਪੰਚ ਨੇ ਗਾਈਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਕੱਟ ਕੇ ਸੁਟਣ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ, ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ ਸੀ ! ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹਾ ਧੋ ਕੇ, ਸਾਫ-ਸੁਥਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕੀਤੀ ਨੇਵੀ-ਬਿੱਲੂ ਪੈਂਟ ਕਮੀਜ਼ ਪਾ ਕੇ ਉਹ ਪ੍ਰੈਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਕਬੁੱਚੜ ਨੇ ਟੈਲੀਫੂਨ ਰਾਹੀਂ ਸਭ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੁਜਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ! ਠੀਕ ਵਕਤ ਤੇ ਉਹ ਖੁਦ ਉਥੇ ਪੁੱਜਾ ! ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਮ-ਹਯਾ ਦੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਕੁਕਰਮ ਨੂੰ ਬੜੇ ਫ਼ਖਰ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ (Owned).. ਤੇ ਠੀਕ ਉਸ ਤੋਂ ਦਸ ਗਜ਼ ਦੀ ਦੂਰੀ ਉੱਪਰ ਪੰਜ ਅਫੀਸਰ ... ਪੰਜੇ ਦੇ ਪੰਜੇ ਪੁਲੀਸ ਅਫਸਰ ...ਪੰਜੇ ਦੇ ਪੰਜੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਫਸਰ... ਪੰਜੇ ਦੇ ਪੰਜੇ ਹਿੰਦ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਫਸਰ ਦਰਜਾ 'ਅਵਲ'...ਪੰਜੇ ਦੇ ਪੰਜੇ ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ. ... ਪੰਜਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਂ ਨੇ ਮੋਢੇ ਉਤੇ 'ਸ਼ੇਰ' ਸਜਾਏ ਹੋਏ ਸਨ...ਪੰਜ ਦੇ ਪੰਜ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹੋ ਹੀ 'ਸੂਰਮਾ ਸਿੰਘ' ਹਨ... ਪੰਜ ਦੇ ਪੰਜ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਗੋਲ਼ੀ-ਸਿੱਕੇ ਨਾਲ ਲੈਸ... ਪੰਜ ਦੇ ਪੰਜ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ—ਡਾਕੂ/ਕਾਤਲਾਂ/ਚੋਰ ਉਚੱਕਿਆਂ/ਬਲੈਕੀਆਂ/ਸਮਗਲਰਾਂ/ਅੱਛੇ-ਬੁਰੇ ਸਿਆਸਤ-ਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਤੋਂ ਹੀ ਤਾੜ ਲੈਣੇ...ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਵਾਂਗ ਟਾਰਗੇਟ ਤੇ ਝਪਟਣ ਵਾਲੇ—ਬਰਕ-ਏ-ਅੰਦਾਜ਼—ਪਰ ਪੰਜੇ ਦੇ ਪੰਜੇ...?...ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਮਾਧੋ... ਪੰਜੇ ਦੇ ਪੰਜੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਬੁੱਤ ... ਪੰਜੇ ਦੇ ਪੰਜੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਗੁਰੂਆਂ (ਬਾਂਦਰਾਂ) ਵਾਂਗੂੰ ਅੱਖਾਂ, ਕੰਨਾਂ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਹੱਥ ਧਰੀ, ਪੱਥਰ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਅਡੋਲ ਖੜੇ ਰਹੇ...ਕਿਸੇ ਮਾਈ ਦੇ ਲਾਲ ਵਿਚ...ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਭਰੂ ਵਿਚ...ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੰਘ ਸੂਰਮੇ ਵਿਚ...ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜਪੂਤ/ਚੌਹਾਨ ਵਿਚ ਐਨੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਹੋਈ ਕਿ ''ਦੋ ਥੱਪੜ' ਹੀ ਜੜ੍ਹ ਦੇਵੇ—ਐਹੋ ਜਿਹੇ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ—ਤੇ ਉਹ ਦਿਮਾਗਹੀਨ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ... ਸਰੇਆਮ ... ਸ਼ਰੇ ਬਜ਼ਾਰ ... ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਤਮਾਮ ਪੁਲਸਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ...ਹਿੰਦ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਉਸਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਅਫਸਰ-ਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ, ਲੱਤ ਥਾਣੀਂ ਲੰਘਾ ਕੇ ਮਟਕ-ਮਟਕ—ਮਟਕ-ਮਟਕ ਤੁਰਦਾ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਦੂਦ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਥੇ...

ਲਾਹਨਤ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਤਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਵੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਥੁੱਕ ਨਾ ਸਕਿਆ—ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸੁਰਖੀ ਵਾਲੀਆਂ ਖਬਰਾ ਭੇਜਣ ਦੀ ਜਲਦੀ ਹੋਣੀ ਹੈ ਨਾ...? ਉਹ ਪਤਰਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਅਫਸਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਇਨਸਾਨ ਬਾਦ ਵਿਚ—ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਜਿਸ ਸਮੁੱਚੀ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ...ਰੋਕਣ ਦੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕੀਤੀ ! ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ, ਪਰੈਸ ਕਾਰਸ-ਪੌਂਡੈਂਟ ਉਸ ਉੱਲੂ ਦੇ ਚਰਖੇ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਭੁਲੇ ਹੋਣੇ...

ਨਤੀਜਾ .

ਪਿਆਰੇ ਪਾਠਕ ਵੀਰੋ, ਹੁਣ ਤੀਕ ਫਿਰ ਕਿਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪੁੱਜੇ ਹੋ...? ਇਸੇ ਤੇ ਹੀ ਨਾ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ—ਸ. ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮੱਤਭੇਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦਲ-ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਹੈ ?

ਉਂਜ ਅਗਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸੇ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਹੀ ਪੁੱਜੇ ਹੋ ਤਾਂ ਫਿਰ ਟਪਲਾ ਖਾ ਗਏ ਹੋ ! ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਹੀ ਨਹੀਂ—ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ !!

ਅਸਲੀ ਮੁਜਰਿਮ ਕੌਣ ਹੈ...?

ਭਾਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੱਤ-ਭੇਦਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਕ ਕਾਰਣ ਹੈ ਪਰ ਸਾਥੀਓ, ਅਸਲੀ ਮੁਜਰਿਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ...ਭੁਲੱਕੜ ਅਤੇ ਆਪ ਹੁਦਰੇ ਦਲ ਖਾਲਸੀਏ ਵੀ ਨਹੀਂ...ਅਸਲੀ ਮੁਜਰਿਮ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੀ ਹੈ...ਬੁੱਝ ਲਉ !

ਸੱਚੀਂ ਪੈ ਗਏ ? ਲਉ ਮੈਂ ਦਸਦਾ ਹਾਂ...ਉਹੋ ਮਾਈ ਜੋ ਜੋ ਅਕਸਰ 68 ਕਰੋੜ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਟਿੱਚਰਾਂ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ...

ਭਾਂਡੇ ਕਲੀ ਕਰਾਉ...ਗੈਸੀ ਭੁਕਾਨੇ ਫੁਲਾਓ... ਢੱਠੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਜਾਓ...

ਸਮਝੇ ਕਿ ਨਹੀਂ ? ਬਈ ਉਹੋ ਹੀ ਜਿਹੜੀ ਕਦੇ ਕਦੇ ਬਾਂਗ ਦਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ...ਗਰੀਬੀ ਹਟਾਓ... ਹਟਾਓ...ਹਟਾਓ...ਗਰੀਬੀ ਹਟਾਓ—ਰੰਜੀਵ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਾਓ !!!

ਸਾਥੀਓ ! ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੱਖੀ-ਮੱਛਰ ਸਮਾਨ ਹਨ (ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੁਦ ਪਿਛੇ ਜਹੇ ਖੁਦ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹਸੀਅਤ ਹੀ ਨਹੀਂ...) ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਚਾਹਿਆ (ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਸੂਟ ਕੀਤਾ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ, ਮੱਖਣ ਵਿਚੋਂ ਵਾਲ ਵਾਂਗੂ ਬਾਹਰ ਕਢ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇਗੀ...ਇਹੋ ਤਾਂ ਉਸ ਮਾਈ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਰਾਜ਼ ਹੈ-ਬਦਨਾਮੀ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਊ ਅਤੇ ਆਪ ਹੀਰੋ ਬਣਦੀ ਜਾਊ ... ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਹੀ ਭਠਿਆਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮਚਦੀ ਤੇ ਤੇਲ ਪਵਾਈ ਜਾਊ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪ ਫਿਰ ਆਪ ਹੀ ਦੇਵੀ ਵਾਂਗੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ...ਜਿਵੇਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੱਦੀ ਤੋਂ ਲਥੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਨੀ ਦਿਨੀ ਯੂ. ਪੀ. ਦੇ ਇਕ ਅਤੀ ਪਛੜੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚੋ, ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ, ਚਾਰ ਪੰਜ ਹਰੀਜਨ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤੇ...ਇੰਦਰਾ ਜੀ ਕਦੇ ਗੱਡੀ ਰਾਹੀਂ,ਕਦੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ,ਕਦੇ ਬੈਲ ਗੱਡੀ ਤੇ ਬੈਠ, ਅੰਤ ਹਾਥੀ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹਕੇ...ਉਸ ਪਿੰਡ ਤੀਕ ਗਏ ਹਰੀਜਨ ਪ੍ਰੀਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਦੇ 'ਦੋ ਸ਼ਬਦ' ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ...ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵੱਡੀਆਂ 2 ਫੋਟੋ ਛਾਪੀਆਂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਤੇ ਹੋਏ ਜ਼ੁਲਮ ਬਾਬਤ ਨਹੀਂ, ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਜਾਲ੍ਹੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ...ਪਛੜੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਲੋਕਾ ਦੀਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਸਗੋਂ 'ਹਾਥੀ' ਦੀਆਂ ਫੋਟੋ ਛਾਪੀਆਂ...ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋ ਛਾਪੀਆਂ

ਪਰ ਅਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਉਨੇ ਹੀ ਕਤਲ/ਡਾਕੇ/ਬਲਾਤਕਾਰ/ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਕਦੇ ਘੋੜੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹਕੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹਮਦਰਦੀ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਗਏ...

.. ਹਾਂ ! ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਆਏਗੀ ਪਰ ਅਗਰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸਨੈਲਿਟੀ ਚਮਕਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਈ ਤਾਂ ! ਉਹ ਜਾਏਗੀ ... ਹਵਾਲਦਾਰ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ—ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਮਸੂਮ ਅਤੇ ਇਕ ਭਰ ਜਵਾਨ ਨੂੰ ਵਿਧਵਾ ਕਰਕੇ... ਕਿਉਂਕੇ ਉਸ ਫਸਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਤ ਰਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ—ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਅਨਾਰਦਾਨਾ ਚੌਂਕ ਵਿਖੇ (ਵੈਸੇ ਕੌਣ ਹੈ ਹਰਭਜਨ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰ...? ਉਹ ਪਾਗਲ ਫਸਾਦੀ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਖੁਦ ਆਪ...??)

ਹਾਂ ਤੇ ਉਹ ਹਰਭਜਨ ਦੀ ਬੇਸਹਾਰਾ ਨੂੰ ਸਿਲਾਈ ਮਸ਼ੀਨ ਭੇਟਾ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਜਾਊਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਏਰੀਏ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਬੀੜੀ-ਪਾਨ ਦੇ ਖੋਖੇ ਚੁਕਣੇ ਪਏ ਹਨ .. ਹਰੀਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਤਾਂ ਖੈਰ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਏਗੀ ਹੀ—ਫਿਰਕੂ ਅਮਨ ਲਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋਲ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ...ਦੋ ਚਾਰ ਸਿੱਖ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾੜ-ਫੂਕ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਦੁਕਾਨਾਂ/ਰੇੜੀਆਂ ਜਲ ਗਈਆਂ ਸਨ...ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ 'ਉਸ' ਦੇ ਵੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਰਾਤੋਂ ਰਾਤ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰੇਸ਼ਮੀ ਥਾਨ ਕੱਢ ਕੇ ਲੱਠੇ-ਖਾਸੇ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰ ਖੁਦ ਅੱਗ ਲਾ ਲਈ ਸੀ...ਬੀਮਾ ਵੀ ਤਾਂ ਆਖਰ ਕਾਹਦੇ ਵਾਸਤੇ ਕਰਾਈਦਾ ਹੈ...??

...ਅਤੇ ਮਾਈ ਇੰਦਰਾ ਹੋਰੀਂ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਡੇਰੇ ਵੀ ਪੁੱਜ ਜਾਣਗੇ (ਜਿਥੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗ ਲਾਊ ਤਕਰੀਰ ਮਗਰੋਂ) ਖ਼ੂਨ ਖਰਾਬੇ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਅਫਸੋਸ ਵੀ ਕਰੇਗੀ ਤੇ ਉਸੇ ਹੀ ਸ਼ਾਮ ਦੇਸ਼ ਮਾਤਾ, "ਰਾਜ ਮਾਤਾ" ਨੂੰ ਵੀ ਯਕੀਨ ਦਵਾ ਦਏਗੀ ਕਿ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਬਾਬੇ ਦਾ ਕਾਤਲ ਬੱਸ ਫੜੇ ਹੀ ਸਮਝੋ...ਤੇ ਬਸ ਫਿਰ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਖ਼ਿਰਨੂ ਬਾਣੀਏ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬੁਧੀਜੀਵੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਭਾਟੀਏ ਤੀਕ... ...ਲੱਲੂ ਪਾਨਵਾਈ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਲੇਰੀਏ ਦੇ ਮਾਰੇ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਤੀਕ...ਪਤਰਕਾਰ ਕਰਿਸ਼ਣ ਲਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗਤ੍ਰੰਥੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਦੀਵਾਨਾ ਤੀਕ, ਸਭੇ, ਬਾਗ 2 ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਬੀਬੀ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਹੀ ਮਹੀਨਾ ਭਰ ਗਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ...

ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ

ਹਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ, ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਚੰਗਾ ਜਾਂ ਮਾੜਾ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਉਸਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ—ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਿਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਕੋਲ ਵੀ ਅਥਾਹ ਸ਼ਕਤੀ, ਬੇਅੰਤ ਮਾਇਆ ਅਤੇ ਅਤੀ ਮਾਡਰਨ ਸੂਚਨਾ ਯੰਤਰ ਹਨ। ਸੀ. ਆਈ. ਡੀ. ਉਪਰ ਜੋ ਸੀ. ਆਈ. ਡੀ. ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਉਪਰ ਵੀ ਜੋ ਹੋਰ ਸੀ. ਆਈ. ਡੀ. ਹੁੰਦੀ ਹੈ...ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦੇ ਉਪਰ ਵੀ ਇਕ ਖਾਸ (Extra Ordinary) ਸੀ· ਆਈ· ਡੀ· ਹੁੰਦੀ ਹੈ ! ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਅ (R.A.W.) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ—ਇਸਦਾ ਸਿਧਾ ਕੰਟਰੋਲ ਇਕੋ ਹੀ ਹਸਤੀ ਕੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹਨ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਖ਼ੁਦ ਆਪ !!!

ਇਸ ਏਜੰਸੀ ਕੋਲ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਧਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਂਜ ਇਸਦਾ ਲਿਖਤੀ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਰਖਿਆ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ !! ਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਮਾਮ ਸੂਬਿਆਂ/ਵੱਡੇ 2 ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ...ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ/ਤਸੀਲਾਂ ਵਿਚ...ਮੰਦਰ/ਗੁਰੂਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ...ਪੁਲੀਸ, ਸੀ. ਆਈ. ਡੀ., ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਅਤੇ ਫੌਜ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸਦੇ ਕਰਿੰਦੇ ਘੁਸੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਹੀ ਏਜੰਸੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੀਕ...ਗਵਰਨਰਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਤੀਕ, ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ.. ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿਰਕੱਢ ਪਤਰਕਾਰਾਂ/ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ/ਡਾਕਟਰਾਂ/ਐਨਜੀਨਅਰਾਂ ਤੀਕ...ਵੱਡੇ 2 ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਿਸਟਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਿਰਲੇ/ਟਾਟੇ ਤੀਕ...ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਮੱਗਲਰਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ...ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਫਸਾਦੀਆਂ ਤੀਕ, ਇਸ ਦੇ ਕਰਿੰਦੇ ਖਬਰ ਰਖਦੇ ਹਨ...ਸਮਝੇ !!!

ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦਲ-ਖਾਲਸੀਆਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਪੰਜੀ ਦਿਨ ਦਾ ਐਡਵਾਂਸ ਨੋਟਿਸ ਦਿਤਾ ਸੀ—ਪੂਰੇ 500 ਘੰਟੇ ਦੀ ਐਡਵਾਂਸ ਵਾਰਨਿੰਗ ਦਿਤੀ ਸੀ—ਪੂਰੇ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਮਿੰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਲਲਕਾਰਿਆ ਸੀ...ਵੀਹ ਲੱਖ ਸਕਿੰਟ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਰੇਆਮ ਚੈਲੰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ...ਤੇ ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਸੀ· ਆਈ· ਡੀ· ਮੌਕਾ ਸੰਭਾਲ ਸਕੀ...ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਸੀ· ਬੀ· ਆਈ· ਇਨਫਾਰਮ ਕਰ ਸਕੀ...ਕੀ ਚੁਸਤ ਚਲਾਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਮਾਮ "ਰਾਅ" ਅੰਨੀ ਤੇ ਬੋਲੀ ਹੋਈ ਬੈਠੀ ਰਹੀ ਜਦੋਂ ਮਹੀਨਾ ਭਰ ਪਹਿਲਾਂ, ਸ਼ਰੇਆਮ ਸਲਤਨਤ-ਏ-ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਚੈਲਿੰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਲਾ ਲਉ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ... ਫਿਰ ਨਾ ਕਿਹੋ ਕਿ ਦਸਿਆ ਨਹੀਂ...ਅਗਰ ਤੁਸੀਂ ਖੋਖੇ ਨਾ ਚੁਕਾਏ ਤਾਂ ਗਊਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵੱਢ ਕੇ ਸ਼ਰੇ-ਬਾਜ਼ਾਰ ਸੁਟਾਂਗੇ...ਉਸ ਵਕਤ ਕਿਉਂ ਨਾ ਇੰਦਰਾ ਜੀ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆਏ—ਉਹ ਇੰਦਰਾ ਜੀ ਜੋ ਆਈ ਤੇ ਆ ਜਾਣ ਤਾਂ ਪੰਜਾਂ ਪੰਜਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਪੰਜਾਂ ਸੈਕਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਤੋੜ ਸਕਦੀ ਹੈ—It takes only five seconds over wireless DISMISS BENGAL, KERLA, J & K TRIPURA & TAMILNADU GORMINTS...ਪਰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਤਾਂ ਲੰਡਨ ਵਿਖੇ ਨੈਹਰੂ-ਨੁਮਾਇਸ਼ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਸਰੂਫ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ਿਵ-ਮੰਦਰਾਂ ਅਗੇ ਗਊਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਸੁੱਟੇ ਜਾ ਰਹੇ...

ਨੋਟ—ਪਾਠਕ ਯਾਦ ਰਖਣ ਕਿ ਅੱਜ ਸਾਇੰਸ ਇਸ ਹਦ ਤੀਕ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਚੁਕੀ ਹੈ ਕਿ ਠੀਕ ਇਸ ਵਕਤ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹੋ—ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਆਟੋਮੈਟੀਕਲੀ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ (Being Codified on Micro Films)...ਅਤੇ ਅਗਰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਦੀਆਂ

ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਲੋੜੀ ਦੇ ਅਨਸਰ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਰਿਕਾਰਡ ਜਮ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਵਰਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬੁਝਦਾ ਜਾਏਗਾ...ਸਾਡੀ 'ਰਾਅ' ਪਾਸ ਵੀ ਕਾਫੀ ਸੂਖਸ਼ਮ ਯੰਤਰ ਹਨ !!!

ਨੋਟ—2, ਅਗਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦੋ ਸੈਕਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ : ARREST DAL KHALSIE ਜਾਂ CRUSH DAL KHALSIES ਜਾਂ BAN DAL KHALSA...

ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੈਨ ਲਗਾਇਆ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਮਗਰ ਬਹੁਤ ਲੇਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ ਜੋ ਖੂਨ-ਖਰਾਬਾ ਹੋਇਆ ਹੈ—ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਂਵਾਰ ਕੌਣ... ।

ਕੁਝ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਰੋਲ ਬਾਰੇ...

ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਮੁਤਾਬਕ, ਅਮਰੀਕਾ ਵੀ ਵਧੀਆ ਰੋਲ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ... ।

ਜ਼ਰਾ ਦਸੋ ਖਾਂ ਭਲਾ, ਅਚਾਰੀਆ ਰਜਨੀਸ਼ ਵਰਗੇ ਚਰਿਤਰ ਹੀਨ (ਹੁਣ ਉਸਨੇ ਉਸੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ) ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦਸਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਜਕਲ ਕਿਥੇ ਜਾ ਛੁਪੇ ਹਨ...?

ਬਾਈ ਦੇ ਵੇ, ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਸੀ ਟੰਡੀਲਾਟ ਜੀ ਅਜ ਕਲ ਕਿਥੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੋਹਰ ਵਾਲੇ, ਬੰਡਲਾਂ ਦੇ ਬੰਡਲ ਨੋਟ ਜੋ ਉਹ ਛਾਪ ਛਾਪ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਨ—ਉਹ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਛਪਕੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ...?

ਹੋਰ ਮੰਨੇ ਪ੍ਰਮੰਨੇ ਸਮੱਗਲਰ, ਗ਼ਦਾਰ, ਚੋਰ-ਉਚੱਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਉੱਲੂ ਦੇ ਪੱਠੇ ਦੌੜ ਕੇ ਕਿਹੜੇ ਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ?

ਗਾਂਜਾ, ਚਰਸ, ਹਸ਼ੀਸ਼, ਕੈਪਸੂਲ, ਗੰਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ (Blue Films) ਕਾਮੁਕ ਸਾਹਿਤ—ਇਹ ਸਭ ਕਿਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚੋਂ ਮਣਾਂ ਮੂੰਹੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਹਨ...

ਅਮਰੀਕਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਵੈਸਟ ਜਰਮਨੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਨਾ...? ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ! ਅਸਲ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਪਛੜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਕਰਨ ਖਾਤਰ, ਪਨੀਰੀ, ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ-ਚੌਹੂੰ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬੀਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ...

ਅਤੇ ਮੁੜ ਇਹ ਸਾਮਰਾਜੀਏ, ਇਹੋ ਪਨੀਰੀ, ਆਪਣੇ 'ਏਜੰਟਾਂ' ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਪਛੜਿਆਂ ਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਬੀਜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ...ਇਹ ਏਜੰਟ, ਟੰਡੀਲਾਟ ਵਰਗੇ ਗਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਤੀਕ ਸਮੱਗਲਰਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਿੱਪੀਆਂ ਤੀਕ... ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਟਰੇਡ-ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਤੀਕ...ਫੌਜ ਦੇ ਜਰਨੈਲਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ—ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੀਕ, ਕੋਈ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ !!!

ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਟਨਾਕਾ ਨੂੰ ਕੈਦ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਲਾਕਹੀਡ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਮਰੀਕਣ ਕੰਪਨੀ ਕੋਲੋਂ ਕਰੋੜਾਂ ਡਾਲਰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈ ਕੇ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਟੈਂਡਰ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿਤੇ ਸਨ...

ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਉਪਰ ਵੀ ਮਹਿਰੂਮ ਸ਼ਾਹ ਆਫ ਇਰਾਨ ਕੋਲੋਂ 60,0000000 ਰੁਪਏ (ਸੱਠ ਕਰੋੜ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਿਆ ਸੀ । (1980 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ)... ਇਹ ਸ਼ਾਹ ਆਫ ਇਰਾਨ ਕਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਿੱਠੂ ਸੀ ਭਲਾ ?

ਤਮਾਮ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹੈਂਡਲ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ । ਆਪਣੇ ਅਰਬਾਂ/ਖਰਬਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਵੇਚਣ ਵਾਸਤੇ, ਉਹ ਤੀਜੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਾਉਣ ਵਿਚ ਰੁਝਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਵੀ ਉਹ ਅਰਬਾਂ ਡਾਲਰ ਰੁਪਏ ਹਰ ਸਾਲ ਆਪਣੀ ਸੀ. ਆਈ. ਡੀ. ਰਾਹੀਂ (C.I.A.) ਖਰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਲਗਪਗ 70 ਭਾਖੜਾ ਡੈਮਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ (70,000 ਕਰੋੜ) ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਜੰਗੀ ਸਮਾਨ ਹਰ ਸਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਤੀਸਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚਦਾ ਹੈ !!! ਆਪਣੇ ਹੀ ਵਿਛਾਏ ਜੰਜਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਿਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ । ਰੂਸ ਵਗੈਰਾਂ ਤੋਂ ਐਨਾ ਕੁ ਡਰਦਾ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਵਕਤ, ਰੀਗਨ ਦੇ ਏ. ਡੀ. ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਇਕ ਕਾਲਾ ਬਰੀਫ ਕੇਸ (Black Box) ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਮ੍ਰੀਕਣ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਦਾ ਅਗਰ ਕਿਤੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਵੀ ਉਸ ਬੌਕਸ ਨੂੰ ਦਬਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਦਸਾਂ ਸੈਕਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਮੀਜ਼ਾਈਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਾਸਕੋ ਨੂੰ ਉਡਾ ਸਕਦਾ ਹੈ [ਬੇਸ਼ੱਕ ਰੂਸ ਕੋਲ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਮੀਜ਼ਾਈਲਾਂ ਹਨ]...

ਮੌਤ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਅਮ੍ਰੀਕਾ ਦੀ ਸਾਰੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਗਰ ਉਸਦੇ ਹਥਿਆਰ ਨਾ ਵਿਕਣ । ਸੋ ਐਡੀ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰ ਲਗਾਤਾਰ ਵੇਚਦੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਲੜਾਈਆਂ ਲਗੀਆਂ ਰਹਿਣ । ਜੇ ਦੋ ਗੁਆਂਢੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਨਾਂ ਵੀ ਲੜਨ ਤਾ ਲੜਾ ਦਿਤਾ ਜਾਏ !! ਤੋੜ-ਫੋੜ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਕਸਰ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਪਛੜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਰਾਇਟਸ ਕਰਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਕਾਫੀ ਐਕਸਪਰਟ ਹੈ । ਕਈ ਵੇਰਾਂ ਐਵੇਂ ਹੀ ਇਨਟਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਰੇਡੀਓ ਰਾਹੀਂ ਜਿਵੇਂ B. B. C. ਅਫਵਾਹ ਉਡਾ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਐਹਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ, ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਦੀ ਸਾਰੀ ਬਾਰਾਤ ਜਿੰਦਾ ਜਲਾ ਦਿੱਤੀ ! ਹੋਰ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਵੇਰਾਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿਚ ਵੀ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ, ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਵਾਇਸ ਆਫ ਅਮੇਰਿਕਾ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਬਗੈਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤਿਆਂ ਹੀ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ—ਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬੇ ਵਜਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਲੋਕੀਂ ਜੁੱਤੀਉ-ਜੁੱਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ—ਉਸ ਦਿਨ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੋਈ ਘੋੜੀ ਵੀ ਨਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇ...। ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਤਾ ਇਕ ਈਮਾਨਦਾਰ ਅਮ੍ਰੀਕਣ ਨੇ ਸੀ. ਆਈ. ਏ. ਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਪਰਦਾ ਲਾਹਿਆ ਸੀ । ਅਜ-ਕਲ੍ਹ ਸੀ. ਆਈ. ਏ. ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਨੋਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ . ਹੋਰ ਤੇ ਹੋਰ, ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਉਸੇ ਅਮ੍ਰੀਕਣ ਜੈਂਟਲਮੈਨ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਇਕ ਮੰਨੇ ਪ੍ਰਮੰਨੇ ਐਡੀਟਰ ਦਾ ਨਾਉਂ ਤੀਕ ਦਸ ਦਿਤਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਸੀ. ਆਈ. ਏ. ਦੇ ਪੇਰੋਲਜ਼ (ਤਨਖਾਹ) ਉਪਰ

ਸੀ !!! ਉਹ ਅਮਰੀਕਣ, ਖੁਦ ਸੀ. ਆਈ. ਏ. ਦੇ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਰੀਟਾਇਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਂਜ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਕ ਅਮਰੀਕਣ ਕਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ, ਭੇਦ ਤੋਂ ਭੇਦ ਵਾਲੀ ਗਲ ਵੀ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਬਾਦ ਦਸੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮ੍ਰੀਕਣ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ 8 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਕੱਲਾ ਨੇਟਰੂ ਖਾਨਦਾਨ ਹੀ 32 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ...ਸੱਚ ਪੁਛੋ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸੌ ਸਾਲ ਹੀ ਰਾਜ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ—ਸਨ 1882 ਵਿਚ ਵੀ ਮੋਤੀ ਲਾਲ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਬਥੇਰੀ ਚਲਦੀ ਸੀ...।

ਸੋ ਸਾਥਿਉ, ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਪਛੜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੜਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅੱਡਾ ਈਰਾਨ ਸੀ ਜੋ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਸਾਡੇ ਦਖਣ ਵਲ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਡੀਗੋਗਾਸ਼ੀਆ ਵਿਖੇ ਭਾਰੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਬੇੜਾ ਆਣ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਹੈ—ਉੱਤਰ ਵਲ ਆਪਣੇ ਚੇਲੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ (ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਖਤਰਾ ਹੈ) ਭਲਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੁਛੇ ਕਿ ਡੀਗੋਗਾਸ਼ੀਆ ਵਿਖੇ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਸੀ . ?) ਤੇ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਵਰਗੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਨ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਸ਼ਿਫਟ ਹੋਣੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੋ ਹੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਵਰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸ਼ਰਨ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ !!! ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੀ. ਆਈ. ਏ. ਆਪਣੇ ਏਜੰਟ ਵਿਦਿਅਤ/ਕਲਚਰਲ / ਸਾਈਂਟਫਿਕ / ਐਨਜੀਨਰਿੰਗ / ਮੈਡੀਸਿਨ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫੌਜ, ਬਿਉਰੋਕਰੇਸੀ ਅਤੇ ਟਾਪਲੈਂਵਲ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਬਣਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮੁੜ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਣ ਸਲੇਬਸ/ਕੋਰਸ ਹੀ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਚਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਡੇ ਡਾਕਟਰ/ਐਨਜੀਨੀਅਰ/ਸਾਇੰਸਦਾਨ ਸਾਡੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ—ਉਸੇ ਦੀਆਂ ਹੀ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਵਿਕਾਈ ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ—ਚਾਹੇ ਉਹ ਅਤੀ ਐਡਵਾਨਸਡ ਮਸ਼ੀਨਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕੰਮਪਿਊਟਰ ਆਦਿ) ਸਾਡੇ ਆਣ ਕੇ ਘਾਣ-ਬੱਚਾ-ਘਾਣ ਹੀ ਕਰ ਦੇਣ !! ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਕਿ ਸਾਮ-ਰਾਜੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਰਤਾ ਧਰਤਾ (ਵਲਡ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਆਈ. ਐਮ. ਐਫ.) ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬੱਜਟਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੀਕ ਦਖ਼ਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ !

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੰਗਤਿਆਂ 5,000,0000000 (ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ) ਰੁਪਏ ਦਾ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ. ਕੋਲੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਿਆਨਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਈਆਂ ਸਨ ਤੇ 'ਸਾਡੀ' (?) ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਮੁਤਾਬਕ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ—ਸਾਮ-ਰਾਜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਨ...

(ੳ) ਜਿਨਾ ਚਿਰ ਸਾਡਾ ਕਰਜ਼ਾ ਨਾ ਮੁੜੇ, ਹਰ ਚੌਥੇ ਮਹੀਨੇ, ਸਾਡੇ ਅਫਸਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਆਪਣਾ ਬਜਟ ਚੈਕ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਰਹੋਗੇ ! ਸਮਝੇ !! ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਅਫਸਰਾਂ/ਏਜੰਟਾਂ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ—

1. ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸਸਤੇ ਤੋਂ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਫਸਲਾਂ ਖਰੀਦੋਗੇ ਤਾਂ ਜੁ ਅਗਾਂਹ ਵਲਡ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚੋਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਹੀ ਫਸਲਾਂ ਖਰੀਦ ਸਕੀਏ (ਅਤੇ ਖਰੀਦਾਂਗੇ ਤਾਂ ਜੇ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਸਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ)।

2. ਆਪਣੇ ਬੱਜਟ ਵਿਚ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਬਚਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸਿਸ਼ ਕਰੋਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੱਚਤ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਖੰਡ, ਘਿਉ (ਦੇਸੀ), ਮੱਖਣ, ਦੁਧ ਦਾ ਪਾਊਡਰ, ਅੰਬ, ਅੰਗੂਰ, ਕੇਲੇ, ਸੇਬ, ਆਲੂ, ਟਮਾਟਰ, ਚਾਹ ਆਦਿ ਖਰੀਦ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਸਾਡਾ ਕਰਜ਼ਾ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋਗੇ !! ਸਮਝੇ !!

ਅਤੇ ਬੱਚਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੰਦਰਾ ਸਰਕਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿਤੇ—

ੳ) ਡੀ.ਏ. ਜਾਮ ਕਰਨਾ

ਅ) ਨੋ ਗਰੇਡ ਰਵਿਜ਼ਨ—ਨੋ ਨਿਊ ਪੋਸਟਸ (ਪੁਰਾਣਿਆ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਨਾ ਕਰੋ—ਨਵੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਮਤ ਕਢੋ)

ੲ) ਵਿਦਿਆ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਵਰਗੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਤੇ ਘਟ ਤੋਂ ਖਰਚਾ ਕਰੋਗੇ !!

ਨੋਟ :—ਸੰਨ 1951-56 ਵਿਚ ਵਿਦਿਆ ਉਪਰ 8% ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅੱਜ ਸੁੱਖ ਨਾਲ 2% ਹੀ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਹਤ ਉਪਰ $3\frac{1}{2}\%$ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਅਜ ਕੇਵਲ ਅਧਾ ($1\frac{3}{4}\%$) ਹੀ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ !!!

ਸ) ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ ਖਾਤਰ ਜੰਤਾ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਾਉਗੇ !

ਅਤੇ 'ਸਾਡੀ' ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ. ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਵਫਾਦਾਰੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਖਾਤਰ,

1. ਰੇਲਾਂ ਦੇ ਭਾੜੇ ਸਵਾਏ ਕੀਤੇ
2. ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਡਿਉਢੇ ਕੀਤੇ
3. ਡਾਕ-ਤਾਰ ਦੇ ਰੇਟ ਸਵਾਏ ਕੀਤੇ
4. ਕੋਲੇ ਅਤੇ ਸੀਮੈਂਟ-ਸਟੀਲ ਦੇ ਭਾ ਚੁਕ ਦਿਤੇ !!
5. ਸੇਲ ਟੈਕਸ ਕਈ ਜਗ੍ਹਾ 6 ਤੋਂ 7% ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ !
6. ਕਣਕ ਆਦਿ ਤੇ ਬੋਨਸ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
7. ਰਾਸ਼ਨ ਡੀਪੂਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਮਾਮ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵੀ ਚੁੱਕ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।
8. ਖਾਦ ਮਹਿੰਗੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, 100 ਵਾਲਾ ਯੂਰੀਆ ਦਾ ਬੋਰਾ 140 ਦਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ?
9. ਟਾਇਰਾਂ-ਟਿਊਬਾਂ ਉਪਰ ਟੈਕਸ ਵਧਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ !
10. ਡੀ.ਏ. ਆਦਿ ਲੇਟ ਕਰਕੇ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ

ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ।

11. ਨਵੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਜਿਹੀ ਲਗਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ !

ਆਖਿਰੀ ਸ਼ਰਤ

ਹ) ਉਂਜ ਸਾਮਰਾਜੀਏ ਹਨ ਬਹੁਤ ਇਨਟੈਲੀਜੈਂਟ (ਚਲਾਕ)...ਆਖਰੀ ਸ਼ਰਤ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੁਕਾਈ ਬਹੁਤ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਲਗਾਈ ਹੈ—

ਉਹਨਾਂ ਸਾਡੇ ਪਲੈਨਿੰਗ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ, ਵੇਖੋ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਫਲ-ਫਰੂਟ, ਖੰਡ-ਘਿਓ, ਚਾਹ-ਕੌਫੀ ਆਦਿ (ਸਾਨੂੰ) ਬਾਹਰ ਭੇਜਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਉਗੇ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕਮੀ ਆ ਜਾਵੇ ।

ਕਮੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮਹਿੰਗਾਈ ਹੋਣੀ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ—ਮਹਿੰਗਾਈ ਹੋਈ ਤਾਂ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਤੁਹਾਡੀ ਜਥੇਬੰਦਕ ਮਜ਼ਦੂਰ (ਫੈਕਟਰੀ ਵਰਕਰ—ਮੁਲਾਜ਼ਮ—ਸੁਪੀਰੀਅਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ—ਐਨਜੀਨੀਅਰ ਆਦਿ)

ਚੀਕਣਗੇ...ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮਜ਼ਦੂਰ ਚੀਕਣਗੇ ਤਾਂ ਹੜਤਾਲਾਂ ਕਰਨਗੇ...ਹੜਤਾਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਕਾਰਖਾਨੇ ਠੱਪ ਹੋਣਗੇ...ਕਾਰਖਾਨੇ ਠੱਪ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਜਰਸੀਆਂ-ਸਵੈਟਰ, ਸਾਈਕਲ-ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਪੱਖੇ-ਮੋਟਰਾਂ, ਜਿਊਸ-ਸਾਸ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਸਕਣਗੇ...ਅਤੇ ਜੇ ਮਾਲ ਹੀ ਨਾ ਬਣਿਆ (ਜਾਂ ਘੱਟ ਬਣਿਆ) ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਵੇਚੋਗੇ—ਛਣਕਣੇ !!

ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਕਾਰਖਾਨੇ ਬੰਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣੇ ਚਾਹੇ ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੜਤਾਲਾਂ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲਾਉਣੀ ਪਵੇ ਭਾਵੇਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ/ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਕੋਲੋਂ ਜਬਰਦਸਤੀ ਵੀ ਕੰਮ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲੈਣਾ ਪਵੇ ! ਸਮਝੇ !!!

ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ 'ਆਕਾ' ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕੀਤਾ—MISA (ਕਾਲ ਕਾਨੂੰਨ) ਜੋ ਅਰਧ ਐਮਰਜੈਂਸੀ (Or Emergency in Stages) ਹੀ ਹੈ—ਠੋਸ ਦਿੱਤਾ !!

ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਕੋਈ ਮੁਲਾਜ਼ਮ-ਮਜ਼ਦੂਰ-ਸੀਨੀਅਰ ਮਜ਼ਦੂਰ (ਐਨਜੀਨਅਰ ਆਦਿ) ਓਵਰ-ਟਾਈਮ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਵੀ ਅਗਰ ਇਨਕਾਰ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅੰਦਰ ਠੋਕ ਦਿਤਾ ਜਾਏਗਾ (ਤਕੜੇ ਹੋ ਜਾਉ)—ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ—ਕਚੈਹਰੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੀਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗੀ !!!

ਨੋਟ :—ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਲਹਿਰ ਚਲਾਉਣ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦਾ ਕਸੂਰ ਅਗਰ ਮੋਟੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ :

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ	=	90%
ਹੋਮ-ਮਨਿਸਟਰ	=	5%
ਸੀ.ਆਈ.ਏ.	=	2%
ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ	=	2%
ਦਲਖਾਲਸੀਏ	=	1%
	ਜੋੜ	100%

ਖੈਰ ! ਇਹ ਸਮਝ ਲੇਖਕ ਦੀ ਹੈ ! ਤੁਹਾਡੇ ਨਤੀਜੇ ਅਗਰ ਹੋਰ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਮਤਾ ਜਰੀਏ (ਜਾਂ ਸਿਧੇ) ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ !!!

ਨੋਟ :—ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੱਖਵਾਦੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਚੋਖਾ ਫਾਇਦਾ ਪੁਜਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਾਮੇ—ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਫੁੱਟ ਦਾ ਲਾਭ ਕੌਣ ਉਠਾਏਗਾ...? ਇਸ ਲਈ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ/ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਾਂਗਰਸੀ-ਜੰਨ ਸੰਘੀ ਵਗੈਰਾ । ਜਰੀਏ ਖੂਨ ਖਰਾਬਾ ਕਰਾਉਣ ਤੇ ਤੁਲੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਪਟਿਆਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਭਾਂਬੜ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੌਕਾਂ/ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਵਿਚ ਉਠੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰ, ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਹੈ । ਕੱਟੜ ਪੱਖੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਚੰਦ ਅਕਾਲੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅੱਗਨੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾਉਣੋਂ ਪਿਛੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰਹੇ !!

ਖ਼ਬਰਦਾਰ !!!

ਦਲਖਾਲਸੀਏ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਹੋਰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਜਿਹਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ—ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਾਰਖਾਨੇ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ ਹਨ । ਬਹੁਤੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ ਹਿਮਾਚਲ (ਪ੍ਰਵਾਣੂ-ਮਹਿਤਪੁਰ) ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ (ਫਰੀਦਾਬਾਦ-ਬਲਬਗੜ੍ਹ-ਪਲਵਲ) ਵਲ ਮੂੰਹ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮੁਫਾਦ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ...?

ਡਿੱਠੇ ਸਭੇ ਥਾਂਵ ਨਹੀਂ ਤੁਧ ਜਿਹਾ :

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਅਕਸਰ, ਬਾਹਰ ਅੰਦਰ ਕਦੇ ਇਕੱਲੇ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਹਿਤ, ਜਾਂਦਾ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ । ਉੱਤਰੀ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਮੱਠ, ਮਸਜਿਦਾਂ ਅਤੇ ਮਕਬਰੇ, ਗਿਰਜੇ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ, ਸਰੋਵਰ ਅਤੇ ਸਾਗਰ, ਕਿਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਪਹਾੜ ਆਦਿ ਦੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ । ਮਗਰ ਜਿਹੀ ਫਿਲਾਸਫੀਕਲ-ਸੁੰਦਰਤਾ, ਨਿਮਰਤਾ-ਮਿਠਾਸ, ਸਦ-ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸੇਵਾ, ਭਾਵ, ਮਿਲਵਰਤਣ-ਤਿਆਗ, ਸਵੱਛਤਾ-ਸਫਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਮੈਂ ਸਿੱਖ-ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਉਹ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਬ/ਜਾਤ/ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਡਿੱਠਾ ! ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਵਰਗੀ ਸਹੂਲਤ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਦੇ ਤੀਰਥਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ ...ਲੇਖਕ ਅਗਰ ਪਰੀਵਾਰ ਸਮੇਤ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਗੈਸ਼ਟ ਹਾਊਸ/ਹੋਟਲ ਨਾਲੋਂ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਰਾਤ ਕਟਣੀ ਬੇਹਤਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਉਥੇ ਕ੍ਰਿਤੇ ਵਧੇਰੇ ਸੁਰੱਖਿਅਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ !!! ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਅਸੀਂ ਗਵਾਲੀਅਰ ਤੀਕ ਦੇ ਸ਼ਾਰਟ ਟੂਰ ਤੇ ਗਏ । ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਗੱਡੀ ਪੁਰਾਣੀ ਦਿੱਲੀ ਰੁਕੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ ਵਿਖੇ, ਸੀਸ ਗੰਜ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਵੇਖਣ ਚਲੇ ਗਏ...

ਪੰਦਰਾਂ ਕੁ ਮਿੰਟ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣ ਕੇ ਜਦੋਂ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਲਗੇ ਤਾਂ ਸਾਥੋਂ ਆਪਣੇ ਜੋੜੇ ਨਾ ਪਛਾਣੇ ਜਾਣ । ਜਾਂ ਗਹੁ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਤੜਕਸਾਰ ਹੀ ਵੀਹ-ਪੰਝੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ—ਕੁਝ ਪਗੜੀ ਬੰਨੀ ਅਤੇ ਕੁਝ

ਸਿਰ ਤੇ ਰੁਮਾਲ ਬੰਨੀ, ਦੂਹੋ ਦੂਹ ਜੋੜਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਿਸ਼ ਕਰਨ ਡਹੇ ਹੋਏ ਸਨ ! ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜੋ ਦੂਸਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਨ—ਸਭ ਦੇ ਸਭ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵਿਚ ਐਸੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਵੇਖ ਕੇ ਹੱਕੇ ਬੱਕੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ !!!

• • •

ਮੁੜ ਆਖਰੀ ਗੱਲ ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ ਨੂੰ ਜੋ ਚੀਜ਼ ਬਾਕੀ ਤਮਾਮ ਧਾਰਮਕ ਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ ਖੜਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ—ਉਹ ਹੈ ਹਰੀਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਾਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਹੋਣੇ—ਜੋ ਚਾਰੇ ਮਜ਼੍ਹਬਾਂ ਨੂੰ, ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਕਿੰਨੀ ਮਹਾਨ ਸੋਚਣੀ ਸੀ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਭੇ ਧਰਮਾਂ—ਹਿੰਦੂ — ਮੁਸਲਿਮ — ਸਿੱਖ — ਈਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਪਲੇਟ ਫਾਰਮ ਉਪਰ 'ਸਰਬਤ ਦਾ ਭਲਾ' ਦੀ ਸਿਕਸ਼ਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਖਾਤਰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ...

ਪਰ ਕਿਥੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਐਨੀ ਸੂਰਬੀਰਤਾ, ਕੁਰਬਾਨੀ, ਨਿਮਰਤਾ, ਮਿਠਾਸ, ਸਦਭਾਵਨਾ, ਪਿਆਰ...ਤੇ ਕਿਥੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਵਲੋਂ (ਤਲਵੰਡੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ), ਕਬੁੱਚੜਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨਾ . ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ* ਹੋਰੀਂ ਹੀ ਆਖਰੀ ਪਲ ਤੀਕ ਦਲ-ਅਖਾਲਸੀਆਂ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਗੋਂ 'ਜਗਦੇਵ' ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ** ਹੋਰ ਵੀ ਦਲ ਖਾਲਸੇ ਤੇ ਬੈਨ ਲਾਉਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ...

...ਦਲ ਖਾਲਸੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਕੋਝੀ ਹਰਕਤ ਵੇਖ ਕੇ ਇਕ ਸਵਾਲ ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ...

ਕੀ ਇਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਵੀ ਬੇ-ਅੱਦਬੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਰ ਰਹੇ...? ਕੀ ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰ ਦੇ ਦੇਸ਼-ਦਿਸ਼ਾਂਤਰਾਂ ਤੀਕ ਵਧਣ-ਫੁਲਣ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਾ ਰਹੇ...ਅਤੇ ਅਗਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ—ਚਾਹੇ ਉਹ ਦਲ-ਖਾਲਸਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਖਲ-ਖਾਲਸਾ ..ਉਸਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਖਾਤਮਾ ਹੀ ਪਰਮੋ ਧਰਮ ਬਣਦਾ ਹੈ !!!

ਹਿੰਦੂ-ਸਿਖ ਰਿਸ਼ਤਾ

ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਰਿਸ਼ਤਾ ਪੀੜੀਆਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ, ਖੂਨ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ, ਜਨਮਾ-ਜਨਮਾਂਤਰਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ । ਇਹ ਕੋਈ ਕੱਚੇ ਧਾਗੇ ਦੀ ਡੋਰ ਨਹੀਂ ਜੋ ਚੰਦ-ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਦੇ ਫੁੰਕਾਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤੜਿਕ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ—

ਅਗਨੀ ਕਦੇ ਜਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ
ਵਾਯੂ ਕਦੇ ਉਡਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ
ਪਾਣੀ ਕਦੇ ਡੁਬੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ...

ਇਹ ਰੂਹਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ—ਸਰੀਰਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ...

ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਐਸਾ ਹਿੰਦੂ ਹੋਵੇ ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਦੋਸਤ/ਮਿੱਤਰ/ਰਹਿਬਰ/ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸਿੱਖ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਮਿਲੇ ਜਿਸਦਾ ਨਾਤੀ-ਗੋਤੀ-ਮਦਦਗਾਰ ਹਿੰਦੂ ਨਾ ਮਿਲੇ... ਸੱਚ ਪੁਛੋ ਤਾਂ ਅਗਰ ਹਿੰਦੂ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਅਗਰ ਸਿੱਖ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਅਜ ਇਥੇ ਇਕ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣਾ —ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਸੂਬੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਸੁੰਨਤ ਕਰਕੇ ਰਖ ਦੇਣੀ ਸੀ...???

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਆਉ, ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਰਲਕੇ ਗਾਈਏ—

ਕੌਣ ਕਹਿੰਦਾ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਨੇ
ਭਾਰਤ ਮਾਂ ਦੀ ਦੋਵੇਂ ਸੱਜੀ ਖੱਬੀ ਅੱਖ ਨੇ
ਸੱਜੀ ਖੱਬੀ ਅੱਖ...

ਅਪੀਲ :

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਤਮਾਮ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਦਿਆਰ-ਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਅਜ ਜਦੋਂ ਦੇਸੀ ਅਤੇ ਬਦੇਸ਼ੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ, ਆਪਣੀ ਲੁੱਟ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਸਦਕਾ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾ, ਮਜ਼੍ਹਬ, ਜਾਤ, ਰੰਗ, ਨਸਲ, ਇਲਾਕਾ ਬੋਲੀ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਆਦਿ ਦੇ ਬਹਾਨਿਆਂ ਉਧਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਟਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ—ਸਾਡਾ ਮੁੱਖ ਫਰਜ਼ ਇਹੋ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫੁੱਟ ਪਾਊ ਚਾਲਾਂ ਦਾ ਡਟਵਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰੀਏ । ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਲੇਖਕ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਪਤਰਕਾਰ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਸੁਬ੍ਹਾ-ਸ਼ਾਮ, ਅੰਦਰ-ਬਾਹਰ ਦਲ ਖਾਲਸੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਡੱਟ ਕੇ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਨਾਲ, ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਹੋ ਰਹੇ ਅਨਿਆਏ ਉਪਰ ਭਰਵੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਪੰਫਲਿਟਾਂ/ਲੇਖਾਂ/ਦੁਵੱਰਕੀਆਂ ਆਦਿ ਰਾਹੀਂ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਪਬਲਿਕ ਵਿਚ ਇਸ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਨੰਗਿਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਜੋ ਭਰਾ ਨੂੰ ਭਰਾ ਹਥੋਂ ਹੀ ਕਤਲ ਕਰਵਾਉਣ ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

ਆਪਣੀ ਗੱਦੀਆਂ ਦੀ ਹਵਸ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਿਆਸਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ-ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਵਿਚ ਨੰਗਿਆਂ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸਾਡਾ ਪਰਮੋ ਧਰਮ (Supreme Duty) ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ !! ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਗਰ ਉਮੀਦ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ੁਮੇਂਵਾਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਹੁਣ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਵਰਨਾ ਨਫਰਤ ਦੀ ਅੱਗ ਜੋ ਸੁਲਗ ਚੁਕੀ ਹੈ—ਇਕ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ... ।

ਆਓ ! ਜਲਦ ਤੋਂ ਜਲਦ, ਘਰ ਘਰ ਵਿਚ ਇਕਬਾਲ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਪੁਚਾਦਈਏ :

ਮਜ਼੍ਹਬ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਤਾ
ਆਪਸ ਮੇਂ ਬੈਰ ਰਖਣਾ
ਹਿੰਦੀ ਹੈ ਹਮ !
ਹਿੰਦੀ ਹੈ ਹਮ !
ਵਤਨ ਹੈ
ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਹਮਾਰਾ । ਹਮਾਰਾ !
ਸਾਰੇ ਜਹਾਂ ਸੇ ਅੱਛਾ... ... ।

ਪਾਠਕ ਸਾਥੀਓ ਇਹ ਲੇਖ ਲਿਖਦੇ ਸਮੇਂ ਚਾਹੇ ਮੈਂ ਬੜੇ ਸੰਕੋਚ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਮਗਰ ਫਿਰ ਵੀ ਦੋ-ਚਾਰ-ਛੇ... ਛੋਟੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਕਾਫੀ ਸੰਭਾਵਨਾਂ ਹਨ । ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਲੇਖ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕਾਫੀ ਅਸੱਭਯ ਅਤੇ ਕੁਰੱਖਤ ਸ਼ਬਦ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਹਨ—

ਅਤੇ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਤੁਹਾਡਾ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੀਕ ਦਰੁੱਸਤ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰੰਤੂ ਮੈਂ ਇਕ ਸਵਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਪੁਛਾਂਗਾ—ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਲਾਂਬੂ ਲਾਏ ਸਨ, ਉਹ ਕਿਧਰ ਦੇ ਸਭਯ ਹਨ...?

ਬਾਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹਿਰਦੇ ਨਾਲ ਆਰਟੀਕਲ ਪੜ੍ਹਨਾ। ਆਰਟੀਕਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲੰਮਾ ਲਿਖਣ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਮਜਬੂਰ ਸਾਂ। ਧੰਨਵਾਦ।

ਐਮ. ਸੀ. ਭਾਰਦਵਾਜ (ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ)

× × ×

ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ 'ਸਾਗਰ' ਵਿਚੋਂ

DOSANJH & PIRANI

LAWYERS

ਐਕਸੀਡੈਂਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗਣ ਤੇ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮਿਲੋ:

ਉਜੱਲ ਦੋਸਾਂਝ

ਅਤੇ

ਵਕੀਲ ਮਹਿਬੂਬ ਪਿਰਾਨੀ

#202·5887 Victoria Dr. Van. B.C

PH: 327-6381

ਅਮਬੀਕਾ ਫੂਡਜ਼

ਵਧੀਆ ਤੇ ਸਸਤੀ ਗਰੌਸਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਟੋਰ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ।

Largest of it's kind in North America

ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਸੇਲ ਪ੍ਰਾਈਸ ਸਾਡੀ ਰੈਗੂਲਰ ਪ੍ਰਾਈਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

British Columbia's Finest Indian Grocery Store

327-0295

5125 VICTORIA DRIVE VANCOUVER

Inflation-resistant Insurance

BUS: 682-7531

RES: 254-5837

Sudesh Kalia

"I've got a plan to help you build a better tomorrow."

REDUCE YOUR INCOME TAX AND BUILT A GUARANTEED PENSION

MAKE THAT CALL NOW

NORTH AMERICAN LIFE

1010-1090 West Georgia St., Vancouver,

YOUR LOCAL REALTOR BUYING, SELLING OR TRADING YOUR PROPERTY — ALWAYS REMEMBER YOUR LOCAL REALTOR!

HARPAL TOOR

Res. 524-9848
Off. 324-3888

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਨਕਦ ਵੇਚਣ ਲਈ

ਹਰਪਾਲ ਤੂਰ

ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ।

REALTOR

T. J. LOVEROCK REALTY
5316 Victoria Dr., Van. B.C.

ISLAND INSURANCE AGENCY LTD.

Before You Insure It
Or Renew Your Existing Policy
See Us First

ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬੀਮੇ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਸੁਘੜ
ਅਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਸਹਾਇਕ:-

ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਅਠਵਾਲ

WE OFFER A COMPLETE INSURANCE SERVICE 12 MONTHS A YEAR.

* Need Life Insurance
* Accident and Sickness Policy
* Business
* Commercial: Big or Small
  I Can Handle All
* Homeowner
* R.R.S.P.
* Travel Insurance
* And All Other Kinds of Insurance
  Needs

MALKIAT SINGH ATHWAL
FIELD MANAGER

BUS: 278-3707
278-2515
RES: 271-1490

For All Your Insurance Needs

Give me a call 'n see the difference.

COMPLETE INSURANCE SERVICE SINCE 1917

ISLAND INSURANCE AGENCY LTD.

6700 No. 3 Road Phone 278-2515
Richmond, B.C. V6Y 2C3

ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਸਾਹਿੱਤਕ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਦੋ ਮਾਸਕ ਪੱਤਰ

WATNO DUR

P.O. BOX 67681 STN. "O"
VANCOUVER, B.C. V5W 3V2

Second class mail Reg. No. 3233

TO

FRONTIER CLOTH HOUSE LTD.

6695 MAIN STREET VANCOUVER, B.C.

THE KING OF SAREE

Tel.: 325-3515 *New* **Tel.: 325-4424**

We have the largest variety in Punjabi suits both in designs & Quality

NEW DESIGNS & NEW FASHIONS

SAREES

NEW

JAPAN SAREE CENTRE

6672 Main St. at 51st. Ave. Vancouver (Ph. 325-3515)

WATNO DUR (Far from the Motherland) is a literary and cultural bi-monthly of PANJABI – the mother-tongue of East Panjab (India) and West Panjab (Pakistan) – published by WATNO DUR PUBLICATIONS (Reg'd). WATNO DUR has been serving Canadian readers since July, 1973. The contributors include well-known Panjabi writers from Canada, India, Pakistan and England.

WATNO DUR
P.O. BOX 67681 STN. "O"
VANCOUVER, B.C.
V5W 3V2